

T.C.
KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ TEFTİŞİ, PLANLANLAMASI VE EKONOMİSİ BİLİM
DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

SINIF ÖĞRETMENLERİNİN SALGIN SÜRECİNDEKİ
UZAKTAN EĞİTİME VE SALGIN SONRASI DEVAM EDEN
YÜZ YÜZE EĞİTİME YÖNELİK DEĞERLENDİRMELERİ

FATIMA ÖZTÜRK

Danışman : Doç. Dr. Mehmet Koray SERİN

Jüri Üyesi : Doç. Dr. Ahmet Melih GÜNEŞ

Jüri Üyesi : Doç. Dr. İlkey AŞKIN TEKKOL

KASTAMONU-2024

TAAHHÜTNAME

Bu tezin tasarımı, hazırlanması, yürütülmesi, araştırmalarının yapılması ve bulgularının analizlerinde bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu; ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını, bilimsel etiğe uygun olarak kaynak gösterildiğini bildirir ve taahhüt ederim.

Fatıma ÖZTÜRK

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

SINIF ÖĞRETMENLERİNİN SALGIN SÜRECİNDEKİ UZAKTAN EĞİTİME VE SALGIN SONRASI DEVAM EDEN YÜZ YÜZE EĞİTİME YÖNELİK DEĞERLENDİRMELERİ

FATIMA ÖZTÜRK

KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ TEFTİŞİ PLANLAMASI VE EKONOMİSİ BİLİM
DALI

DANIŞMAN: DOÇ. DR. MEHMET KORAY SERİN

Bu araştırmanın temel amacı Covid 19 salgını sebebiyle tüm kademelerde uygulanan uzaktan eğitim ve salgın sonrası kademeli olarak geçilen yüz yüze eğitim süreçlerine yönelik sınıf öğretmenlerinin görüşlerini ve değerlendirmelerini ortaya koymaktır. Nitel araştırma yönteminin kullanıldığı bu çalışmada çalışma grubunu Yozgat ilinin Sarıkaya ilçesinde görev yapmakta olan 17 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu, verilerin analizinde ise içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Araştırma sonucunda ülke olarak acil uzaktan eğitim sürecine hem öğretmenlerin hem öğrencilerin birçok açıdan hazırlıksız yakalandığı görülmüştür. Katılımcılar öğrencilerin derslere aktif katılım sağlamaları için velilerle iş birliği yaptıklarını dile getirmişler, eğitimin devamlılığı açısından uzaktan eğitimin yararlı olduğunu ifade etmişlerdir ayrıca mesleki açıdan kendilerine çok katkısının olduğunu da belirtmişlerdir. Bu süreçte internet tabanlı yeni uygulamalar öğrendiklerini hatta bunları yüz yüze eğitimde de kullanmaya devam ettiklerini, süreçte yaşadıkları en büyük problemin teknolojik alt yapının yetersiz olmasından dolayı her öğrenciye ulaşılamaması ve internet kopmaları sonucu derslerin aksaması olduğunu ifade etmişlerdir. Acil uzaktan eğitim sistemine geçildiği için hem öğretmenlerin hem öğrencilerin ev ortamının donanım olarak eğitime hazır olmadığı ve öncelikle bu konuda tedbirler alındığı katılımcılar tarafından ifade edilmiş, yüz yüze eğitime geçtikten sonra özellikle 2. sınıf öğrencilerinde okuma yazma problemleri olduğu, kendilerine seçenek sunulsa yüz yüze eğitimi tercih edeceklerini gerekçeleriyle birlikte belirtmişlerdir.

ANAHTAR KELİMELER: Covid 19 Salgını, Uzaktan Eğitim, Yüz Yüze Eğitim, Sınıf Öğretmeni

Temmuz 2024, 92 Sayfa

ABSTRACT

MSC THESIS

CLASSROOM TEACHERS' EVALUATIONS OF DISTANCE EDUCATION DURING THE PANDEMIC AND FACE-TO-FACE EDUCATION THAT CONTINUED AFTER THE PANDEMIC

FATIMA ÖZTÜRK

**KASTAMONU UNIVERSITY INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCE
DEPARTMENT OF EDUCATIONAL SCIENCES
EDUCATIONAL ADMINISTRATION
SUPERVISOR: ASSOC. PROF. DR. MEHMET KORAY SERİN**

The main purpose of this study is to reveal the opinions and evaluations of classroom teachers regarding the distance education implemented at all levels due to the Covid 19 outbreak and the face-to-face education processes gradually transitioned after the outbreak. In this study, in which qualitative research method was used, the study group consisted of 17 classroom teachers working in Sarıkaya district of Yozgat province. A semi-structured interview form developed by the researcher was used as a data collection tool and content analysis technique was used to analyze the data. As a result of the research, it was seen that both teachers and students were unprepared for the urgent distance education process in many aspects. The participants stated that they cooperated with parents in order for students to actively participate in the lessons, that distance education was useful in terms of continuity of education, and that it contributed a lot to them professionally. In this process, they stated that they learned new internet-based applications and even continued to use them in face-to-face education, and that the biggest problem they experienced in the process was the inability to reach every student due to the insufficient technological infrastructure and the disruption of the lessons as a result of internet breaks. It was stated by the participants that the home environment of both teachers and students was not ready for education in terms of equipment since the emergency distance education system was switched to the distance education system and that measures were taken in this regard first, and that after switching to face-to-face education, especially 2nd grade students had literacy problems, and that they would prefer face-to-face education if they were given a choice.

KEYWORDS: Covid 19 Pandemic, Distance Education, Face-to-Face Education, Classroom Teacher

July 2024, 92 Page

TEŞEKKÜR

Lisansüstü eğitim sürecinde bana her zaman destek olan ve her konuda rehberlik eden değerli danışman hocam Doç. Dr. Mehmet Koray SERİN'e teşekkür ederim.

Bu eğitim sürecinde değerli görüşlerini benimle paylaşan ve azimle ilerlememe destek olan dayım Prof. Dr. Salih KARACABEY'e teşekkür ederim.

Eğitim hayatım boyunca bana hep destek olan, beni yetiştiren ve varlıklarıyla güç veren annem Rukiye ÖZTÜRK, babam Mustafa ÖZTÜRK'e ve kardeşim İsmet ÖZTÜRK'e her zaman yanımda oldukları için teşekkür ederim.

Araştırma sürecinde görüşmeye katılıp kıymetli fikir ve tecrübelerini paylaşan değerli öğretmenlere teşekkür ederim. Bu süreçte hep yanımda olan, her zaman destek olan arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Fatıma ÖZTÜRK

Kastamonu, 2024

İÇİNDEKİLER

Sayfa

TEZ ONAYI	ii
TAAHHÜTNAME	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT	v
TEŞEKKÜR	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar DİZİNİ	x
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ	xi
1. GİRİŞ.....	1
1.1 Problem Durumu	1
1.2 Araştırmanın Amacı	3
1.3 Alt Amaçları	3
1.4 Araştırmanın Önemi	4
1.5 Araştırmanın Sayıltıları	5
1.6 Araştırmanın Sınırlılıkları	6
1.7 Tanımlar	6
2. KURAMSAL ÇERÇEVE	7
2.1 Pandemi	7
2.2 Salgın Hastalıkların Tarihi	7
2.3 Covid-19 Salgını.....	9
2.3.1 Covid 19 Salgınının Sosyal Hayata Etkileri	10
2.3.2 Covid 19 Salgınının Ekonomik Etkileri.....	11
2.3.3 Covid 19 Salgınının Dünyada Eğitime Etkileri	11
2.4 Salgın Hastalıkların Eğitime Etkileri	14
2.5 Covid 19 Sürecinde Eğitimde Yaşanan Problemler	15
2.6 Salgının İlkokullar Üzerindeki Etkisi.....	19
2.7 Uzaktan Eğitim.....	20
2.8 Uzaktan Eğitim Modelleri	22
2.8.1 Senkron Uzaktan Eğitim.....	22
2.8.2 Asenkron Uzaktan Eğitim.....	23
2.8.3 Harmanlanmış Eğitim (Karma Eğitim).....	24
2.9 Uzaktan Eğitim ve Acil Uzaktan Eğitim	25
2.9.1 Uzaktan Eğitim Sürecinde Ölçme ve Değerlendirme	26
3. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	28
3.1 Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar	28
3.2 Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar	32
4. YÖNTEM	35
4.1 Araştırmanın Modeli	35
4.2 Çalışma Grubu.....	36
4.3 Veri Toplama Araçları.....	37
4.4 Verilerin Toplanması.....	38
4.5 Verilerin Analizi.....	38
5. BULGULAR	40
5.1 Uzaktan Eğitimde Öğretmenleri En Çok Zorlayan Süreçler Nedir?	40

5.2	Söz Konusu Süreç ya da Süreçlerde Yaşadığınız Zorluklara Yönelik Nasıl Çözümler Ürettiniz?.....	42
5.3	Söz Konusu Zorlukları Salgın Sonrası Yüz Yüze Eğitimde Yaşamaya Devam Ettiniz Mi? Cevabınız Evet İse Uzaktan Eğitim Sürecinde İşe Koştuğunuz Çözümleri Mi Kullandınız Yoksa Farklı Çözümler Mi Geliştirmek Zorunda Kaldınız?.....	44
5.4	Uzaktan Eğitimde Öğrencilerinizi En Çok Zorlayan Süreç ya da Süreçlerin Neler Olduğunu Düşünüyorsunuz?.....	45
5.5	Öğrencilerin Söz Konusu Süreç ya da Süreçlerde Yaşadığı Zorlukların Giderilmesine Yönelik Herhangi Bir Faaliyette Bulundunuz Mu?	47
5.6	Size Göre Öğrencileriniz Söz Konusu Zorlukları Salgın Sonrası Yüz Yüze Eğitimde Yaşamaya Devam Etiler Mi? Cevabınız Evet ise Zorlukların Giderilmesine Yönelik Herhangi Bir Faaliyette Bulundunuz Mu?.....	48
5.7	Salgın Öncesi Yüz Yüze Eğitim ile Salgın Sonrası Yüz Yüze Eğitim Sürecini Karşılaştırdığınızda Salgın Dönemindeki Uzaktan Eğitim Sürecinin Bugünkü Yüz Yüze Eğitime Olan Olumlu Katkıları Neler Oldu?.....	49
5.8	Salgın Öncesi Yüz Yüze Eğitim ile Salgın Sonrası Yüz Yüze Eğitim Sürecini Karşılaştırdığınızda Salgın Dönemindeki Uzaktan Eğitim Sürecinin Bugünkü Yüz Yüze Eğitime Olan Olumsuz Etkileri Nedir?.....	51
5.9	Salgın Öncesi Yüz Yüze Eğitim ile Salgın Sonrası Yüz Yüze Eğitim Sürecini Karşılaştırdığınızda Salgın Dönemindeki Uzaktan Eğitim Sürecinin Sizin Bugünkü Mesleki Gelişiminize Olan Olumlu Katkıları Nelerdir?	53
5.10	Salgın Öncesi Yüz Yüze Eğitim ile Salgın Sonrası Yüz Yüze Eğitim Sürecini Karşılaştırdığınızda Salgın Dönemindeki Uzaktan Eğitim Sonrası Hangi Konularda Olumsuzluklar Yaşadınız?	55
5.11	Salgın Öncesi Yüz Yüze Eğitim ile Salgın Sonrası Yüz Yüze Eğitim Sürecini Karşılaştırdığınızda Salgın Dönemindeki Uzaktan Eğitim Sonrası Hangi Konularda Olumsuzluklar Yaşadınız? Ne Tür Çözümler Ürettiniz?	57
5.12	Dönem Başında Uzaktan ve Yüz Yüze Eğitim Süreçleri Size Seçenek Olarak Sunulsa Nasıl Bir Tercihle Bulunursunuz? Neden?.....	58
6.	TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER.....	61
6.1	Tartışma ve Sonuç	61
6.1.1	Araştırmanın Birinci Alt Problemine Yönelik Sonuç ve Tartışma.....	61
6.1.2	Araştırmanın İkinci Alt Problemine Yönelik Sonuç ve Tartışma.....	66
6.1.3	Araştırmanın Üçüncü Alt Problemine Yönelik Sonuç ve Tartışma.....	69
6.1.4	Araştırmanın Dördüncü Alt Problemine Yönelik Sonuç ve Tartışma	70
6.1.5	Araştırmanın Beşinci Alt Problemine Yönelik Sonuç ve Tartışma	72
6.1.6	Araştırmanın Altıncı Alt Problemine Yönelik Sonuç ve Tartışma.....	74
6.1.7	Araştırmanın Yedinci Alt Problemine Yönelik Sonuç ve Tartışma	76
6.2	Öneriler.....	79
6.2.1	Araştırmacılara Yönelik Öneriler	79
6.2.2	Uygulayıcılara Yönelik Öneriler.....	80
	KAYNAKLAR	81
	EKLER.....	91

EK A Görüşme Soruları	92
-----------------------------	----

TABLÖLAR DİZİNİ

Sayfa

Tablo 2.1 Covid 19 sürecinde eğitim-öğretimde yaşanan sorunlar.....	17
Tablo 2.2 Senkron eğitimin avantajları ve dezavantajları.....	23
Tablo 2.3 Asenkron eğitimin avantajları ve dezavantajları	24
Tablo 4.1 Çalışmaya katılan sınıf öğretmenlerine ait demografik özellikler	36
Tablo 5.1 Uzaktan eğitim sürecinde sınıf öğretmenlerini en çok zorlayan süreçler	40
Tablo 5.2 Uzaktan eğitimde yaşanan zorluklara yönelik bulunan çözümler	42
Tablo 5.3 Uzaktan eğitim sürecinde yaşanan zorlukların yüz yüze eğitimde devam etme durumu	44
Tablo 5.4 Uzaktan eğitimde öğrencileri en çok zorlayan süreçler.....	45
Tablo 5.5 Uzaktan eğitimde öğretmenlerin yaşadıkları zorluklara yönelik yaptığı faaliyetler.....	47
Tablo 5.6 Uzaktan eğitimde öğretmenlerin yaşadıkları zorlukların yüz yüze eğitimde devam etme durumuna göre sundukları faaliyetler	48
Tablo 5.7 Uzaktan eğitimin yüz yüze eğitime olan olumlu katkısı.....	50
Tablo 5.8 Uzaktan eğitim sürecinin yüz yüze eğitime yansıyan olumsuz etkileri.....	52
Tablo 5.9 Uzaktan eğitim sürecinin mesleki gelişime olan olumlu katkıları.....	54
Tablo 5.10 Uzaktan eğitim sonrası olumsuzluk yaşanan konular.....	55
Tablo 5.11 Yaşanan olumsuzluklara bulunan çözümler.....	57
Tablo 5.12 Uzaktan eğitim ile yüz yüze eğitime yönelik tercihiniz ne olurdu? Neden?.....	59

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

Kısaltmalar

Covid-19	: Coronavirus Disease 2019
DSÖ	: Dünya Sağlık Örgütü
EBA	: Eğitim Bilişim Ağı
MEB	: Millî Eğitim Bakanlığı
TRT	: Türkiye Radyo Televizyon Kurumu
UNICEF	: Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu

1. GİRİŞ

Çalışmanın bu bölümünde araştırmanın problem durumuna, araştırmanın amacına, alt amaçlarına, araştırmanın önemine değinilmiş; sayıltılara, araştırmanın sınırlılıklarına tanımlara yer verilmiştir.

1.1 Problem Durumu

2019 yılında ortaya çıkan Covid 19 virüsünün dünyayı etkisi altına alması sebebiyle 11 Mart 2020 tarihinde dünyada pandemi ilan edilmiştir. Çıktığı andan itibaren birçok can kaybına sebebiyet vermiş bu sebepten ötürü ülkelerin büyük tedbirler alması kaçınılmaz olmuştur. Seyahat kısıtlamaları, eğitime ara verilmesi gibi toplumu büyük ölçüde etkileyen önlemler alınmıştır. Türkiye 2020 mart ayında ilk vaka görülmesiyle beraber bu tedbirleri almak durumunda kalmıştır. Ülkemizde “Evde Kal” ve “Hayat Eve Sığar” çağrıları ile sokağa çıkma yasağı, aile bireylerinin bile birbiriyle mesafeli olması, birçok iş yerinin esnek çalışma metoduna geçmesi gibi tedbirler alınmıştır. 16 Mart 2020 tarihi itibarıyla anaokulundan üniversitelere kadar örgün eğitim veren tüm kurumların yüz yüze eğitime ara vermesi kararı alınmıştır (MEB, 2020). Covid 19 salgını sebebiyle yüz yüze eğitime ara verilmiş ve eğitimin devamlılığını sağlamak amacıyla uzaktan eğitime hızlı bir geçiş yapılmıştır. Okulların kapanması, eğitimin evde devam edecek olması bazı çalışmaları beraberinde getirmiştir. Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim Bilişim Ağı (EBA)’nın altyapısını güçlendirmiş ayrıca TRT ile iş birliği yaparak uzaktan eğitimi etkin hale getirmeyi amaçlamıştır (Özer, 2020).

Uzaktan eğitim ülkemizde çok tercih edilen bir uygulama olmadığı için alınan bu karar öğrenciden ebeveynine, okulöncesi öğretmeninden akademisyenine kadar toplumun birçok kesimini etkilemiştir. Yüz yüze eğitime ara verilmesiyle bir kademeden yeni bir kademeye geçen öğrenciler müfredat, ölçme ve değerlendirme süreci gibi konularda birtakım sorunlarla karşılaşmıştır. Okulların kapanması, sokağa çıkma yasağı çocukların sosyal hayatlarından kopmalarına sebep olmuştur (Daniel, 2020). Çocukların rutinlerinde gerçekleşen birçok değişim (okulların kapanması, sokağa çıkma yasağı vb.) onların duygularını olumsuz etkilemiştir (Barlett vd., 2020). Eğitimin sekteye uğramaması amacıyla EBA için yeni içerikler hazırlanmış olsa da

elde edilen veriler göstermiştir ki öğrencilerin %32'si EBA'yı aktif kullanamamıştır. Bunun sebepleri arasında ekonomik koşullar, teknolojik alt yapının yetersiz oluşu, motivasyon kaybı yer almıştır. Televizyonda yer alan programların özel gereksinimli öğrenciler için uygun olmaması fırsat eşitsizliğini de beraberinde getirmiştir (TEDMEM, 2021). Bu süreç dünyanın uzaktan eğitimin sunduğu fırsatları keşfetmesi ve anlaması açısından önem teşkil etmiştir. Covid 19 salgını sebebiyle geçilen uzaktan eğitimin yeni adıyla dijital öğrenmenin ilerleyen yıllarda yüz yüze eğitime bir alternatif olmanın dışında eğitimin asıl zeminini oluşturacağı düşünülmektedir (Telli ve Altun, 2020).

Salgın sonrası devam eden yüz yüze eğitimde öğrencilerin okula yabancılaştıkları, sosyal beceri ve beraberinde duygusal, bilişsel becerilerinde zayıflama olduğu fark edilmiştir. İletişim kurmakta birtakım problemler yaşadıkları da görülmüştür (Kabul vd., 2022). Pandemi sonrasında öğrenciler arasında okul ve sınıf kurallarına uymama, dikkat eksikliği, derse geç katılım gösterme gibi davranışlarla sıklıkla karşılaşmıştır. Öğrenciler uzaktan eğitim sonrasında motivasyon kaybı yaşamış, dersi dinlememe, sorumluluktan kaçınma davranışları göstermişlerdir (Canoğulları vd., 2022). Öğretmenler salgın sonrası yüz yüze eğitime geçtikten sonra daha önceki konularda öğrenme kayıplarının fazla olmasından dolayı yeni konuları öğretirken birtakım zorlanmalar yaşadıklarını ifade etmişlerdir (Subaşı, 2023). Uzaktan eğitim sürecindeki teknoloji kullanımı sayesinde yüz yüze eğitimde öğretmen ve öğrenciler tarafından Web 2.0 araçları aktif şekilde kullanılmaya devam etmiştir. Ayrıca öğretmenler yüz yüze eğitime geçtiklerinde artık durumlara daha çözüm odaklı yaklaşım gösterdiklerini, salgın sürecinde online eğitimlere katıldıklarını bunun da yüz yüze eğitimde faydasını gördüklerini belirtmişlerdir (Aydın vd., 2023). Salgın sonrasında devam eden yüz yüze eğitimde öğrencilerin okula ve arkadaş ortamlarına karşı özlem duydukları için okulda daha fazla vakit geçirmek istedikleri, öğrenmeye karşı istekli oldukları öğretmenler tarafından ifade edilmiştir (Karaca ve Özenç, 2024).

Genel olarak literatür incelendiğinde salgın sürecinde uygulanan acil uzaktan eğitimde alt yapı yetersizliğinden, öğrencilerin teknolojik donanımının eksikliğinden, anne baba tutumlarından kaynaklı problemler oluşmuş, salgın sonrası yüz yüze eğitime geçildiğinde ise konu eksiklikleri, öğrenciler tarafından okul kültürünün unutulması,

motivasyon kaybı gibi sebeplerden dolayı problemler devam etmiştir (Canoğulları vd., 2022; Subaşı, 2023). Buna karşılık bazı çalışmalarda da salgın döneminden olumlu kazanımlar elde edildiği görülmüştür. Bu çalışmada salgın döneminde uygulanan uzaktan eğitime yönelik sınıf öğretmenlerinin görüşleri alınmış ve salgın sonrası devam eden yüz yüze eğitim ile karşılaştırarak değerlendirmeleri istenmiştir. Böylece sınıf öğretmenleri açısından uzaktan eğitim sürecinde yaşanan sorunlar, bu sorunlara yönelik bulunan çözümler, yüz yüze eğitime yansımaları ve uzaktan eğitimin varsa katkıları tespit edilmeye çalışılmıştır.

1.2 Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı “Covid 19 salgını sürecinde uygulanan uzaktan eğitim ve salgın sonrası devam eden yüz yüze eğitime yönelik sınıf öğretmenlerinin görüşleri nelerdir?” sorusuna yanıt aramaktır.

1.3 Alt Amaçları

Araştırmanın alt amaçları kapsamında aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Uzaktan eğitimde sınıf öğretmenlerini en çok zorlayan süreçler nelerdir?
2. Uzaktan eğitimde öğrencileri en çok zorlayan süreçlere yönelik sınıf öğretmenlerinin görüşleri nasıldır?
3. Salgın öncesi ve sonrası süreçler karşılaştırıldığında sınıf öğretmenlerinin salgın dönemindeki uzaktan eğitimin bugünkü yüz yüze eğitime olan olumlu katkıları hakkındaki görüşleri nasıldır?
4. Salgın öncesi ve sonrası süreçler karşılaştırıldığında sınıf öğretmenlerinin salgın dönemindeki uzaktan eğitimin bugünkü yüz yüze eğitime olan olumsuz etkileri hakkındaki görüşleri nasıldır?

5. Salgın öncesi ve sonrası süreçler karşılaştırıldığında salgın dönemindeki uzaktan eğitimin sınıf öğretmenlerinin bugünkü mesleki gelişimine olumlu katkıları nelerdir?
6. Uzaktan eğitim sonrası geçilen yüz yüze eğitim sürecinde sınıf öğretmenlerinin olumsuzluklar yaşadığı başlıca konular nelerdir?
 - a) Sınıf öğretmenleri yaşanan olumsuzluklara ne tür çözümler üretmiştir?
7. Uzaktan ve yüz yüze eğitim süreçleri seçenek olarak sunulsaydı sınıf öğretmenleri nasıl bir tercihte bulunurlardı? Neden?

1.4 Araştırmanın Önemi

Covid 19 salgını kapalı mekanlar, kalabalık ortamlar için tehlike arz etmeye başlamış, ülkeler birçok alanda tedbir almak zorunda kalmıştır. Ülkelerde okullar kapanmış, eğitimin devamlılığını sağlamak amacıyla her eğitim kademesinde uzaktan eğitime geçilmiştir. Ülkemizde de daha önce çok sık uygulanmayan, zaman zaman bazı eğitim kademelerinde tercih edilen uzaktan eğitim, salgın sebebiyle tüm kademelerde mecburi olarak uygulamaya geçmiştir. Uzaktan eğitim sistemini daha önce tecrübe etmeyen, bilgi teknolojileri konusunda yeterli donanıma sahip olmayan öğrenci, öğretmen ve ebeveynler hazır olmadıkları anda bu sürece dahil olmuştur. Bu süreçte uzaktan eğitime yönelik teknolojik donanım, alt yapı eksikliği, eğitimcilerin ve öğrencilerin teknoloji kullanım becerisinden kaynaklı birçok eksiklik gün yüzüne çıkmıştır. Öğrenciler motivasyon kaybı yaşamış, sosyo ekonomik durumu iyi olmayan öğrenciler derslere katılım gösterememiş bundan dolayı fırsat ve imkân eşitliği sağlanamamıştır. Bu süreçte EBA altyapısının güçlendirilmesi, dezavantajlı öğrenciler için çalışmalar yapılması, donanım eksikliği olan aileler için gerekli çalışmaların artırılması gerektiği öğretmenler tarafından öneri olarak sunulmuştur (İltar vd., 2024). Salgın sürecinde en fazla sorun internet bağlantısının kopması veya ev ortamında hiç internet erişiminin olmamasından dolayı yaşanmıştır, donanım eksikliğinden kaynaklı derse katılımın sağlanmadığı öğrenciler de olmuştur (Karaman ve Konyalıar, 2024). Salgın sonrasında devam eden yüz yüze eğitimde ortaokul ve lise kademesindeki öğrenciler arasında şiddet durumunun arttığı, sınıf içinde ev ortamı gibi rahat hareket

etme durumunun olduğu, kuralların unutulmuş olması, ailenin ilgisizliğinden kaynaklı yüz yüze eğitimde problemlerin yaşandığı, öğrencilerde akademik eksikliğin ve birçok konuda gerilemenin olduğu görülmüştür. Bakanlık tarafından salgın gibi durumlara karşı bir program hazırlanıp sunulması, dezavantajlı ailelere teknolojik donanım ve alt yapı konusunda destek sağlanıp, fırsat eşitliğinin sağlanması öğretmenler tarafından önerilmiştir (Çelik ve Kılıçoğlu, 2024). Uzaktan eğitimin daha önce bu kadar uzun zaman aralığında, her yaş grubunda tecrübe edilmediği, avantajlarının da dezavantajlarının da bu süreçte fark edildiği düşünülmektedir. Teknoloji çağında yaşadığımız da göz önüne alınırsa acil olarak geçilen uzaktan eğitim süreci eğitim sisteminin içinde bulunan her kademedeki eğitimci, öğrenci tarafından değerlendirilmeli, yaşanan aksaklıkların tekrar etmemesi adına önlemlerin alınması gerektiği düşünülmektedir.

Bu düşünce doğrultusunda ilkökul çağının önemli olmasından dolayı bu çalışmada sınıf öğretmenlerinin ve ilkökul kademesindeki öğrencilerin uzaktan eğitimde yaşadıkları zorluklar, sürecin olumlu katkıları ve salgın sonrasındaki yüz yüze eğitime yansımaları sınıf öğretmenlerinin değerlendirmeleri istenmiştir. Bu çalışmadan elde edilen bulguların uzaktan eğitime yönelik değerlendirme yapılabilmesi, yüz yüze eğitime geçiş ile birlikte ortaya çıkan problemlerin görülmesi, var olan sorunlara çözüm bulunabilmesi ve bu süreçten itibaren yeni bir kriz durumunda uzaktan eğitime geçilmesi halinde gerekli önlemlerin alınmış olması açısından önem taşıdığı düşünülmektedir.

1.5 Araştırmanın Sayıtları

1. Sınıf öğretmenlerinin görüşme formunda yer alan sorulara verdikleri yanıtların gerçeği yansıttığı varsayılmaktadır.
2. Araştırma sürecinde kullanılan veri toplama aracının araştırmanın amacına uygun olduğu varsayılmaktadır.

1.6 Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma 2022-2023 yılları arasında Yozgat ili Sarıkaya ilçesinde resmi ilkokullarda görev yapan 17 sınıf öğretmeniyile sınırlıdır.

1.7 Tanımlar

Uzaktan Eğitim: Bireylere kendi kendine öğrenme imkânı sunan, geleneksel eğitime kıyasla daha esnek uygulanabilen eğitimidir (İşman, 2022).

Pandemi: Bir hastalığın tüm dünyada yayılım göstermesidir (DSÖ,2020).

2. KURAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde Covid-19 salgını ve uzaktan eğitime yönelik yapılan kuramsal görüşlere yer verilmiştir.

2.1 Pandemi

Pandemi kelimesi Yunancada pan ve demos kelimelerinden türemiş olup “tüm insanlar, halk” anlamlarına gelmektedir ve genellikle bir ülkenin tamamında veya aynı zaman diliminde bir veya daha fazla kıtada yaygın bir bulaşıcı hastalık salgınını ifade etmektedir (Honigsbaum, 2009). Dünya Sağlık Örgütü’nün tanımına göre pandemi, dünyada aynı anda çok yaygın bir biçimde çok fazla sayıda insanı tehdit eden bulaşıcı hastalıklara verilen isimdir (DSÖ, 2020).

Salgınları harekete geçiren sebepler arasında savaş, nüfus artışı, seller, kıtlık, depremler, iklim anormallikleri ve çevre kirliliği sayılabilir. Örneğin, Afrika’da görülen yoksulluk ve ölümler, kolera, Ebola, AİDS ve tüberküloz sebebiyle artış göstermiştir. Asya’da bulunan gecekondu bölgelere HIV, Kuzey Amerika’da yaşayan varoşlara hantavirüs yayılmıştır. Tarih boyunca görülen salgın hastalıklar imparatorlukları parçalamış, orduları kırmış, yaşama biçimlerimizi değişime uğratmış ve değiştirmeye devam etmektedir. Daha önce yaşanan salgın hastalıkları incelemek, bugün karşılaştığımız salgınların daha iyi irdelenmesini sağlayabilir (Parıldar, 2020).

2.2 Salgın Hastalıkların Tarihi

İnsan, varoluşundan bu yana doğayla bir mücadele içindedir. Salgın hastalıklar bu mücadele sürecinde karşılaşılan en büyük sorunlardandır. İnsanlığa büyük zararı olan bu hastalıklardan kolera, veba, grip ön sıralarda yerini almıştır. 1817 yılında ortaya çıkan Kolera salgını, 1889 yılında Grip salgını, 1918 yılında İspanyol Gribi, 1957 yılında Asya Gribi ortaya çıkmıştır. Bu salgın hastalıklar ortaya çıktıkları yıllarda birçok insanın ölümüne sebep olmuştur (Demircioğlu vd., 2020).

Geçmiş dönemlerde görülen salgın hastalıklar tüccarların ticaret amacıyla farklı şehirlere gitmesiyle artış göstermiştir. Bu sebepten ötürü o yıllarda ticari faaliyetlere bir süre ara verilmesi, alışverişe ara verilmesi, seyahatlerin yasaklanması gibi tedbirler alınmıştır (Yetgin, 2020). Dünyayı etkisi altına alan salgınlardan biri de Veba salgınıdır. Çin’de başlayan bu salgını Moğollar tüm dünyaya yaymıştır. Moğollar Ceneviz kalesini kuşatma altına aldıkları esnada vebadan ölmüş kişilerin bedenlerini mancınıkla kale içine fırlatmış ve hastalığın kale içine sıçramasına sebep olmuştur. Kuşatmadan kurtulabilen Cenevizli savaşçılar deniz yolunu kullanarak İtalya’ya kaçmışlar ve böylece veba hastalığını İtalya’ya taşımışlardır. Gezgin tacirler tarafından başta Venedik olmakla beraber İtalya şehir devletlerinde yayılmıştır. O yıllarda tacirlerin birçoğu Musevi olmalarından ötürü, hastalığın yayılmasından Museviler sorumlu tutulmuştur. Veba salgının görüldüğü dönemlerde ulaşımın kısıtlı olması ve uzaklık faktöründen dolayı aynı zaman diliminde her yerde rastlanılmamıştır. Bu sebepten ötürü korona virüse göre yayılma hızı düşüktür. Günümüz şartlarında insan hareketliliğinin fazla olması, ülke sınırlarının daha kolay aşılmasından, insanların şehirlerde iç içe yaşamasından dolayı Covid 19 salgını daha hızlı yayılım göstermiştir. Modern tıbbın gelişmesinden dolayı Covid 19’dan kaynaklı ölüm oranı geçmiş zamanlardaki salgınlara kıyasla daha düşüktür (Alpago ve Alpago, 2020).

Türkiye açısından baktığımızda salgın hastalıkların sosyoekonomik yaşam üzerinde büyük etkisi olduğunu görüyoruz. Kurtuluş Savaşı’nın olduğu süreçte ekonomik kaynaklar salgın hastalıklar için harcanamamış ve bundan dolayı verem gibi hastalıklar ön plana çıkmıştır. Bu sebepten ötürü yaklaşık her il, ilçe ve nahiyede savaş dispenseri mevcuttu. Veremden sonra bir diğer salgın hastalık olan lepra için de Elazığ ve İstanbul başta olmak üzere her bölgede hastane kurulmuştur (Alpago ve Alpago, 2020). Tarih boyunca görülen tüm salgın hastalıklar insanların ölümüne neden olmakla beraber toplumsal yaşamlarını, alışkanlıklarını, hayata bakış açılarını da etkilemiştir. İnsanların yaşamında pek çok değişim ve dönüşüme sebep olan salgın hastalıklar hâlâ etkisini göstermekte, geçmişte olduğu gibi günümüzde de insanların hayatını değiştirmektedir (Demircioğlu vd., 2020).

2.3 Covid-19 Salgını

İlk kez Aralık 2019’da Çin’in Wuhan kentinde ortaya çıkan, Dünya Sağlık Örgütü tarafından isminin Covid-19 olduğu belirtilen yeni koronavirüs Sars-Cov-2 hastalığının salgın olarak görülmesinin ardından 30 Ocak 2020 tarihinde Dünya Sağlık Örgütü tarafından “Uluslararası Halk Sağlığı Acil Durumu” (pandemi olarak) ilan edilmiştir (Anastassopoulou, 2020). 180 ülkeye yayılan salgının sarsıcı etkileri olmuştur. Bu salgın hastalık günlük hayatın rutinlerini, hayat tarzını, alışveriş alışkanlıklarını, eğitimi, ibadetleri, komşuluk ilişkilerini, çalışma hayatını, teknoloji kullanma biçimini derinden etkilemiştir. Salgının artarak devam etmesi sonucunda birçok önlem ve uygulama da beraberinde gelmiştir. Sokağa çıkma yasağı ve maske takma zorunluluğunun gelmesinin yanı sıra birçok toplumsal kurum çalışmalarına ara vermek zorunda kalmıştır.

Covid 19 Çin’in Wuhan kentinde hayvan pazarında ortaya çıkmıştır. Bu hayvan pazarında yarasa, dağ faresi, yılan, köpek balığı, ahtapot gibi canlıların satıldığı ve gereken hijyen kurallarına uyulmadığı belirtilmiştir. Çin’in Hubei eyaletinde hastalığı ilk fark eden doktorların uyarıları dikkate alınmadığından ve tedbirlerin geç alınışından ötürü hastalığın bu kadar yayılması kaçınılmaz olmuştur. Kasım 2019 ‘da ortaya çıkmasına rağmen Dünya Sağlık Örgütü resmî açıklamayı Aralık 2019 tarihinde yapmıştır. 3 Mart 2020 tarihine gelindiğinde ise Dünya Sağlık Örgütü, dünya genelindeki ölüm oranının%3,4 olduğu ve bu orana göre demografik olarak incelendiğinde %80 ‘den fazlasının 60 yaş üstü olduğunu ifade etmiştir. Üstün ve Özçiftçi (2020) bu araştırmayı yaptığı sırada Covid-19’dan dolayı enfekte olanların sayısı 2 milyon civarında iken ölenlerin sayısı ise 126 bin 830 kişi olduğu tespit edilmiştir (Üstün ve Özçiftçi, 2020).

Dünya genelinde Covid-19’un panik ve tedirginliğe yol açması nedeniyle bazı tedbirler alınmaya başlanmıştır. Bu tedbirler arasında okulların kapanması da yerini almıştır. Ülkeler alt yapıları ve teknolojileri izin verdiği ölçüde uzaktan eğitim sistemini uygulamaya başlamıştır. Bu süreçte karşılaşılan problemlerden bazıları, öğretmenlerin yeteri kadar uzaktan eğitim tecrübelerinin olmaması, alt yapı problemleri, öğrencilerin internete erişim sorunları, öğrencilerin süreçte aktif ve

üretken olamamaları dolayısıyla öğretmen merkezli bir eğitim süreci olmasıdır. Covid-19 sürecinde eğitimde aktif rol alan uzaktan eğitim faaliyetlerinin salgın sonrası da kamu veya özel sektörde varlığını devam ettireceği tahmin edilmektedir (Demircioğlu vd., 2020).

2.3.1 Covid 19 Salgınının Sosyal Hayata Etkileri

Salgın sürecinde sosyal ortamlar birtakım katı kurallar çerçevesinde oluşmuştur. Maske takma, temizlik, mesafe gibi belirleyici unsurlar ön planda olmuştur. Avm, hastane, asansör, eğitim kurumları gibi sosyal hareketliliğin fazla olduğu mekanlarda uyarıcı görsellere yer verilmiştir. Yüz yüze ilişkiyi değerli gören, fiziksel teması güven ve saygı belirtisi olarak değerlendiren Türk toplumunun sosyal mesafe kuralını güvensizlik olarak algılamaması zaman almıştır. Pandemi süreci kurumların yapılarını da etkilemiştir. Eğitim kurumlarının yüz yüze eğitime ara vererek uzaktan eğitime geçmesi, kapanmalardan kaynaklı istihdam şeklinin farklılaşması, ekonomik problemler, uluslararası hareketlilikte kısıtlanma söz edilen etkilerden birkaçıdır (Beşirli vd., 2022). Covid 19 salgını ülkelere üretimin durduğu, okulların kapandığı, insanların evden dışarı çıkamadığı, dini ibadetlerin bile ölüm korkusu sebebiyle ertelendiği, cami, kilise gibi dini mekanların kapandığı, insanların ulaşım hakkının önüne geçildiği bir süreci yaşatmıştır (Büyüksulu, 2020). Covid 19 salgınının sosyal hayatımıza olan etkilerinde hem iyimser hem kötümser senaryolardan bahsedilmiştir. İyimser senaryolara baktığımızda, insani değerlerimizi sorgulamak ve bunları yeniden değerlendirmek, toplumda yardımlaşma ve dayanışmanın artması, aşırı ve gereksiz tüketimin sona ermesi, çatışmaların azalması, devletin sosyal yönünün ön plana çıkarak önem kazanması beklenmiştir. Kötümser senaryoya baktığımızda, işsizliğin, ırkçılığın, içe kapanma durumunun artması, nüfusun en fakir ve en savunmasız bölümünün sağlık ve gıda alanında yaşanabilecek olan problemlerden çok fazla etkilenmesi öngörülenler arasındadır. Eğitim ve kültür gibi pek çok alan dijital ortama taşınmıştır (Demircioğlu vd., 2020). Pandemi sürecinde sosyal izolasyon gereği korunan mesafenin, el öpmek, sarılmak, misafirlik gibi kültürel birçok konuda “yeni normal” kavramı çerçevesinde toplumsal dönüşümü meydana getirdiği düşünülmektedir.

2.3.2 Covid 19 Salgınının Ekonomik Etkileri

Salgın sürecinde hareketliliğin kısıtlanması ve kapanmaların olması ekonomiyi olumsuz etkilemiş, küresel bir ekonomik kriz ortaya çıkmıştır (Beşirli vd., 2022). Salgının etkisi fark edildiğinde tüm ülkeler sınırları kapatmaya kadar varan tedbirler almıştır. Bu kapanma sadece insan hareketliliğini durdurmaya sebebiyet vermemiş aynı zamanda mal ve hizmetlerin ulaşımını da engellemiştir. Savaş zamanlarında yaşanmamış bir kapanma meydana gelmiştir (Büyüksu, 2020). Tüm ülkelerin ekonomisinde küresel boyuttaki üretime zarar verebilecek düzeyde ciddi bir durgunluk yaşanmıştır. Pandemi sürecinde ihracat miktarları düşmeye başlamış, bazı üreticiler tamamen üretimlerini durdururken, bazı sektörlerde talep artışı meydana gelmiştir. Bu süreçte işsizlik oranlarında büyük bir artış yaşanması da kaçınılmaz olmuştur. Siyasi açıdan yakın ülkeler kendi sorunlarıyla başa çıkmaya çalışırken birbirlerine gerekli olan desteği sağlayamamıştır. Bazı ülkeler tıbbi malzeme sevkiyatında anlaşmazlığa düşmüş, bazı ülkeler transit geçitlerde tıbbi malzemelere el koymuştur. Bu süreç para kullanımında da değişikliğe sebep olmuştur. Paraların kirli olduğu ve virüsün yayılmasını hızlandığı düşüncesi kâğıt ve metal para kullanımını azaltmıştır. Salgın sürecinde online alışverişler de artış göstermiştir (Demircioğlu vd., 2020).

2.3.3 Covid 19 Salgınının Dünyada Eğitime Etkileri

UNESCO (Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü) verilerine göre dünyadaki öğrencilerin %90'ından fazlası, 190 ülke ve bölgedeki yaklaşık 1,5 milyar öğrenci Covid -19 salgını sebebiyle okula gidememiştir. Bundan dolayı öğrencilerin bilgi edinmesi ve derslere devam etmesi amacıyla çevrimiçi öğrenmeye başvurulmuştur. Fakat dünya üzerinde herkes aynı imkana sahip olmadığı için bazı öğrenciler internete erişim sağlayamazken birçoğunun bilgisayar almaya imkânı olmamıştır. Sahra Altı Afrika'da öğrencilerin %89'unun bilgisayara, %82'sinin internete erişimi bulunmamaktadır (CGTN, 2020). Bu küresel salgın, eğitimde geleneksel yaklaşımların yerine çözüm odaklı stratejilerin geliştirilmesine sebep olmuştur. Oysaki 2000'li yılların başlarında teknolojinin farklı şekillerde kullanımı Naisbitt ve Toffler gibi bazı araştırmacılar tarafından öngörülmüştür (Telli Yamamoto ve Altun, 2020). Bu süreçte eğitimciler farklı web sitelerine ihtiyaç duymuş böylece

bilişim teknolojilerini öğrenmek için kullanım fırsatı doğmuştur (Kürüm Yapıcıoğlu, 2020).

Çin’de salgın sebebiyle 21 Şubat 2020 tarihi itibarıyla ulusal düzeyde tüm okullar yüz yüze eğitime ara vermiştir. Çin okulların kapanması ile “Disrupted classes, Undisrupted Learning” hareketini başlatmış ve yaklaşık 270 milyon öğrenci için uzaktan eğitim süreci başlamıştır (Kürüm Yapıcıoğlu, 2020). Yükseköğretim düzeyinde bu durum 3.000 kurumdaki 30 milyon öğrenciyi ve bunlara hizmet sunan akademik ve idari personeli etkilemiştir. Bu bağlamda Çin’de bulunan Tsinghua Üniversitesi’nde yaratıcı sanatlar ve beden eğitimi dersleri bile çevrimiçi olarak gerçekleştirilmiştir. Beden eğitimi öğretmenleri, öğrencilerin egzersizlerini izlemek ve onlara sağlık ve zindelik konusunda eğitim vermek için çevrimiçi araçları kullanmıştır. Ayrıca, bu belirsizliğin ve endişenin hâkim olduğu dönemde tüm öğrenci ve personelin bütünsel refahını sağlamak amacıyla ruh sağlığı kursları açılmıştır (Lau vd., 2020).

İtalya Eğitim Bakanlığı pandemi sürecinde çevrimiçi web sayfaları, video oturumları, sanal destek alanları ve bunların yanı sıra elektronik öğrenme platformları sunmuştur. Dijital içeriklerin yeni modellerinin kullanılmasını kolaylaştırmak amacıyla öğrenme ortamlarını geliştirmiş ve öğretmenlere ücretsiz olacak şekilde güncel uzaktan eğitim materyalleri sağlamıştır. Bunlara ek olarak dezavantajlı sosyo-ekonomik çevrelerde yaşayan öğrenciler için ekonomik destek sunulmuştur. İtalya’da bulunan Bologna Üniversitesi salgın nedeniyle 26 Mart 2020 tarihinde eğitim-öğretime uzaktan eğitim platformu olan Distance learning platform (UNIBO)’yu kullanarak devam etmiştir. UNIBO ile dersler senkron (eş zamanlı) ve asenkron (zamandan bağımsız) olarak gerçekleştirilmiştir. Bu platform içerisinde 221 programa ve 3667 etkinliğe yer verilmiştir. Ölçme değerlendirme kapsamında ise sınavlar ve sunumlar yapılmıştır (Sözen, 2020).

Avusturya Millî Eğitim Bakanlığı tarafından Eduthek adlı bir içerik platformu geliştirilmiştir. Eduthek eğitimin her kademesindeki öğrencilere evde çalışmalarını amacıyla öğretim materyalleri sunmuş, Microsoft ve Google gibi şirketlerin de bulut tabanlı sistemleri kullanılmıştır. 18 Mart 2020 tarihinden sonra Avusturya kamu TV kanalı olan ORF 1 tüm kademedeki öğrencilere eğitim programı hazırlamıştır. Her

sabah saat 6-9 arası okul öncesi ve ilkokul çocuklarına yönelik daha sonra 10 yaş ve üzeri öğrenciler için eğitim programı yayınlanmıştır. Öğrencilerin sorularını iletebileceği, video ve mesajlar yoluyla sürece katılım gösterebileceği şekilde hazırlanmıştır. Okul psikologlarına e-posta aracılığıyla ve telefon yoluyla ulaşma imkânı da sunulan hizmetler arasında yerini almıştır (Odabaşı vd., 2020).

Ukrayna’da Covid-19 salgınını kontrol altına almak amacıyla okulları kapatma kararı alınmıştır. Bu süreçte birçok aile çocuklarının eğitimi konusunda birtakım zorluklar yaşamıştır. UNICEF, bu süreçte öğrencilerin eğitime devamlılığını sağlamak, ebeveynlerin, bakıcıların ve öğretmenlerin karantina aşamasında uzaktan eğitim kaynaklarına ulaşımını kolaylaştırmak amacıyla Eğitim Bilişim Bakanlığı’na destek olmuştur. Bu bağlamda Ukrayna küresel öğrenme platformu özelliği taşıyan, UNICEF ve Microsoft tarafından hazırlanan Learning Passport ile uzaktan eğitime başlayan ilk ülkelerden olmuştur (Miks ve McIlwaine, 2020).

Covid 19 salgını ile Türkiye’de tüm eğitim kademeleri önlem amaçlı aşamalı olarak yüz yüze eğitime ara vermiştir. Eğitimin devamlılığını sağlamak amaçlanmış, ilk ve orta dereceli okullar için acil uzaktan eğitim uygulamalarına geçilmiştir (Odabaşı vd., 2020). 23 Mart 2020 tarihi itibarıyla de internet ve televizyon aracılığıyla eğitime devam edilme kararı verilmiştir. Bu süreç aşamalı olarak uzatılmış, 18 Mayıs 2020 tarihinde gerçekleştirilen toplantı sonrasında Milli Eğitim Bakanı Ziya Selçuk’un yaptığı açıklama ile yüz yüze eğitim-öğretim yılı sonlandırılmış fakat eğitime 19 Haziran 2020 tarihine kadar uzaktan eğitim ile devam edilmiştir. Üniversiteler 16 Mart 2020 tarihi itibarıyla ilk aşamada 3 hafta tatil edilmiş, 23 mart tarihinden sonra da Yükseköğretim Kurulu eğitim öğretimin uzaktan eğitim, açık öğretim, dijital öğretim imkânları ile sürdürme kararı aldıklarını açıklamıştır. Bu süreçte ölçme değerlendirme süreçlerinin yüz yüze yapılamayacağı, ödev, proje gibi yöntemlerin tercih edilmesi de alınan kararlar arasındadır. (Yükseköğretim Kurulu, 2020). Bu süreç birçok belirsizliği beraberinde getirmiş, öğretmen maaşları, telafi eğitim konusu, sınavların nasıl yapılacağı, yöneticilerin çalışma durumu gibi konularda soru işaretleri oluşmuştur (Sarı ve Sarı, 2020). Uzaktan eğitimde, 2012 yılında Millî Eğitim Bakanlığı tarafından oluşturulan, çevrimiçi platform olan Eğitim Bilişim Ağı (EBA) kolaylık sağlamıştır. EBA, öğrenci ve öğretmenlerin ders içeriklerine ulaştığı, eğitime yardımcı kaynakların

yer aldığı bir platformdur. Bu süreçte EBA'nın içeriği zenginleştirilmiş, gönüllü öğretmenler tarafından ders anlatım videoları hazırlanmıştır. Her öğrencinin internete erişim imkanının aynı olmayacağı ihtimalinden yola çıkarak ilkokul, ortaokul ve lise kademeleri için TRT EBA TV isimli televizyon kanalı kurulmuştur. İnternet üzerinden EBA'ya erişmek için ise ücretsiz fakat sınırlı internete erişim hizmeti sunulmuştur (Emin, 2020).

2.4 Salgın Hastalıkların Eğitime Etkileri

Tarihi incelediğimizde Eski Çağ'dan günümüze kadar üç veba, yedi kolera salgını ve yakın zamanda yaşadığımız Covid 19 salgınıyla beraber 10'dan fazla grip salgını yaşanmıştır. Küresel salgınların sonucunda oluşan yıkımın yüksek olmasının nedeni hastalıkların tam anlamıyla tanınmamasıdır. Salgın hastalıklar; sosyal hayat, psikolojik, kültürel, siyasi, dini pek çok açıdan toplumsal hayatı fazlasıyla etkilemiştir (Kılıç, 2020). 1918 yılında kendini gösteren İspanyol Gribi 50 milyon insanın ölümüne sebep olmuştur. Birçok ülkede kendini göstermiş olan bu salgın ABD'de ortaya çıkmıştır. Salgın sürecinde sosyal mesafe önlemleri, karantina uygulaması, okulların ve iş ortamlarının kapatılması gibi tedbirler alınmıştır. Okullarda eğitim gören öğrencilerin virüsü yaymada önemli faktör olması sebebiyle okulların kapatılması salgın sürecinde uygulanan ilk ilaç dışı müdahale olarak kabul edilmiştir. ABD'de salgın sırasında okulların kapanması, halka açık düzenlenen toplantıların iptal edilmesi grip salgınına bağlı ölüm oranlarında önemli düşüşe sebep olmuştur. Fakat okulların kapanması bazı sosyal konuları gündeme getirmiş, özellikle imkanları az ailelerin bu durumdan olumsuz etkilendiği görülmüştür (Aydıntan vd., 2022). 1957 yılında Asya Gribi ilk defa Uzak Doğu'da ortaya çıkmıştır. ABD'de sonbahar mevsiminde okulların açılmasıyla birlikte hastalık yayılmaya başlamış ve kapanmalar olmuştur. Yapılan bir araştırmaya göre okullar kapandığında hastalığın artış hızında önemli azalmalar görülmüştür. İngiltere'de de salgın sebebiyle okullar dört hafta kapalı kalmıştır (Demircioğlu vd., 2020). 2014 yılında ortaya çıkan Ebola salgını ülkelerde kapanmalara sebep olmuştur. Ülkelerde eğitime ara verilmiş, bu durum öğrenciler üzerinde öğrenme kayıplarına sebep olmuştur. Pandemilerde okul kapanmaları gerekli olsa da dezavantajlı ailelerde yaşayan öğrencilerin öğrenme fırsatı daha az olmuştur (Balcı, 2020).

Osmanlı Devleti zamanında birçok salgın hastalık ortaya çıkmıştır. Bu salgınlar arasında veba, kolera, çiçek, sıtma dikkat çekmektedir. Osmanlı Devleti bu salgınlar sürecinde tedbirler almıştır. Halkın bilinçlenmesi amacıyla gazete yazılarına yer verilmiş, karantina tedbirleri alınmıştır. Hastalıkların kalabalık ortamlar olan kışla, mektep, hapishane gibi yerlerde salgına dönüşme ihtimali yüksek olduğundan buralara yönelik önlemler alınmıştır. Özellikle çocukların hastalığı ailelerine taşıma riski sebebiyle okullar bu konuda başta gelmiştir. Okullarda salgın nedeniyle açılama, eğitime ara verme, araç gereçlerin temizliği ve dezenfeksiyonu, okulların teftiş edilmesi, doktorlar tarafından okullarda öğrencilerin muayene edilmesi gibi tedbirler yer almıştır. Bazı okullara ve sanat alanlarına kabul edilebilmek için aşı şartı getirilmiştir. Okulların eğitime 12 günlük ara verildiği belgelerde yer almıştır. Bu sürenin duruma göre uzatılıp, okulların bazen süresiz kapatıldığı da dikkat çekmiştir (Aslan, 2023).

Pandemi sürecinde evde kalma zorunluluğu aile fertlerinin sorumluluklarını artırmıştır. Özellikle okul öncesi, ilköğretim, ortaokul ve lise kademesinde eğitime devam eden çocukları olan ebeveynler çocukların eğitim süreçlerinde sorumluluk almışlardır. Pandemi sürecinde evler artık öğrenme merkezleri, okul, eğitim merkezi haline dönüşmüştür (Okumuş, 2021). Tarih boyunca yaşanmış salgın hastalıklara yönelik alınan tedbirler arasında kapalı mekanların ve insan topluluğunun olduğu alanların kapatılması başta gelmiştir. Okulların da bu gruba dahil olmasından dolayı eğitim sekteye uğramıştır.

2.5 Covid 19 Sürecinde Eğitimde Yaşanan Problemler

2019 yılında Çin’de ortaya çıkan Covid 19 salgını dünyayı etkisi altına almış, ülkeler birçok alanda yeni kararlar almıştır. Türkiye’de yüz yüze eğitime ara verilmiş, eğitim öğretim faaliyetleri Eğitim Bilişim Ağı (EBA) ve TRT’nin 3 Tv kanalı aracılığıyla yürütülmeye devam etmiştir. Üniversitelerde ise yüz yüze eğitim tamamen durdurulmuş, açık ve uzaktan eğitim imkanlarından faydalanılmıştır. EBA üzerinden yapılan eğitim faaliyeti tek yönlü ve erişimi sınırlı olmuştur. Uzaktan eğitim küçük yaş grupları için her problemi çözmemiş, öğrencilerin öğrenme durumunu garanti etmemiş ve sosyalleşme gereksinimini ortadan kaldırmamıştır (Can, 2020). Küçük yaş

grubu öğrencilerinin yaşadığı problemlerin dile getirildiği bir çalışma da Özcan ve Saydam (2021) tarafından yapılmış olup, araştırmada sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde eğitim alan birinci sınıf öğrencilerine yönelik görüşlerine yer verilmiştir. Sınıf öğretmenleri, uygun öğrenme ortamı olmayan öğrencilerin masa ve sandalyede oturmadan yerde yazı yazmaya çalıştığını, yazmayı öğretmek için gösterilen çabanın da bu sebeple boşa gittiğini ifade etmiştir. Defter kontrolünün kamera karşısında zor olduğunu, okuma yazma sürecinin uzaktan eğitimde istenilen başarıyla sonuçlanmadığını belirtmiştir. Kantos (2021) tarafından yapılan araştırmada sınıf öğretmenleri, uzaktan eğitime geçilmesiyle sosyo ekonomik düzeyi yetersiz olan ailelerin çocuklarına ulaşamadığını ve bu durumun öğrenciler arasındaki eşitsizliği ortaya çıkardığını ifade etmiştir. Akademik olarak başarısızlığın ortaya çıktığını da dile getirmişlerdir. Özellikle 1. sınıf öğrencilerinin sorunlar yaşadığı da ifade edilmiştir. Yıldız ve Akar (2020) Covid 19 salgınının tarihte yer alan en büyük eğitim kesintisine sebep olduğunu ifade etmiştir. Salgının eğitimde var olan eğitim eşitsizliğini daha da artırdığını belirtmiştir. 2020 yılı lise okullaşma oranında büyük bir düşüş meydana geldiği de istatistikler arasında yer almıştır. Sosyo ekonomik düzeyi yeterli olmayan ailelerin çocukları teknolojik alt yapı eksikliğinden kaynaklı olarak uzaktan eğitimden yeterli düzeyde yararlanamamıştır. Özel gereksinimli öğrencilerin de eğitim olanaklarına erişimi kısıtlı olmuştur. Şahinarslan ve Karakaş (2023) tarafından yapılan sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik görüşlerine yer verilen araştırmada öğretmenler, salgın sürecinde EBA’ da yer alan eğitim içeriklerinin yetersiz olduğunu ve ders içeriği sunma konusunda sorunlar yaşandığını ifade etmiştir. Ayrıca sınıf öğretmenleri ödev kontrolü yapma aşamasında da problem yaşadıklarını, velilerin telefonları aracılığıyla öğrencilerine çoğu zaman ulaşamadıklarını ifade etmişlerdir. Ekonomik yetersizlikten dolayı teknolojik alt yapı eksikliğine sahip olup derse katılmayan çocuklarda bilgi eksikliği olduğunu belirtmişlerdir. Salgın ile ortaya çıkan tablo dijital dönüşümün tüm eğitim sisteminde gerekli olduğunu göstermiştir. Dijital dönüşüm ise tanım olarak teknoloji yatırımı değil, teknolojilerle desteklenen süreçlerin geliştirilmesidir. Bu dönüşümün merkezinde öğrenenlerin gereksinimleri olmalıdır. Öğrenenler salgın ile kaygı ve travmaların üstesinden gelmek zorunda kalmış, bu süreçte ortaya çıkan sosyal eşitsizlik sebebiyle travmatik durum daha fazla hissedilir olmuştur (Bozkurt, 2020).

Türkiye’de salgın sürecinde eğitimin devamlılığı için yapılan çalışmaların değerlendirilmesine yönelik Çoruk (2021) tarafından bir mobil anket uygulanmıştır. 1205 kişiye uygulanmış olan uzaktan eğitimle ilgili bu mobil anketin verileri şu şekildedir;

- Türkiye genelinde öğrencilerin %93’ünün uzaktan eğitime devam ederken ilköğretim ve ortaöğretim öğrencilerinin %94’ü, üniversite öğrencilerinin %91’i eğitime uzaktan eğitimle devam etmiştir. Uzaktan eğitim sürecinde %7’lik bir öğrenci kaybı olmuştur.
- Bu süreçte en çok kullanılan platform ilk ve ortaöğretimde %89 ile EBA, üniversitede kendi platformları %37, zoom %25, adobe connect %13 oranında kullanılmıştır.
- Uzaktan eğitime devlet okullarında en çok televizyon (EBA), özel okul ve üniversitede bilgisayardan erişim sağlandığı görülmüştür. Azımsanmayacak oranda bir kesim de telefondan takip etmiştir.
- Uzaktan eğitim sürecinde bağlantı kopukluğu, derse odaklanamama ve eğitim içeriğinin yetersiz olması gibi sorunlar oluşmuştur.

Tablo 2.1 Covid 19 sürecinde eğitim-öğretimde yaşanan sorunlar (Sarı ve Nayır, 2020)

Öğrenme Öğretme Süreciyle İlgili Sorunlar	Teknolojik Sorunlar	Sağlık Sorunları	Diğer
Öğrenme sürecinin kesintiye uğraması	Teknolojiye ulaşılabilirlik konusunda yaşanan zorluklar	Eğitimcilerin ve öğrencilerin kendilerini kötü hissetmeleri	Ekonomik maliyetler
Ölçme değerlendirme sürecinde zorluklar	Eğitimcilerin teknoloji kullanma yetersizlikleri	Sosyal izolasyonda olma	Çocuk bakımı konusunda oluşan boşluklar
Okul bırakma eğiliminde artış	Teknolojik alt yapı yetersizlikleri	Yetersiz beslenme durumu	
Uzaktan eğitimi oluşturma, devam ettirme ve geliştirmede zorluklar			
Fırsat eşitsizliği			

Tablo 2.1’de yer alan Covid 19 sürecinde eğitim-öğretimde yaşanan sorunlara yönelik temalara baktığımızda öğrenme öğretme süreciyle ilgili sorunlar arasında sürecin kesintiye uğraması, okul bırakma eğiliminde artış, ölçme değerlendirme sürecinde zorluklar, fırsat eşitsizliği, uzaktan eğitimi oluşturma, devam ettirme ve geliştirmede zorluklar yer almıştır. Teknolojik sorunlar teması altında yer alan sorunlar arasında teknolojiye ulaşılabilirlik konusunda yaşanan zorluklar, eğitimcilerin teknoloji kullanma yetersizlikleri ve teknoloji alt yapı yetersizlikleri yer almıştır. Sağlık sorunları teması altında yer alan sorunlar arasında eğitimcilerin ve öğrencilerin kendilerini kötü hissetmeleri, sosyal izolasyonda olma, yetersiz beslenme durumu bulunmaktadır. Diğer sorunlar ekonomik maliyetler, çocuk bakımı konusunda oluşan boşluklardır.

Eğitim İzleme Raporu’na göre salgının sosyal izolasyona sebep olduğu, güvencesizlik ve toplumsal cinsiyete dayalı eşitsizlikleri, insanların kaygı seviyesini ve ev içi şiddet oranlarını artırdığı ortaya çıkmıştır. Ayrıca rapora göre uzaktan eğitim sürecinde ev ortamında aynı odayı, aynı teknolojik araçları paylaşmak zorunda kalan çocukların eğitime katılımı kesintiye uğramıştır. Araştırmaya katılan 638 öğretmenden %19,7’sinin ev ortamında derse uygun mekân olmadığı tespit edilmiştir, %66,8’i uzaktan eğitim için yeni teknolojik araç satın almıştır. Çocukları olan öğretmenlerin teknolojik araçlarını paylaşmaya yönelik sorunları olmuştur. Rapora göre öğretmenler hem velilerle hem öğretmenlerle ders saatleri dışında iletişime geçmek zorunda kaldıklarını, onların ihtiyaçlarına yanıt vermek için geç saatlere kadar toplantılara katıldıklarını ifade etmişlerdir (Kıyıcı, 2021).

TÜSİAD (2021) tarafından hazırlanan Covid 19 sürecindeki eğitimi değerlendirmeye yönelik raporda salgında öğretmenlerin psikolojik olarak etkilendiği sonucu elde edilmiştir. Hem bireysel hayatlarını devam ettirmek hem de sorumlu oldukları öğrencilerin eğitim hakkını korumak durumunda kalmaları, iş arkadaşlarına duydukları özlem, iş yükünün artmış olması onları etkileyen faktörler olmuştur. Raporda eğitimin ev ortamında devam ediyor olması velilerin sorumluluklarını artırdığını, veli ve okul arasındaki ilişkiye yeni anlamlar kattığı da ifade edilmiştir.

2.6 Salgının İlkokullar Üzerindeki Etkisi

Ergil vd. (2023) tarafından sınıf öğretmenleriyle yapılan bir araştırmada sınıf öğretmenleri yüz yüze eğitimde gerçekleşen kalıcı öğrenmelerin uzaktan eğitim sürecinde gerçekleşemediğini ifade etmiştir. Sürekli ekrana maruz kalan öğrencilerin yüz yüze eğitimde donuklaştığını belirtmişlerdir. Elde edilen bulgulara bakıldığında öğrencilerin en çok akademik anlamda problem yaşadığı görülmüştür. Öğrencilerin yüz yüze eğitime geçtiğinde birlikte bir oyun kurmaya çalışıp bu oyunu tamamlayamadıklarını, sosyalleşme konusunda sorunların oluştuğu da dile getirilmiştir. Kızıltaş ve Çetinkaya (2021) tarafından sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik görüşlerini almak amacıyla yapılan araştırmada sınıf öğretmenleri öğrencilerin okuma faaliyetinden soğuduklarını, okuma yazma konusunda sorunlar yaşadıklarını dile getirmiştir. Küçük yaş grubu olmalarından dolayı uzaktan eğitimde yüz yüze eğitime göre daha düşük verim alındığını ifade etmişlerdir. Öğrencilerin uzaktan eğitim sürecinden dolayı asosyal oldukları da belirtilmiştir.

Aydın Çolak vd. (2023) tarafından sınıf öğretmenlerinin süreci değerlendirmesine yönelik yapılan araştırmada öğretmenler yüz yüze eğitime geçildiğinde kendi öğrencilerini tanıyamadıklarını, büyük değişimler olduğunu ifade etmişlerdir. Kuralların unutulmuş olduğunu, okuma ve yazmayı unutmuş olarak okula döndüklerini ifade etmişlerdir. Sınıf öğretmenleri öğrencilerin derse yönelik motivasyonlarının düştüğünü de belirtmişlerdir. Sosyal duygusal açıdan öğrencilerin birbirini, birlikte oyun oynamayı özlediklerini, birbirlerine karşı daha ılımlı davrandıklarını belirtirken aynı zamanda bencilleşen öğrenciler olduğunu da ifade etmişlerdir.

Eğitim ortamından fiziksel olarak uzaklaşılmasına sebep olan uzaktan eğitim sürecinden öğrenciler fazlasıyla etkilenmiştir. Uzaktan eğitim, sosyal öğrenmenin azalmasına, sınıf içinde gerçekleşen akran etkileşiminin yok olmasına, küçük yaş grubu öğrencilerde somut öğrenme eksikliğine sebep olmuştur. Bu süreçte öğrencilerin yararlanabilmesi amacıyla eğitim platformları tanıtılmış yeni içerikler hazırlanmıştır. EBA bu platformlardan bir tanesidir. Salgın sürecinden bu yana Eğitim Bilişim Ağı'na (EBA) çok sayıda öğretmen ve öğrenci erişim sağlamıştır. Fakat bu

sayılar eğitim platformunun verimli kullanılıp kullanılmadığını ifade etmeyebilir. Temmuz 2020 yılında Millî Eğitim Bakanlığı tarafından açıklanan verilere göre 2019-2020 eğitim öğretim senesinde 1.176.128 öğretmen bu platforma erişim sağlarken, 9.663.033 öğrenci EBA'ya giriş yapmıştır. Uzaktan eğitim için eğitim içeriğinin hızlı bir şekilde hazırlanmış olması eğitimle ilgili kaygıları az da olsa gidermiştir. Fakat içeriğin aktarılmasına yönelik kaygılar bir yana asıl önemli olan fırsat eşitsizliği görünür hale gelmiştir. Tüm çocuklara eşit imkanların sağlanamamış olması içeriklere erişimi engellemiştir. Özel gereksinimli çocuklar EBA'ya giriş için kullanılan görsel kod sebebiyle problem yaşamış, T.C. kimlik numarasının talep edilmesinden dolayı mülteci çocuklar erişim sağlayamamıştır. Öğretmenler buna benzer problemleri kendi buldukları çözümler ile gidermeye çalışmışlardır (Diker Coşkun, 2020).

TEDMEM'in raporunda uzaktan eğitim sürecinde okulların kapalı olma süresi arttıkça öğrenme eksiklerini kapatmanın zor olacağına vurgu yapılmıştır. Raporda kademeli olarak yüz yüze eğitime geçiş sürecinde ilkökul öğrencilerinin okulda kalma süresinin uzaması yönünde öneride bulunulmuştur. Raporda yüz yüze eğitime geçiş sürecinde okul öncesi, ilkökul, 8. ve 12. Sınıf öğrencilerine öncelik verilebileceği ifade edilmiştir (Tedmem, 2021). Öğrencilerin sürece yönelik görüşlerine yer veren Bahçeşehir Üniversitesi tarafından paylaşılan rapora göre ise ilkökul öğrencilerinin %90'ı yüz yüze eğitimi tercih etmiş, öğrencilerin %75'i yüz yüze olan iletişime gereksinim duyduğunu belirtmiştir. Öğretmenlerin %80,7'si daha önce uzaktan eğitim tecrübesinin olmadığını belirtmiştir. Öğretmenlerin %81,8'i yüz yüze eğitimin gerekli olduğunu ifade etmiştir (Hürriyet, 2020).

2.7 Uzaktan Eğitim

Uzaktan eğitim, öğretmen ve öğrenenin farklı ortamlarda bulunarak eş zamanlı şekilde bir araya geldikleri veya eş zamansız olarak materyal paylaşımında bulunarak, elektronik araçlar vasıtasıyla etkileşim sağlanan eğitimidir (Çoruk, 2021). Çağdaş bir yaklaşım olan uzaktan eğitim, iletişim ve eğitim teknolojisinin olanaklarından faydalanarak çok sayıda insana eğitim hizmeti götürmeyi hedeflemektedir. Bu çağdaş yaklaşımla geleneksel eğitimde mevcut olan katılık büyük oranda giderilerek eğitimin esneklik özelliği kazanılmıştır. Uzaktan eğitim sistemi, öğretimin, bireylerin sahip

oldukları özellikleriyle bireylerin içinde yer aldıkları çevrede, bireysel öğrenmeye uygun şekilde oluşmasını sağlayan bir yapıdır (Özer, 1990).

Uzaktan eğitim terimi, ilk kez Wisconsin Üniversitesi'nin 1892 Yılı kataloğunda geçmiştir. Bu üniversitenin yöneticisi olan William Lighty ise 1906 yılında kaleme aldığı bir yazıda ilk kez uzaktan eğitim terimini kullanan kişi olmuştur. 1960 yılından itibaren de geniş anlamda kullanım alanı kazanmıştır. Uzaktan eğitim, öğretene ile öğrenenin birbirinden fiziksel anlamda uzak olduğu eğitim şeklidir. Bu eğitim biçimi 1920'li yıllarda bugünkü anlamda ortaya çıkmıştır. Eğitim teknolojileri alanındaki yenilikler nedeniyle uzaktan eğitimin farklı tanımları yapılmaktadır. Wisconsin Üniversitesi Sürekli Eğitim Grubu uzaktan eğitimi, öğrenci etkileşimi ve öğrenme sertifikası elde edilecek şekilde tasarlanan, teknoloji çeşitliliği kullanarak uzakta bulunan kitleye ulaşabilen, planlı bir öğrenme/öğretme deneyimi olarak tanımlamıştır (Adıyaman, 2002).

Dünyadaki uzaktan eğitim uygulamalarına bakıldığında ilk mektupla eğitim faaliyetinin 1728 senesinde İsveç'te gerçekleştiği bilinmektedir. 20 Mart 1728 tarihli Boston Gazetesi'nde "Steno Dersleri" verilmesine yönelik ilan yapılmıştır. İsveç'te verilen bir duyuruda da açık bir şekilde mektup vasıtasıyla gerçekleştirilmesi planlanan öğretimden bahsedilmiştir. Kitle iletişim araçlarında hızlı bir değişim yaşanmış ve uzaktan eğitim faaliyetlerinin yönünü değiştirmiştir. 1920'li yıllarda Amerika Bileşik Devletleri'nde radyo yayınları başlamış ve bu durum her üniversite kendi radyosunu kurarak eğitim hizmetlerini kitlelere sunmaya başlamıştır. 1923 senesinde eğitsel radyo programları başlamış ve bu amaçla program yapan radyo sayısı 500'ü aşmıştır. 1930'lu yıllarda radyo programları tüm dünyada kullanılmaya başlanmış ve böylece eğitim programlarının sayısı da artmıştır. Eğitim programları bir milyon öğrenciye ulaşınca radyo aracılığıyla uzaktan eğitim sistemleri tercih edilmiştir (Çoban, 2013). 1990'lı yılların sonuna doğru Web üzerinden uzaktan eğitim çalışmalarını başlatmak amacıyla ODTÜ Enformatik Enstitüsü kurulmuştur. Bu bölümün kurulması için YÖK'e bir proje sunulmuş ve proje kapsamında Web üzerinden sertifika almaya yönelik bilişim alanında dersler açılmış ve farklı üniversitelerden öğretim elemanları bu dersleri izlemiştir. Türkiye'de modern anlamda uzaktan eğitimi başlatan ilk üniversite kimliğini Anadolu Üniversitesi taşımaktadır.

Anadolu Üniversitesi uzaktan eğitim amaçlı Web, televizyon, radyo, video konferans gibi sistemleri başarıyla kullanmaktadır (Çukadar ve Çelik, 2003).

21. yy. bilgi çağı olarak adlandırılmakta ve bu çağın bilgi teknolojileri hızla gelişim göstermektedir. Bu gelişmelerin uzaktan eğitime sağladığı katkıların yanı sıra küresel iletişim ağının gelişimine de katkıları vardır. Toplumun her kesimi için iletişim, bilgi çağı olarak adlandırdığımız 21. yüzyılın kaçınılmaz ihtiyacı olmuştur. Eskiden ulaşılması zor bir hedef olarak görülen uzaktan eğitim uygulamaları meydana gelen gelişmelerle birlikte kolaylıkla uygulanabilir duruma gelmiştir (İşman, 2022). Geleneksel eğitim-öğretim yönteminden farklı olarak, öğrencilerin eğitim kurumlarına gitme zorunluluğunun olmadığı, derslerin tablet, bilgisayar, telefon gibi araçlarla belirli sanal platformlarda etkileşimli bir şekilde işlenebildiği uzaktan eğitimin öğrenen merkezli olduğu söylenebilir. Bölgesel engelleri ortadan kaldırmakta, örgün eğitimden yararlanma fırsatı bulamayan fiziksel engelli öğrenciler için önemli fırsat sunmaktadır. Örgün eğitimde gerekli olan barınma, ulaşım gibi ek harcamaları da ortadan kaldırarak ekonomiklik ilkesini hayata geçirmektedir (Ak vd., 2018).

2.8 Uzaktan Eğitim Modelleri

Uzaktan Eğitim üç şekilde yapılmaktadır: senkron (eş zamanlı), asenkron (zamandan bağımsız/eş zamansız) ve harmanlanmış (karma) eğitim şeklindedir. Senkron sunumda, sınıf ortamında canlı bağlantı yoluyla (internet, uydu vb.), eş zamanlı olarak, kullanıcılar ve sunucu (öğrenciler ve eğitimci) etkileşimli olarak uygulama içindedirler. Bu uygulamada öğrenciler soru sorabilir, birbirleri ile tartışabilir veya test çözebilirler. Asenkron sunum ise WEB tabanlı bir eğitimidir. Bu sunumda, öğrenci istediği zaman istediği yerden internet üzerindeki derslere girebilir, test alabilir ve aktivitelere katılabilir (Gökçe Toker, 2008). Harmanlanmış eğitim ise en az iki uygulamanın birlikte kullanılmasıdır (Çoruk, 2021).

2.8.1 Senkron Uzaktan Eğitim

Uzaktan eğitimde öğretmen ve öğrencinin aynı anda çevrimiçi ortamda bulunması durumuna senkron (eş zamanlı) uzaktan eğitim denir (Karataş vd., 2020). Eğitimci tarafından belirli bir saat belirlenir ve o saat diliminde internet üzerinden eğitimci ve

öğrenci etkileşime geçer. Senkron eğitim, öğrencilerin internete erişimi olduğu süreçte ekran grubuyla aynı zaman diliminde sınıf materyalleriyle etkileşim kurmasına imkân sağlar. Bu uzaktan eğitim türü öğrencilere seyahat endişesi ve stresi olmadan yapılandırılmış bir öğrenme ortamı sağlar. Eş zamanlı öğrenme ortamları oluşturmak için Google Meet, Google Hangouts ve Zoom gibi video konferans ve web teknolojileri kullanılabilir. Öğretmenler anında geri bildirim ve tartışma gerektiren durumlarda asenkron yerine senkron sunumu seçebilir. Senkron sınıf türünde öğretmenler sunumlarını yayınlar ve öğrenciler web kameraları, mikrofonları, mesaj panolarını kullanarak aktif katılım gösterebilir. Eşzamanlı sınıf ortamları anketler, paylaşılan belgeler, sohbet odaları gibi etkileşimli öğelere sahiptir (Yüzer ve Kesim, 2022). Senkron eğitimin avantaj ve dezavantajları tablo 2.2.'de sunulmuştur.

Tablo 2.2 Senkron eğitimin avantajları ve dezavantajları (Yüzer ve Kesim, 2022)

Avantajları	Dezavantajları
• Oturum devam ederken öğrenciler soru sorabilir ve yanıt alabilirler. • Gerçek zamanlı etkileşimlere izin verir • Grup etkinlikleri yürütülebilir. • Öğretmen öğrencilerin anladığını gerçek zamanlı olarak ölçebilir, süreci buna göre ayarlayabilir.	• Öğretmenler ve öğrenciler teknik sorunlar sebebiyle katılamayabilir. • Sessiz ortam ihtiyacının karşılanamaması. • Plan ve programın yapılmaması.

2.8.2 Asenkron Uzaktan Eğitim

Asenkron eğitim, öğretmen ve öğrencinin eğitim faaliyetlerini farklı zamanlarda gerçekleştirmesidir. Asenkron eğitimde önceden kaydedilmiş dersler bulunur. Bu eğitimde öğretmen sistem aracılığıyla ders notlarını öğrencilerle paylaşır ve öğrenciler kendilerine uygun zamanda bu notlara çalışırlar (Özerbaş, 2020). Asenkron sınıflara öğrenciler kendi programlarına göre erişim sağlayabilir. Öğrenciler hangi alanda ne kadar zaman harcayacaklarını belirleyebilir. Kendilerine göre zorlu içeriğe daha fazla zaman ayırabilir. Asenkron eğitim ile öğrenciler kendi hızlarında öğrenme fırsatı

bulurlar (Yüzer ve Kesim, 2022). Asenkron eğitimin avantajları ve dezavantajları tablo 2.3'te sunulmuştur.

Tablo 2.3 Asenkron eğitimin avantajları ve dezavantajları (Yüzer ve Kesim, 2022)

Avantajlar	Dezavantajlar
- Öğrenciler ders içeriğine kendileri için uygun zaman dilimlerinde erişebilir. - Kaydedilmiş oturumlar sayesinde öğrenciler bir sınav öncesi içeriği tekrar edebilir, bilgileri pekiştirme fırsatı bulabilir. - Öğrencilerin hastalık gibi acil durumlarla başa çıkmalarında kolaylık sağlar. - Öğrencilerin kendi hızlarında öğrenmelerine imkân sağlar. - Öğrenciler diledikleri mekânda öğrenme sürecine katılabilir.	- Öğrenciler içeriğe daha sonra da ulaşabileceğini bildiklerinden erteleme davranışı gösterebilirler. - Öğrenciler gerekli sosyalleşme becerilerini gösteremeyebilir. - Öğrenciler öğretmen ile etkileşim olmadığından öğretmene daha az bağlı hissedebilirler. - Öğrenciler arkadaşlarıyla etkileşim kuramadığında derse daha az bağlılık gösterebilirler.

2.8.3 Harmanlanmış Eğitim (Karma Eğitim)

Geleneksel olan yüz yüze eğitim ile çevrimiçi eğitimin birlikte kullanılması harmanlanmış eğitim olarak tanımlanmaktadır. Öğrencilerin eğitim sürecinin %60'ını yüz yüze alırken kalan kısmını uzaktan eğitimle alması harmanlanmış eğitime örnek olarak verilebilir (Çoruk, 2021). Ülkemizde bazı üniversitelerde belirlenen dersler (Atatürk İlke ve İnkılap Tarihi, Yabancı Dil) çevrimiçi araçlarla verilirken bu dersler dışında kalanlar yüz yüze verilmeye devam etmekte ve böylece harmanlanmış eğitim uygulanmaktadır. Harmanlanmış öğrenme günümüzde bireylerin artan öğrenme ihtiyacını karşılayabilmek amacıyla üniversite ve enstitüler için değer gören bir yaklaşımdır (Usta, 2007).

2.9 Uzaktan Eğitim ve Acil Uzaktan Eğitim

Covid 19 salgınının ortaya çıkması ile sosyal hayatta alınan önlemlerden biri de eğitim öğretime ara verilmesi olmuştur. Pandemi döneminde eğitimin devam etmesi, eğitimde eşitsizliğin oluşmaması gerekiyordu. Bu sebeple acil uzaktan eğitime geçiş yapılmıştır. Acil uzaktan eğitim insan sağlığını tehdit eden olağanüstü durumlarda eğitim öğretimin sürdürülebilmesi amacıyla devreye girmektedir (Odabaşı vd., 2020). Acil uzaktan eğitim, en başından beri planlanan uzaktan eğitimin kriz koşulları nedeniyle alternatif bir şekle geçici olarak kaydırılmasıdır. Buradaki amaç kriz durumlarında hızlı ve güvenilir olarak eğitim ve öğretime geçici erişim sağlamaktır (Hodges vd., 2020).

Acil uzaktan eğitim ve uzaktan eğitim kavramları arasındaki önemli ayrımları Bozkurt vd. (2020) aşağıdaki gibi açıklamıştır:

- Bu ayrımlardan birincisi uzaktan eğitim bir seçenek iken acil uzaktan eğitim bir zorunluluktur.
- İkinci ayrım uzaktan eğitim yaşam boyu öğrenmeye yönelik devamlı ve kalıcı çözümler ortaya koymaya çalışmakta iken acil uzaktan eğitim var olan ihtiyaca dönük geçici çözümler ortaya koymaktadır.
- Üçüncü ayrım, uzaktan eğitim bir amaca yönelik, planlı etkinliklerle eğitimi devamlı hale getirme çabasında olmasına karşın acil uzaktan eğitim kriz vaktinde mevcut imkanlarla eğitimi ayakta tutma çabasıdır.
- Dördüncü ve son ayrım ise, uzaktan eğitimin İngilizce karşılığı olan “distance education”, acil uzaktan eğitim kavramının İngilizce karşılığı olan “emergency remote education” kavramlarını incelediğimizde uzaklık kavramına farklı bir vurgu vardır. Türkçe’de uzaklık aynı kelime ile ifade edilmekte iken İngilizce’de “remote” kavramı fiziksel uzaklığa vurgu yapmakta, “distance” kavramı ise fiziksel, psikolojik ve etkileşimsel uzaklığa vurgu yapmaktadır.

Russel (1999) tarafından gerçekleştirilen meta analiz çalışması şunu göstermiştir; eğitim teknolojileri ve uzaktan eğitim doğru biçimde kullanıldığında yüz yüze eğitim ile arasında fark yoktur. Etkileşimde Eşitlik kuramında belirtildiği üzere öğrenen-öğrenen, öğrenen-öğreten veya öğreten-içerik etkileşimlerinden birinde dahi kaliteli eğitsel etkileşim gerçekleştiğinde anlamlı öğrenme sağlanır (Anderson, 2003). Fakat toplumun her kesiminde aynı şartlar oluşmadığında bu sürecin dezavantajları oluşabilmektedir. Acil uzaktan eğitim sürecinde internet bağlantısında kota sorununun olması, çevrimiçi içeriklerin vaktinde görüntülenememesi, ekonomik yetersizlikler, teknolojik cihaz eksikliğinden kaynaklı elde olan araçların ailenin diğer üyeleriyle paylaşma zorunluluğu acil uzaktan eğitim sürecinde öğrenme deneyimlerini etkileyen dijital uçuruma sebep olmuştur (Sezgin, 2021). Dijital uçurum, kişiler, ülkeler, hane halkı, işletmeler arasında bilgi ve iletişim teknolojileri ile internet kullanımı konusunda meydana gelen uçurumdur (OECD, 2001:5). Avrupa politika çalışmaları merkezi (CEPS), AB genelinde eğitim sistemlerinin dijital eğitime hazır olup olmadığına dair bir analiz yapmış sonuç ise pek iç açıcı olmamıştır. OECD'nin eğitimden sorumlu yönetici Schleicher pandeminin herkes açısından yıkıcı olduğunu fakat dezavantajlı ve ebeveyn desteğinin de olmadığı çocuklar için daha da zor olduğundan bahsetmiştir. Dijital uçurum kavramı bu dijital eşitsizliği açıklayabilmek için kullanılmaktadır (Çoruk, 2021).

2.9.1 Uzaktan Eğitim Sürecinde Ölçme ve Değerlendirme

Covid 19 salgını eğitim öğretimin uzaktan eğitimle sürdürülmesini zorunlu kılarken ölçme ve değerlendirme sürecini de çevrimiçi olarak sürdürmeye zorlamıştır. Bu süreçte çevrimiçi ölçme ve değerlendirme araçlarına olan ilgi ve ihtiyaç artmıştır. Öğretmenler bu süreçte ihtiyaçlarına yönelik ölçme ve değerlendirme araçlarının arayışına başlamıştır. Öğrenciler açısından çevrimiçi ölçme ve değerlendirme süreci alışkın oldukları teknolojik araçlarla yapıldığı için çoğu zaman motivasyonlarını artırmış ve onlar için süreci eğlenceli hale getirmiştir (Odabaşı vd., 2020). Uzaktan eğitimin ölçme değerlendirme sürecinde ortaya çıkan olumsuz durumlardan bir tanesi sınav güvenliğinin sağlanamaması iken bir diğeri öğrenciye yönetebileceğinden fazla ödev verilmesidir. Katılımcı kimliğinin doğrulanamaması ve sınav esnasında güvenliğin sağlanamaması karşılaşılan bir başka olumsuz durumdur. Uzaktan eğitim

sürecinde gün yüzüne çıkan bir diğer gerçek neredeyse tüm eğitim sürecinin sonuç odaklı ölçme ve değerlendirme yaklaşımlarıyla yapılandırılmış olması ve süreç odaklı ölçme ve değerlendirme yaklaşımlarının yeterince kullanılmamış olmasıdır (Bozkurt vd., 2021).

3. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

3.1 Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Gören vd. (2020) tarafından gerçekleştirilen nicel araştırma yönteminin kullanıldığı bir çalışmada Korona virüs salgını sürecinde Ankara ilinde gerçekleştirilen uzaktan eğitim öğretmen, öğrenci, okul yöneticileri ve veliler tarafından değerlendirilmiştir. Katılımcılar uzaktan eğitimin yüz yüze eğitim kadar verimli olmadığını, öğrenim sürecinin olumsuz etkilendiğini belirtmişlerdir. Araştırmada görüş bildiren öğretmenler Millî Eğitim Bakanlığı tarafından uzaktan eğitim sürecinde kullanılabilecek ders planı, yeterli ve nitelikli kaynak ve örnek videolar sunulabilmesi yönünde talepleri olduğunu dile getirmişlerdir.

Alper (2020) tarafından gerçekleştirilen nitel araştırma yönteminin kullanıldığı çalışmada Covid 19 pandemi süreci hakkında özel okulda görev yapan öğretmenlerin görüşleri incelenmiştir. Katılımcılar uzaktan eğitim sürecinde öğrencileriyle çeşitli teknolojik araçlar (WhatsApp, zoom, telefon) aracılığıyla iletişim kurduklarını ifade etmiştir. Öğrencilerin derslere tekrar ulaşabilmeleri için dersleri kaydederek sisteme yüklediklerini dile getirmişlerdir. Öğretmenler birkaç öğrenci hariç derslere aktif katılım olduğunu, birtakım problemlerin öğrenci ile birebir görüşmeler ve veli ile iş birliği yapılarak çözüme kavuştuğunu ifade etmişlerdir.

Akgül ve Oran (2020) tarafından yapılan “Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin, Ortaokul Öğrencilerinin ve Öğrenci Velilerinin Pandemi Sürecindeki Uzaktan Eğitime İlişkin Görüşleri” adlı araştırmada fenomenoloji modeli kullanılmıştır. Araştırma çalışma grubunu Uşak ilinde bulunan öğretmen, öğrenci ve veliler oluşturmuştur. Katılımcılara yarı yapılandırılmış mülakat formu uygulanmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenler uzaktan eğitimin avantajları olarak zaman ve mekândan bağımsız, öğrenme hızlarına uygun, düşük maliyetli olmasını sıralamışlardır. Dezavantajları arasında ise öğrencilerin odaklanma probleminin olduğunu ve bu durumun da eğitimin verimli olmasına engel olduğunu, öğretmen kontrolünün zor olduğunu, dönüt alamama ve eğitimci ile öğrenci arasında iletişim probleminin olduğunu ifade etmişlerdir. Öğretmenler uzaktan eğitime katılan öğrencilerin motivasyon eksikliğinin olduğunu

belirtmiştir. Öğretmenler süreçte yaşadıkları sorunlar arasında en fazla alt yapı eksikliğinin olduğunu ve internet bağlantısında kopmaların olduğunu ifade etmiştir.

Avcı ve Akdeniz (2021) tarafından yapılan “Koronavirüs (Covid-19) Salgını ve Uzaktan Eğitim Sürecinde Karşılaşılan Sorunlar Konusunda Öğretmenlerin Değerlendirmeleri” adlı araştırmanın amacı farklı branşlardaki öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde gerçekleştirdikleri çevrim içi eğitimler ile ilgili düşüncelerin betimlenmesi ve sürecin değerlendirilmesidir. Araştırmacılar online olarak 14 sorudan oluşan form ile ham verileri toplamışlardır. Katılımcılar süreçte yaşadıkları en büyük problemin internet kopmalarından kaynaklı olduğunu ifade etmişlerdir. Eğitimci ve öğrenci arasındaki iletişimin sağlıklı olması da bahsedilen diğer bir problem olmuştur. Araştırma sonucuna göre öğretmenler ve öğrenciler salgın sürecinde geçilen uzaktan eğitime uyum sağlamada sorunlar yaşamışlardır. Uzaktan eğitim sürecinde teknolojik alt yapı ve internet bağlantısından kaynaklı sorunlar yaşandığı dile getirilmiştir. Eğitimde fırsat eşitsizliğinin meydana geldiği ifade edilmiştir. Öğretmenler yaşadıkları problemlere velilerle bire bir görüşmeler yapıp, iş birliği halinde hareket ederek çözüm bulmuşlardır.

Başaran vd. (2020) tarafından yapılan “Koronavirüs (covid-19) pandemi sürecinin getirisi olan uzaktan eğitimin etkililiği üzerine bir çalışma” adlı araştırma nitel yöntem kullanılan bir çalışmadır. Durum çalışması yöntemi kullanılan araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme formu ile veri toplanmıştır. Çalışmanın örneklemini Gaziantep ilinde yaşayan öğretmen, öğrenci ve veliler oluşturmuştur. Katılımcılar, eğitimin devamlılığı açısından uzaktan eğitimin yararlı olduğunu ifade etmişlerdir. Dezavantajları arasında etkileşimin kısıtlı olması, internet problemlerinden kaynaklı sürece dahil olunamaması ve bireysel farklılıklara uygun bir yöntem olmamasını sıralamışlardır. Araştırmaya katılan veliler ders esnasında yeterli dönüt düzeltmenin olmadığını dile getirmişlerdir. Uzaktan eğitimin, eğitimde fırsat eşitsizliğini beraberinde getirdiğini ifade etmişlerdir.

Kurt vd. (2021) tarafından yapılan “Covid-19 Pandemi Sürecinde Uzaktan Eğitime İlişkin Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri” adlı araştırma nitel araştırma desenlerinden özel durum çalışması ile gerçekleştirilmiştir. 35 sınıf öğretmeninden yarı

yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla veri toplanmıştır. Katılımcılar uzaktan eğitimin etkileşimi sağlamaya katkısının olmasından ve eğitimin devamlılığını sağlamasından dolayı yararlı olduğunu ifade etmişlerdir. Uzaktan eğitim sürecinde yaşanan problemler arasında, öğrencilerin dikkat sürelerinin yüz yüze eğitime kıyasla daha kısa olması, ilkokul öğrencileri için uygun olmaması, dönüt alma konusunda zorluk yaşanması, velilerin internete yönelik gerekli donanımına sahip olmaması yer almıştır. Ayrıca internet alt yapısından ve öğrencilerin teknolojik araçlara ulaşamamasından kaynaklı sorunların olduğu da dile getirilmiştir. Öğrencilerin sosyalleşme imkanının kısıtlanmış olmasının ders sürecine olumsuz yansıdığı ifade edilmiştir.

Çilek vd. (2021) tarafından yapılan “Pandemi Sürecinde Sınıf Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitime İlişkin Görüşleri” adlı araştırma nitel bir çalışmadır. İstanbul’da görev yapan 50 öğretmenden yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla veri toplanmıştır. Katılımcılar uzaktan eğitimin virüs bulaşmasından korunma, mekândan bağımsız, derslerin birden fazla izlenme imkanının olması ve veli ile iş birliği yapılması açısından olumlu olduğunu ifade etmişlerdir. Uzaktan eğitimin dezavantajlarının, internet ve teknolojik donanım yetersizliği, motivasyon kaybı, sosyalleşme konusunda yetersiz kalması ve velilerin müdahale etmesi olduğunu belirtmişlerdir.

Bakioğlu ve Çevik (2020) tarafından yapılan “COVID-19 Pandemisi Sürecinde Fen Bilimleri Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitime İlişkin Görüşleri” adlı araştırma ortaokullarda görevli 75 fen bilgisi öğretmeniyle gerçekleştirilmiştir. Veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Katılımcılar uzaktan eğitim sürecinde okul yöneticilerinin baskısına maruz kaldıklarını, öğrencilerle iletişim kurma, katılım oranının düşük olmasıyla ilgili sorunlar yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Laboratuvar etkinliklerini yapamadıkları için kaygı duyduklarını da söylemişlerdir. Uzaktan eğitim sürecinin mesleki gelişimlerine olumlu katkısından bahsederken teknoloji kullanım becerilerinin olumlu yönde etkilendiğini ifade etmişlerdir.

Yüzbaşıoğlu vd. (2023) tarafından yapılan “Sınıf Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Sürecinden Elde Ettikleri Deneyimler” adlı araştırma farklı bölgelerde görev yapan 20 sınıf öğretmeniyle gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların çoğunluğu uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin ders sürecine katılımının düşük olmasından dolayı belirlenen hedefe ulaşamadıklarını ifade etmişlerdir. Yüz yüze eğitim kadar verimli bir ders süreci olmadığını, uzaktan eğitimde etkileşimin düşük olduğunu dile getirmişlerdir. Fakat araştırmaya katılan 6 öğretmen de belirlenen hedefe ulaşabildiklerini bunun sebebinin ise ailelerin süreçte etkin rol alması, öğrencilerin öz denetiminin olması gibi etkenlerden kaynaklandığını belirtmişlerdir. Katılımcılar öğrencilerin uzaktan eğitim sürecinde değerler konusunda sorunlar yaşandığını ifade etmişlerdir. Bunun nedeni olarak da disiplin sürecinin uzaktan eğitimde sağlanamadığını belirtmişlerdir.

Yunus vd. (2024) tarafından yapılan “Pandemi Öncesi Uzaktan Eğitim ile Pandemi Sonrası Yüz Yüze Eğitim Sürecinin Karşılaştırılması” adlı araştırmaya katılan fen bilimleri öğretmenleri uzaktan eğitim sürecinin verimli olmadığını, yüz yüze eğitime geçildiğinde konu eksikliklerinin fazla olduğunu ve bunları telafi etmek için ayrıca vakit ayrıldığını belirtmiştir. Öğrencilerin bu süreçte motivasyon kaybı yaşadığını, öğrenmeye karşı isteksiz olduklarını, laboratuvar uygulamalarının uzaktan eğitimde gerçekleşmemesinden kaynaklı öğrencilerde bazı konuların soyut kaldığını ifade etmişlerdir. Uzaktan eğitim süreci sayesinde dijital kaynakları kullanma konusunda beceri kazandıklarını da dile getirmişlerdir. Fakat yüz yüze eğitimin daha yararlı ve verimli olduğunu belirtmişlerdir.

Kazak ve Demirci (2024) tarafından yapılan “COVID-19 Eğitim Sürecinde Uzaktan Eğitimin Olumlu ve Olumsuz Yönlerinin Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi” adlı araştırma ortaokulda görev yapan 12 öğretmenle gerçekleştirilmiştir. Katılımcılar salgının olumlu katkılarına yönelik teknolojinin derslerde daha fazla kullanılması ile yeni uygulamalar öğrendiklerini, zaman açısından tasarruf sağladığını, yüz yüze eğitimin kıymetinin bilindiğini ifade etmişlerdir. Öğretmenler uzaktan eğitim sürecinde yeni eğitimlere katıldıklarını, yüksek lisans eğitimine başladıklarını, kişisel gelişimlerine daha fazla katkıda bulunduklarını da belirtmişlerdir. Uzaktan eğitimle beraber velilerle daha fazla iletişim halinde olarak eğitim sürecine onların da dahil olduğunu ifade etmişlerdir. Uzaktan eğitim sürecinin

olumsuz tarafı olarak öğrencilerin çalışma ortamının uygun olmaması, öğretmenler arasında sosyalleşmenin azalması ve yalnızlık hissi yaşamaları öğretmenler tarafından ifade edilmiştir.

3.2 Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Li vd. (2022) tarafından yapılan “The Impacts of COVID-19 on Distance Education with the Application of Traditional and Digital Appliances: Evidence from 60 Developing Countries” adlı araştırmada 60 ülkeden veri toplanmıştır. Bu çalışma Covid 19 salgınının uzaktan eğitim üzerindeki etkisini analiz etmek amaçlı yapılmıştır. Araştırmanın sonucuna göre okulların kapanması eğitim öğretimdeki eşitsizliği artırmıştır. Beş kıtada, gelişmekte olan toplam 60 ülkeden toplanan veriler ışığında Covid 19 salgını gelişmekte olan, ekonomik anlamda düşük gelire sahip olan ülkelerde yaşayan çocukların eğitime erişimini olumsuz yönde etkilemiştir. Avrupa ve Amerikalı aileler uzaktan eğitimde kullanılan dijital kaynaklara Afrikalı ailelere göre daha fazla hâkim olmuştur.

Bundervoet vd. (2022) tarafından yapılan “The short-term impacts of COVID-19 on households in developing countries: An overview based on a harmonized dataset of high-frequency surveys” adlı araştırmada 31 ülkede uygulanan anket verileri incelenmiştir. Elde edilen verilere bakıldığında ankete katılanların %36’sı işini bırakmış, ailelerin %65’inde gelir düşüklüğü görülmüştür. Öğrencilerin %50’si eğitime devam edememiştir. Eğitime devam edemeyen çocukların genellikle düşük gelirli ve eğitim seviyesi düşük ailelere sahip olduğu görülmüştür. Pandeminin fırsat eşitsizliğine sebep olduğu dile getirilmiştir.

Radu vd. (2020) tarafından yapılan “The Impact of the COVID-19 Pandemic on the Quality of Educational Process: A Student Survey” adlı araştırmada veri toplama aracı olarak anket kullanılmıştır. Anketin amacı, daha önce uzaktan eğitim almamış olan lisans ve yüksek lisans öğrencilerinin çevrimiçi eğitime yönelik görüşlerini incelemek olmuştur. Ankete 135 öğrenci katılım göstermiştir. Kullanılan çevrimiçi platformlar arasında Zoom, Google Classroom, Edmodo, Skype yer almıştır. Uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin çoğu internete bağlanma konusunda olumsuz bir durum

yaşamamıştır. Ankette yer alan diğer bir konu harmanlanmış eğitimin uygulanması olmuştur. Öğrencilerin %78'i bunun iyi bir fikir olduğuna dair görüş bildirmiştir. Ankete katılan öğrencilerin %60,74'ü uzaktan eğitimin dijital becerilerin gelişimine olumlu katkısı olduğunu belirtmiştir. Anket sonucuna göre öğrencilerle öğretmenler arasında sağlıklı bir iletişim olmamıştır.

Ferri vd. (2020) tarafından yapılan “online learning and emergency remote teaching: Opportunities and challenges in emergency situations” adlı araştırmanı amacı, COVID-19 acil durumu deneyimlerine dayanarak acil durum uzaktan öğretiminin fırsatlarını ve zorluklarını analiz etmektir. Araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada farklı ülkelerden ve sektörlerden katılan uzmanlar görüş belirtmiş ve makaleler, istatistiksel veriler analiz edilmiştir. Araştırma sonucuna göre uzaktan eğitim sürecinde internet bağlantısı problemleri, teknolojik cihazların eksikliği gibi birtakım teknolojik zorluklar yaşanmıştır. Öğretmen ve öğrencilerin yeterli dijital beceriye sahip olmadıkları anlaşılmıştır. Ev ortamlarının eğitim için yeterli donanımına sahip olmadığı dile getirilmiştir. Araştırmaya katılanlar yüz yüze eğitimdeki etkileşimin uzaktan eğitimde olmadığını ve bunun eğitim için gerekli olduğunu dile getirmiştir.

Muthuprasad vd. (2021) tarafından yapılan “students perception and preference for online education in India during COVID -19 pandemic” adlı araştırmaya katılan Hindistan'daki üniversite öğrencileri anket sorularını yanıtlamıştır. Katılımcılar çevrimiçi eğitimin en büyük faydasının esnek bir programın uygulanması olduğunu belirtmiştir. Rahat bir ortamda eğitim yapılması, teknik becerilerin gelişmesi de verilen yanıtlar arasında olmuştur. En büyük problemin ise internete erişim ve bağlantı problemleri yaşanması olduğunu ifade etmişlerdir. Katılımcılar eğitimcilerin dersleri daha ilgi çekici hale getirmesi gerektiğini dile getirmişlerdir.

Salgın sürecindeki uzaktan eğitime yönelik yapılan araştırmalar incelendiğinde hem öğretmen hem öğrenci açısından olumlu ve olumsuz etkileri olmuştur. Dünyanın birçok yerinde birbirine benzer problemlerle karşılaşıldığı görülmektedir. Motivasyon eksikliği, teknolojik donanım eksikliğinden kaynaklı meydana gelen konu eksiklikleri, öğrenme ortamının uygun olmayışından kaynaklı verimsiz ders süreçleri, sosyal

yaşamın eksikliğinden kaynaklı yalnızlık hissi gibi problemler araştırma bulgularında görülmektedir. Uzaktan eğitimin bireyleri mecbur bıraktığı dijital kaynak kullanımından dolayı öğretmen ve öğrencilerin yeni uygulamalar kullanmayı öğrendiği, öğretmenlerin mesleki gelişimine katkı sağladığı da elde edilen sonuçlar arasındadır. Aynı zamanda bu süreçte gerçekleşen online eğitimler sayesinde kişisel gelişimlerine katkısı olduğu da araştırmacılar tarafından dile getirilmiştir. Okul kültürünün özleildiği, yüz yüze eğitimin kıymetinin anlaşıldığı da ifade edilmiştir. Sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim süreci ve sonrasında devam eden yüz yüze eğitimi karşılaştırarak değerlendirmeleri istenilen bu araştırma ile ilkökul öğretmenlerinin süreçte ne tür zorluklar yaşadığını, uzaktan eğitim sürecinde yaşanan sorunlara ne tür çözümler ürettiklerini, bu problemlerin yüz yüze eğitimde devam etme durumunda ne tür çözüm yolları sunduklarını ortaya koymak amaçlanmıştır.

4. YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde araştırmanın modeline, araştırmanın desenine, çalışma grubuna, veri toplama aracına, veri toplama sürecine ve verilerin analizine yer verilmiştir.

4.1 Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada Covid-19 Pandemi döneminde ilkokullarda görev yapmakta olan sınıf öğretmenlerine uzaktan eğitim süreci ve uzaktan eğitim sonrası yüz yüze eğitim süreci hakkında kendi deneyim ve algılarını, yaşadıkları sorunları daha açık bir dille ifade etmelerine imkân sağladığı için nitel araştırma yöntemi tercih edilmiştir. Nitel araştırma; gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel olan veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, kuram oluşturmayı temel alan bir anlayışla sosyal olguları, bağlı bulundukları doğal ortamda araştırmayı ön planda tutan bir yaklaşımdır. Nitel araştırmaların en önemli katkısı araştırılan konuya bireylerin bakış açılarından bakmaya ve bu bakış açılarını meydana getiren sosyal yapı ve süreçleri ortaya koymaya imkân sağlamasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2021). Nitel araştırmada eylemin anlaşılmasının en iyi yolu eylemin gerçekleştiği mekânda gözlemlenmesidir. Verinin oluşumunun hangi koşullar altında meydana geldiğini bilmek önemlidir (Bogdan ve Biklen, 2022). Bu araştırmada da salgın sürecindeki uzaktan eğitimi değerlendirmek amaçlı sınıf öğretmenlerine ulaşılarak sağlıklı sonuçlar elde etmek amaçlanmıştır.

Sınıf öğretmenlerinin salgın sürecinde yaşadığı problemleri belirlemek amacıyla nitel araştırma türlerinden olan fenomenolojik desen tercih edilmiştir. Fenomenolojik desen bireylerin kendi bakış açılarına göre deneyimlerini ve algılarını ön plana çıkaran bir nitel araştırma türüdür (Ersoy, 2016). Fenomenolojik desende katılımcıların bireysel tecrübeleri ile ilgilenilir. Kişilerin algıları ve durumlara yükledikleri anlamlar önemlidir (Baş ve Akturan, 2017). Bu araştırmada da sınıf öğretmenlerinin salgın sürecinde deneyimlemiş oldukları uzaktan eğitim ve salgın sonrası yaşadıkları süreci tüm içtenlikleriyle dile getirdikleri için fenomenolojik desenin uygun olduğu düşünülmüştür.

4.2 Çalışma Grubu

Covid 19 sürecinde eğitim öğretimin devamlılığını sağlayabilmek için uygulanan uzaktan eğitime yönelik sınıf öğretmenlerinin görüşlerini almayı amaçlayan bu araştırma 2022-2023 eğitim öğretim yılında gerçekleştirilmiştir. Çalışma grubunu Yozgat ili Sarıkaya ilçesinde görev yapan 17 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmacı adı geçen il/ilçede görev yaptığı için çalışma grubu bu bölgeden oluşturulmuştur. Bu noktadan hareketle çalışma grubunun oluşturulmasında kolay ulaşılabilir durum örneklemesinin işe koşulduğu söylenebilir. Çalışma grubunu oluşturan öğretmenlerin seçiminde ise kartopu örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Kartopu örnekleme yönteminde bir konuda bilgi sahibi olduğu bilinen ve farklı katılımcılara yönlendirebilecek kişi örnekleme seçilir, görüşme sonrasında o kişinin tavsiye ettiği bir katılımcıyla görüşme yapılır (Patton, 2018). Bu örnekleme yöntemi kişiden kişiye ve kişilerden de olaylara ulaşarak durumları tanımlayıp bilgilerin zenginleşmesini amaçlamaktadır (Creswell, 2021). Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin demografik özellikleri Tablo 4.1’de verilmiştir. Sınıf öğretmenlerinden oluşan çalışma grubunun demografik özellikleri incelendiğinde çalışma grubunun 10 erkek ve 7 kadın öğretmenden oluştuğu, kıdem yıllarına bakıldığında 7-33 yıl arasında mesleki deneyime sahip oldukları görülmektedir.

Tablo 4.1 Çalışmaya katılan sınıf öğretmenlerine ait demografik özellikler

Katılımcılar	Cinsiyet	Kıdem Yılı
Ö1	Erkek	25
Ö2	Kadın	7
Ö3	Erkek	26
Ö4	Erkek	33
Ö5	Erkek	36
Ö6	Kadın	19
Ö7	Kadın	15
Ö8	Kadın	31
Ö9	Erkek	13
Ö10	Erkek	18
Ö11	Erkek	16
Ö12	Kadın	10
Ö13	Erkek	11
Ö14	Kadın	30
Ö15	Erkek	25
Ö16	Erkek	8
Ö17	Kadın	9

4.3 Veri Toplama Araçları

Sınıf öğretmenleriyle yapılan görüşmelerde veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Nitel araştırmalarda çok tercih edilmekte olan görüşme tekniği, sosyal gerçekliği açığa çıkaran ve detaylı araştırmalar yapmak için kullanılan veri toplama tekniğidir (Yüksel, 2020). Yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinde araştırmacı sormayı hedeflediği soruların yer aldığı bir form hazırlar. Araştırmacı görüşmenin gidişatına uygun olacak şekilde farklı sorular veya alt sorularla görüşmenin akışında değişiklik yapabilir ve kişinin ayrıntılı cevaplar vermesini sağlayabilir (Türnüklü, 2000). Yarı yapılandırılmış görüşme türünde daha önceden hazırlanmış sorular aynı sıra ile katılımcılara yöneltilir. Katılımcıların sorulan soruların dışında cevap vermesinde problem yoktur (Berg ve Lune, 2015).

Öncelikle alanyazında benzer konular üzerine yapılmış çalışmalar (Saygı, 2021; Avcı ve Akdeniz, 2021) incelenmiş ve on beş maddelik bir soru havuzu oluşturulmuştur. Hazırlanan on beş maddelik taslak form, araştırmanın amacına hizmet edip etmediği noktasında sınıf eğitimi ve eğitim bilimleri alanında uzman iki öğretim üyesi ile uzaktan eğitim sürecinde görev yapmış ve halen görev yapmakta olan dört sınıf öğretmenine sunulmuş ve alınan dönütler doğrultusunda görüşme formunda düzenlemeler yapılmıştır. Yedi ana maddeye indirilen form son aşamada dil ve anlatım uygunluğu açısından uzman görüşüne sunulmuş ve nihai hali verilmiştir.

Geçerlik ölçme aracının ölçmeyi hedeflediği özelliği farklı niteliklerle karıştırmadan ölçme derecesidir. Geçerlik bir ölçme aracında olması gereken en önemli özelliktir (Başol, 2019). İç geçerlik elde edilen verilerin gerçek ve doğru olmasını, üzerinde araştırma yapılan olgularla örtüşmesini gerektirir. İç geçerlik elde edilen verilerin doğruluğu ve inanırlığı anlamını taşımaktadır. Araştırmacılar çalışmalarının iç geçerliğini artırmak amacıyla birtakım yöntemler kullanabilirler. Bu yöntemlerden biri okuyucuya yorumsuz, ham olan veri sunmaktır (Çelebi, 2021). Bu çalışmada da geçerliğin sağlanması hususunda doğrudan alıntılara yer verilmiştir.

Güvenirlik, araştırma sürecinde elde edilen verilerin açık ve detaylı bir şekilde ifade edilmesi ve başka araştırmacılar tarafından da değerlendirilmesine olanak tanınmasıdır. Nitel araştırmalarda güvenilirliği sağlamak nicel araştırmalara kıyasla

farklılık göstermektedir. Nitel araştırmalarda gerek iç güvenilirlik gerek dış güvenilirliği sağlamak için bazı stratejiler kullanılmaktadır. Dış güvenilirliği sağlamak için araştırmacı araştırmacının temel aşamaları, kendisinin süreçteki konumu ve yaklaşımı konusunda ayrıntılı bilgi vererek önlem almalıdır. Araştırmacı, araştırma sürecinde takip ettiği aşamaları ayrıntılı şekilde rapor ettiği durumda elde edilen sonuçların toplanan verilere bağlı olduğu ve kendi görüşünün sonuçları etkilemediğini göstermiş olacaktır. Araştırmacı, iç güvenilirliği sağlamak amaçlı araştırmacının çeşitli aşamalarında yapılan kontrolleri açık bir biçimde ifade etmelidir (Yıldırım ve Şimşek, 2021).

4.4 Verilerin Toplanması

Çalışma grubunda yer alan öğretmenlerle görüşmelere başlanmadan önce çalışma grubunda olmayan ama uzaktan eğitim sürecinde görev yapmış ve hâlâ da görev yapmakta olan bir sınıf öğretmeni ile görüşme yapılarak pilot uygulama gerçekleştirilmiştir. Pilot uygulamada herhangi bir sorun ile karşılaşmamıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerle yapılan görüşmeler, öğretmenlerin kendilerini rahat hissedecekleri ortamlarda ve uygun oldukları tarih ve saatlerde gerçekleştirilmiştir. Yüz yüze yapılan görüşmeler öğretmenlerin izni alınarak telefon kayıt özelliği ile kayıt altına alınmıştır. Görüşme sorularına başlanmadan önce öğretmenlerin isimlerinin gizli tutulacağı ve araştırmacı haricinde kimseyle paylaşılmayacağına dair bilgi verilmiştir. Böylece öğretmenlerin rahat cevap vermeleri amaçlanmıştır. Öğretmenlere yapılacak olan görüşmenin bu araştırmada hangi amaçla kullanılacağı bilgisi de verilmiştir. Öğretmenlerden onay alındıktan sonra görüşme soruları yöneltilmiştir. Görüşmeler ortalama 30-40 dakika arası sürmüştür. Görüşme esnasında alınan cevaplar not alınmış ayrıca ses kayıtları da tek tek dinlenerek ifadelerin atlanmamış olmasına dikkat edilmiştir. Görüşmelerde öğretmenlerin her biri için Ö1, Ö2, Ö3... şeklinde kod numarası verilmiştir.

4.5 Verilerin Analizi

Araştırmada sınıf öğretmenlerinin görüşleri alındıktan sonra içerik analizi tekniği kullanılmıştır. İçerik analizi birtakım kurallara dayalı kodlamalarla bir metinde yer

alan sözcüklerin daha küçük içerik kategorileriyle özetlendiği sistematik ve yinelenebilir bir tekniktir. İçerik analizi bir metinden oluşan bütünün içindeki belli sözcüklerin ve kavramların varlığını belirlemek amacıyla yapılır. Bu teknik ile öğrencilerin zaman içindeki değişimleri ve farklı gruplarla karşılaştırılması yapılabilir. İçerik analizi özellikle gözlem ve görüşme tekniklerinden elde edilen verilerin analizi için kullanılır (Büyüköztürk vd., 2020).

Araştırmada elden edilen görüşler tekrar dinlenerek kontrol edilmiş ve Word belgesine aktarılmıştır. Görüşme sorularından elde edilen cevaplardan kodlar oluşturulmuş ve ortak temalara ulaşılmıştır. Daha sonra kodların kaç öğretmen tarafından hangi sıklıkla tekrar edildiği frekans olarak belirlenmiştir ve tablolar halinde sunulmuştur. Verilere yönelik oluşturulan tema, kategoriler ve kodlamalar araştırmacı ve danışman ile beraber oluşturulmuştur. Oluşturulan kodlar arasındaki uyum yüzdesini belirlemek amacıyla Miles ve Huberman (1994) formülü kullanılmıştır. Güvenirlilik Formülü = $\frac{\text{Görüş birliği}}{\text{Görüş birliği} + \text{Görüş ayrılığı}}$ formülü ile hesaplanmış ve uzlaşma oranı %91 olarak bulunmuştur.

5. BULGULAR

Bu araştırmada, Covid-19 Pandemi döneminde geçiş yapılan uzaktan eğitime ve salgın sonrası devam eden yüz yüze eğitime yönelik sınıf öğretmenlerinin görüşleri incelenmiştir. Bu başlık altında belirlenen alt problemlere yönelik, veri toplama araçlarından elde edilmiş bulgulara yer verilmiştir.

5.1 Uzaktan Eğitimde Öğretmenleri En Çok Zorlayan Süreçler Nedir?

Araştırmanın birinci alt problemini oluşturan; “uzaktan eğitimde sizi en çok zorlayan süreç ya da süreçler nelerdir?” sorusuna ilişkin öğretmenlerin görüşleri alınmıştır. Görüşmeler neticesinde ulaşılan tema, kategori, kod ve frekans değerleri tablo 5.1’de sunulmuştur.

Tablo 5.1 Uzaktan eğitim sürecinde sınıf öğretmenlerini en çok zorlayan süreçler

Tema	Kategoriler	Kodlar	Frekans
Problemler	Teknolojik Aksaklıklar	Bağlantı sorunu	8
		Teknolojik aletlerin kullanımı	6
	Sosyo-Ekonomik Yetersizlik	Tablet, bilgisayar, internet eksikliği	4
	Duyuşsal-Bilişsel Süreçler	Öğrenme ortamı	3
		İlgi, istek, dikkat ve motivasyon eksikliği	6
		Okuma yazma problemi	1
Toplam		27	

Tablo 5.1 incelendiğinde görüşlerin teknolojik aksaklıklar, sosyo-ekonomik yetersizlik, duyuşsal/bilişsel süreçler olmak üzere üç kategori altında toplandığı görülmüştür. Bu kategoriler arasında en fazla vurgulanan teknolojik aksaklıklar (f=13) olmuştur. Bu kategorinin altında bağlantı sorunu, teknolojik aletlerin kullanımı kodlarına yer verilmiştir. Bu temayla ilgili olarak Ö2 “*Teknolojik sıkıntılar, bağlantı kopması ve internete erişimi bulunmayan çocukların olması beni en çok zorlayan durum oldu.*” (Teknolojik aksaklıklar/bağlantı sorunu) açıklamasını yaparken Ö1 ise

“Uzaktan eğitimde beni en fazla zorlayan teknolojik aletlerin kullanımı oldu. İnternet bağlantısının olmadığı öğrenciler, ders yaparken çocukların defter kitap gibi araçları nasıl ne şekilde kullandıklarının görülememesi gibi zorluklar yaşadım.” (Teknolojik aksaklıklar/teknolojik aletlerin kullanımı) şeklinde görüş bildirmiştir. Ö16 “Katılım oranı düşüktü, internet problemi, ders dinlememe, ders dışı şeylerle ilgilenme ve bağlantı kopmaları yaşandı. Ev ortamı rahatlığından ötürü yeme içme sorunu, geç kalkma, derse geç katılım sorunlarını ve bilgisayar tableti olmayan çocukların derse katılmaması problemlerini yaşadım.” (Teknolojik aksaklıklar/teknolojik aletlerin kullanımı) ifadelerini kullanmıştır.

Sosyo ekonomik yetersizlik kategorisinin altında öğrenme ortamı, tablet bilgisayar, internet eksikliği kodları yer almıştır. Bu kategoriyle ilgili olarak Ö7 öğrenme ortamına dikkat çekerek şu ifadeleri kullanmıştır, *“Yaşanan sıkıntılar öğrencilerin gerekli donanımlarının olmaması, internet bağlantılarının olmaması, uygun ortamlarının olmaması, öğrencilerin derse odaklanamaması, velilerin sürece fazlasıyla dâhil olması, kardeşlerin aynı odada derse girmek zorunda kalması.” (Sosyo-ekonomik yetersizlik/tablet, bilgisayar eksikliği) Ö8 “Ailelerin internetinin olmaması, telefon ve bilgisayarlarının olmaması.” (Sosyo-ekonomik yetersizlik-tablet, bilgisayar eksikliği) şeklinde görüş bildirmiştir. Ö16 ise ev ortamının getirmiş olduğu problemlere dikkat çekerek, “Katılım oranı düşüktü, internet problemi, ders dinlememe, ders dışı şeylerle ilgilenme ve bağlantı kopmaları yaşandı. Ev ortamı rahatlığından ötürü yeme içme sorunu, geç kalkma, derse geç katılım sorunlarını ve bilgisayar tableti olmayan çocukların derse katılmaması problemlerini yaşadım.” (Sosyo-ekonomik yetersizlik/öğrenme ortamı) şeklinde görüş bildirmiştir.*

En az vurgulanan kategori duyuşsal-bilişsel süreçler (f=6) kısmıdır. Duyuşsal-bilişsel süreçler kategori altında ilgi, istek, dikkat ve motivasyon eksikliği, okuma yazma problemi kodlarına yer verilmiştir. Bu kategoriyle ilgili olarak Ö9 dikkat ve motivasyon eksikliğine vurgu yaparak *“Her çocuğun evinde internet olmaması, onlarla uzaktan ders yapmamızı engelledi. Kış aylarında aile bireylerinin aynı odada olması çocuğun dikkatini derse vermesinde sorunlar çıkardı. Kimi öğrenciler de utangaç davranarak derse fazla katılım göstermediler.” (Duyuşsal-bilişsel süreçler /ilgi, istek, dikkat ve motivasyon eksikliği) şeklinde görüş bildirmiştir. Ö14 ise “1. sınıf*

olduğu için derse katılım düşüktü ve belli öğrenciler katıldı. Derse geç katılmaları oldu.” (Duyuşsal-bilişsel süreçler /ilgi, istek, dikkat ve motivasyon eksikliği) ifadelerini kullanmıştır. Ö₁₂ “Uzaktan eğitimde etkileşim olmadığı için uzaktan öğrencileri derse çekmek zor oldu.” (Duyuşsal-bilişsel süreçler /ilgi, istek, dikkat ve motivasyon eksikliği) açıklamasını yaparken okuma yazma problemi ile ilgili olarak Ö₁₁ “1. sınıf öğrencilerinin okuma yazma öğrenme sürecinde zorlandık.” (Duyuşsal-bilişsel süreçler /okuma yazma problemi) şeklinde görüş bildirmiştir.

5.2 Söz Konusu Süreç ya da Süreçlerde Yaşadığınız Zorluklara Yönelik Nasıl Çözümler Ürettiniz?

Birinci alt problem kapsamında öğretmenlere uzaktan eğitimde kendilerini en çok zorlayan süreç ya da süreçlerin neler olduğu sorulmuştur bunun devamında ise öğretmenlerden yaşadıkları bu zorluklara nasıl çözümler ürettiklerini ifade etmeleri istenmiştir. Görüşmeler neticesinde ulaşılan tema, kategori, kod ve frekans değerleri tablo 5.2’de sunulmuştur.

Tablo 5.2 Uzaktan eğitimde yaşanan zorluklara yönelik bulunan çözümler

Tema	Kategoriler	Kodlar	Frekans
Çözümler	Aile ile İş Birliği	Aile ile iletişimi artırma	9
	Bireysel / Akademik Destek	Bireysel ilgilenme	6
	Eğlence	Oyunlaştırma	2
	Alt yapı/ Donanım	Okullarda alt yapı desteği verilmesi	1
Toplam			18

Tablo 5.2 incelendiğinde elde edilen bulguların aile ile iş birliği, bireysel/akademik destek, eğlence, alt yapı/donanım olmak üzere dört kategori altında toplandığı görülmüştür. Bu kategoriler arasında en fazla vurgulanan aile ile iş birliği (f=9) olmuştur. Bununla ilgili olarak Ö₅, “Velilerle istişare yaptım. Birgün önce hangi dersi hangi araçlarla işleyeceğimizi konuştuk. İnterneti olmayanları tamamladık.” (Aile ile iş birliği/aile ile iletişimi artırma) ifadelerini kullanarak velilere teknolojik donanım üzerinden bilgilendirme yaptığını belirtirken Ö₆ ise “Bu sorunu çözmek için velilerimle EBA üzerinden örnek dersler tanımladım ve önce onların süreci anlamasını sağladım. Onlar işin mantığını anlayınca bu konuda çocuklarına yardımcı oldular ve

bu sorunu kısa sürede aşabildik.” (Aile ile iş birliği/aile ile iletişimi artırma) ifadelerini kullanarak velilere uzaktan eğitim sürecinin işleyişi hakkında bilgi verdiği dikkat çekmiştir. Ö₇ ise “Donanımlar bakanlık tarafından ve öğretmenlerin kendi ceplerinden kısmen karşılandı. İnterneti olmayan öğrencilere destek sağlandı. Ortam için velilerle görüşme yapıldı. Veliler destek olmaya çalıştı. Ev içi problemlere çözüm bulunamadı” (Aile ile iş birliği/aile ile iletişimi artırma) şeklinde açıklama yapmıştır. Ö₁₁ ise “1. sınıfta sürece yakalandığımız için okuma yazma bilmemeleri sıkıntı oldu. Çözümü velileri devreye sokarak buldum. Önce onlara anlatıp öğrencilere uygulamalarını sağladım.” (Aile ile iş birliği/aile ile iletişimi artırma) şeklinde görüş bildirmiştir.

Bireysel/akademik destek kategorisinin altında bireysel ilgilenme koduna yer verilmiştir. Bu temaya yönelik Ö₁₄ “WhatsApp üzerinden görüşme yaptım. Okula imza için gittiğimiz zaman katılmayan öğrencileri çağırıp görüşmeler yaptım ve bire bir okuma yazma çalışmaları yaptım.” (Bireysel/akademik destek- bireysel ilgilenme) açıklamasını yaparken, Ö₄ “ekonomik durumu iyi olmayan velilerin ne bilgisayarı, tableti ne de interneti vardı. Bu çocuklara evimin önünde, parkta ve okulda dersler verdim.” (Bireysel/akademik destek- bireysel ilgilenme) şeklinde açıklama yapmıştır.

Eğlence teması altında Ö₁₇ “Genelde bir ders bir oyun uygulaması yaptım. Uzaktan eğitim oyunları, paint üzerinden resim çizip aynısını çocuklara çizdirdim, müzik aleti çalmayı bilenler müzik aleti çalarak katılım gösterdi, ben de müzik aleti çalarak dersleri daha eğlenceli hale getirdik.” (Eğlence/oyunlaştırma) ifadelerine yer vererek öğrencilerin derse katılımını sosyal aktiviteler aracılığıyla eğlenceli hale getirdiği görülmüştür.

Alt yapı/donanım kategorisinin altında okullarda alt yapı desteği verilmesi kodu yer almıştır. Bu temaya yönelik Ö₁₃ “Okullarda Zoom uygulamasına dahil olmaları için sınıflar ayarlandı.” (Alt yapı/donanım- okullarda alt yapı desteği verilmesi) şeklinde görüş bildirmiştir.

5.3 Söz Konusu Zorlukları Salgın Sonrası Yüz Yüze Eğitimde Yaşamaya Devam Ettiniz Mi? Cevabınız Evet İse Uzaktan Eğitim Sürecinde İşe Koştuğunuz Çözümleri Mi Kullandınız Yoksa Farklı Çözümler Mi Geliştirmek Zorunda Kaldınız?

Birinci alt problem kapsamında öğretmenlere uzaktan eğitimde kendilerini en çok zorlayan süreç ya da süreçlerin neler olduğu sorulmuştu. Aynı zamanda bu kapsamda öğretmenlerin yaşadıkları bu zorlukları salgın sonrası yüz yüze eğitimde devam edip etmediklerini ifade etmeleri istenmiştir. Cevap evet ise uzaktan eğitimde işe koşulan çözümlerin mi yoksa farklı çözümlerin mi kullanıldığı da sorular arasında yer almıştır. Görüşmeler neticesinde ulaşılan tema, kategori, kod ve frekans değerleri tablo 5.3'te sunulmuştur.

Tablo 5.3 Uzaktan eğitim sürecinde yaşanan zorlukların yüz yüze eğitimde devam etme durumu

Tema	Kategoriler	Kodlar	Frekans
Devam Etme Durumu	Hayır, devam etmedi	Hayır zorluk yaşamadım	12
		Öğrencilerin tutumu	3
	Evet, devam etti	Akademik problem	2
Toplam			17

Tablo 5.3 incelendiğinde öğretmen görüşlerinin hayır devam etmedi ve evet devam etti olmak üzere iki kategori altında toplandığı görülmüştür. Bu kategoriler arasında en fazla vurgulanan hayır devam etmedi (f=12), en az vurgulanan kategori evet devam etti (f=5) şeklinde olmuştur. Evet devam etti kategorisi altında öğrencilerin tutumu, akademik problem kodları oluşturulmuştur. Bununla ilgili olarak Ö₇ “Öğrencilerin derse odaklanmayarak canları istediği gibi hareket etme durumu eğitim öğretimin başında da devam etti. Öğrenciler gönüllerince tuvalete gitme, konuşma eğilimi gösterdiler. Sınıf içi kurallar sık sık hatırlatıldı.” (Evet devam etti/öğrencilerin tutumu) şeklinde görüş bildirirken kurallar konusunda aynı görüşe sahip olan Ö₁₄ ise öğrencilerin tutumuna dikkat çekerek “Evet. Kamera karşısında olan rahatlık, yiyip içme davranışı devam etti. Katılımdaki düşüklük, yatarak ders dinleme alışkanlığı sınıfta da devam etti. Veli görüşmesi yaptım, sık sık kuralları hatırlattım ve diğer

sınıfları gözlemlmelerini sağladım.” (Evet devam etti/öğrencilerin tutumu) açıklamasını yapmıştır. Ö₅ “Evet. Süreçten sonra okula alışmak zordu. Pandemideki eksiklikleri kapatmak için ana derslere daha çok önem verdik. Ama bazılarını hâlâ düzeltemedik.” (Evet devam etti/akademik problem) şeklinde görüş bildirmiştir.

5.4 Uzaktan Eğitimde Öğrencilerinizi En Çok Zorlayan Süreç ya da Süreçlerin Neler Olduğunu Düşünüyorsunuz?

Araştırmanın ikinci alt problemini oluşturan; “Uzaktan eğitimde öğrencilerinizi en çok zorlayan süreç ya da süreçlerin neler olduğunu düşünüyorsunuz?” sorusuna ilişkin öğretmenlerin görüşleri alınmıştır. Görüşmeler neticesinde ulaşılan tema, kategori kodve frekans değerleri tablo 5.4’te sunulmuştur.

Tablo 5.4 Uzaktan eğitimde öğrencileri en çok zorlayan süreçler

Tema	Kategoriler	Kodlar	Frekans
Problemler	Sosyal-Duyuşsal Süreçler	Velilerin eğitime yeterince destek olmaması	3
		Motivasyon eksikliği	3
		Öğrencilerin arkadaş çevresinden uzak kalması	2
		Ev ortamı rahatlığı	2
		Sağlıklı İletişim kuramama	1
	Akademik	Kendini ifade edememe	1
		İlk okuma yazma öğretimi	4
		Dönüt düzeltmenin yetersiz olması	1
		Ödevlendirme	1
		İnternet alt yapısının eksik olması	3
Toplam	Donanım Eksikliği	Tablet, bilgisayar eksikliği	1
			22

Tablo 5.4 incelendiğinde öğretmen görüşlerinin sosyal duyuşsal süreçler, akademik, donanım eksikliği olmak üzere üç kategori altında toplandığı görülmüştür. Bu kategoriler arasında en fazla vurgulanan sosyal-duyuşsal süreçler (f=12) olmuştur. Bu kategori altında velilerin eğitime yeterince destek olmaması, öğrencilerin arkadaşlık

çevresinden uzak kalması, ev ortamı rahatlığı, motivasyon eksikliği, sağlıklı iletişim kuramama, kendini ifade edememe kodlarına yer verilmiştir. Bu kategoriyle ilgili olarak Ö₄ “*Bilgisayar başında fazla durmak istemeyen öğrenciler. Bilgisayar ve interneti olup da girmeyen öğrenciler vardı. Bu işi ben bilirim, ben çocuğuma okuma yazma öğretebilirim diyen veliler oluştu. Tabiki sonuçta derse girenlerle girmeyenler arasındaki fark çocukların okuma ve yazmalarında oluşunca hatayı anladılar. Fakat o çocuklara da okuma yazmayı ben öğreteceğim için çok yoruldum.*” (Sosyal-duyuşsal süreçler/velilerin eğitime yeterince destek olamaması) açıklamasını yaparken Ö₂ “*Çocuklar sürekli evde oldukları için sıkıldılar. Yazılarında sıkıntılar gördüm.*” (Sosyal-duyuşsal süreçler/motivasyon eksikliği) şeklinde açıklama yapmıştır. Ö₆ “*Çocukların en zorlandıkları süreç öğretmenlerinden ve arkadaşlarından kısacası okul kültüründen ayrı kalmalarıydı.*” (Sosyal-duyuşsal süreçler/öğrencilerin arkadaş çevresinden uzak kalması) yönünde görüş belirtmiştir.

Ö₁ iletişim kurma konusunda sıkıntı yaşadığını dile getirerek şu ifadeleri kullanmıştır; “*Küçük bir ekrandan çocuklarla özellikle 1. Sınıf çocuklarıyla iletişim kurmak oldukça zorlu bir süreç idi. Velilerle iletişim sayesinde olumsuzlukları aşmaya çalıştık. Harfleri yazıya dökme konusunda, yazıların nasıl olduğunu kontrol konusunda bir hayli sıkıntı yaşadım. Yazı bozukluğunu 2. Sınıfta öğrencilerle yüz yüze gidermeye çalıştım. Fakat bazılarını hala düzeltemedim.*” (Sosyal-duyuşsal süreçler/sağlıklı iletişim kuramama)

Akademik kategorisinin altında ilk okuma yazma öğretimi, dönüt düzeltmenin yetersiz olması, ödevlendirme kodlarına yer verilmişti. Bu kategori ilgili olarak Ö₁ “*Küçük bir ekrandan çocuklarla özellikle 1. Sınıf çocuklarıyla iletişim kurmak oldukça zorlu bir süreç idi. Velilerle iletişim sayesinde olumsuzlukları aşmaya çalıştık. Harfleri yazıya dökme konusunda, yazıların nasıl olduğunu kontrol konusunda bir hayli sıkıntı yaşadım. Yazı bozukluğunu 2. Sınıfta öğrencilerle yüz yüze gidermeye çalıştım. Fakat bazılarını hala düzeltemedim.*” (Akademik/ilk okuma yazma öğretimi) şeklinde açıklama yapmıştır. Ö₁₀ “*Öğrenciler canlı derslere girmeme veya internet kopması gibi sıkıntılar yaşadılar ve her şeyi telefonda ve gruptan takip etmek zor oldu. Ayrıca ödevlendirmede zorluklar yaşadık.*” (Akademik/ödevlendirme) şeklinde ifade etmiştir.

Bu kategoriler arasında en az vurgulanan kategori donanım eksikliği kategorisi (f=4) olmuştur. Donanım eksikliği kategorisi altında tablet ve bilgisayar eksikliği, internet alt yapısının eksik olması kodları verilmiştir. Bununla ilgili olarak Ö₁₅ “*Öğrencilerin karşılaştığı sorunlar tablet, bilgisayar, telefon yetersizliği ve eksikliği ve bunların kullanımı oldu. Ayrıca uzun süre ekran karşısında kalmanın olumsuz etkisi de çok oldu.*” (Donanım/tablet bilgisayar eksikliği) şeklinde açıklama yapmıştır.

5.5 Öğrencilerin Söz Konusu Süreç ya da Süreçlerde Yaşadığı Zorlukların Giderilmesine Yönelik Herhangi Bir Faaliyette Bulundunuz Mu?

İkinci alt problem kapsamında uzaktan eğitimde öğrencilerinizi en çok zorlayan süreç ya da süreçlerin neler olduğu sorulmuştur. Aynı zamanda bu kapsamda öğretmenlere söz konusu süreç ya da süreçlerde yaşadığı zorlukların giderilmesine yönelik faaliyetlerde bulunup bulunmadıklarını ifade etmeleri istenmiştir. Görüşmeler neticesinde ulaşılan kodlar ve frekans değerleri tablo 5.5’te sunulmuştur.

Tablo 5.5 Uzaktan eğitimde öğretmenlerin yaşadıkları zorluklara yönelik yaptığı faaliyetler

	Kodlar	Frekans
Gerçekleştirilen Faaliyetler	Velilerle iş birliği	7
	Bireysel destek	5
	Sosyal etkinlikler	3
	Ders saati değişimi	1
	Ders saati haricinde destek videolar	1
	Farklı yöntem ve teknik	1
Toplam		18

Tablo 5.5 incelendiğinde öğretmenler yaşadıkları zorluklara yönelik birtakım faaliyetlerde bulundukları yönünde görüş belirtmişlerdir. Bununla ilgili olarak Ö₈ “*Öğrenci velileri ile telefonla görüşme yaparak ortak çözümler üretmeye çalıştık.*” (Velilerle iş birliği) açıklamasını yaparken Ö₁₀ “*Velilerle internetle ilgili kotaları yükseltmelerini kararlaştırdık. Ayrıca yapılan ödevler ve çalışmaları WhatsApp üzerinden sıkı bir şekilde takip ettim. Bazen de okula çağırarak etkinlik ve ödevler verdim.*” (Bireysel destek) ifadelerini kullanarak öğrencilere bireysel destek verdiğini

vurgulamıştır. Ö₆ “*Bu sorunu gidermek amacıyla özellikle keyif aldıkları görsel sanatlar, serbest etkinlikler ve oyun derslerini onların ilgilerini çekecek farklı etkinlikler hazırlayarak planlamaya özen gösterdim.*” (Sosyal etkinlikler) ifadelerine yer verirken Ö₁₁ ise “*Sıkılmamaları için konuları görseller, slaytlarla destekledim. Konuları oyunlaştırarak anlattım.*” (Farklı yöntem ve teknik) şeklinde görüş bildirmiştir.

5.6 Size Göre Öğrencileriniz Söz Konusu Zorlukları Salgın Sonrası Yüz Yüze Eğitimde Yaşamaya Devam Ettiler Mi? Cevabınız Evet ise Zorlukların Giderilmesine Yönelik Herhangi Bir Faaliyette Bulundunuz Mu?

İkinci alt problem kapsamında öğrencilerin söz konusu zorlukları salgın sonrası yüz yüze eğitimde yaşamaya devam edip etmediğini ve cevap evet ise zorlukların giderilmesine yönelik herhangi bir faaliyette bulunup bulunmadıkları sorulmuştur. Aynı zamanda “Öğrencileriniz söz konusu zorlukları salgın sonrası yüz yüze eğitimde yaşamaya devam ettiler mi? Cevabınız evet ise zorlukların giderilmesine yönelik herhangi bir faaliyette bulundunuz mu?” sorusu sorulmuştur. Görüşmeler neticesinde oluşan kodlar ve frekanslar tablo 5.6’da sunulmuştur.

Tablo 5.6 Uzaktan eğitimde öğretmenlerin yaşadıkları zorlukların yüz yüze eğitimde devam etme durumuna göre sundukları faaliyetler

	Kodlar	Frekans
Hayır	(Ö ₂ , Ö ₃ , Ö ₅ , Ö ₆ , Ö ₈ , Ö ₁₀ , Ö ₁₃ , Ö ₁₅ , Ö ₁₆ , Ö ₁₇)	10
	Akademik destek	5
Evet	Sosyal aktivite	1
	Sınıf kuralları	1
Toplam		17

Tablo 5.6 incelendiğinde faaliyette bulunduğunu (f=7) ve herhangi bir faaliyet yapmadıklarını (f=10) ifade eden öğretmenler olmuştur. Faaliyette bulunan öğretmenler akademik destek, sosyal aktivite, sınıf kuralları kodları altında toplanmıştır. Bununla ilgili olarak Ö₉ akademik destek verildiğini belirterek “*Uzaktan eğitim ile yapılan dersleri bazı öğrencilerin tam olarak anlayamadıklarını gördük. Bu*

nedenle genel tekrarlar yaptık.” (Akademik destek) şeklinde görüşünü ifade etmiş, Ö₄ “Özellikle uzaktan eğitime katılmayan öğrenciler harflerin yazılış şekilleri, yazı güzelliği konularında beni baya uğraştırdılar. Yüz yüze eğitimde de hala salgın sıkıntılarından dolayı veliler çocukları göndermek istemediler. Evde yaşlı insanların olduğunu söylediler. 2. Sınıfa geçince sürekli harflerin yazılış yönü ve şekli üzerinde üç hafta hiçbir ders işlemeden çalışmalar yaptırım. Yeni yeni düzelmeye başladı.” (Akademik destek) ifadelerini kullanırken ailelerin salgın sonrasında da yüz yüze eğitime devam konusunda tedirgin olduklarını belirtmiştir. Ö₁₄ ise Ö₄ ile benzer sorunları dile getirmiştir, Ö₁₄ “Evet devam etti. Derse düzenli katılmayanlarla birebir ilgilenildi, defter kullanımı tekrar gösterildi.” (Akademik destek), Ö₁₂ “Evet sorunlar devam etti, bol bol oyunlar oynadık ekrandan uzak dersler işledik.” (Sosyal aktivite) şeklinde görüş belirtmiştir. Ö₇ ise “uyum, motivasyon, malzeme eksikliği görüldü. Öğrenciler uyarıldı.” (Sınıf kuralları) şeklinde görüş bildirmiştir.

5.7 Salgın Öncesi Yüz Yüze Eğitim ile Salgın Sonrası Yüz Yüze Eğitim Sürecini Karşılaştırdığınızda Salgın Dönemindeki Uzaktan Eğitim Sürecinin Bugünkü Yüz Yüze Eğitime Olan Olumlu Katkıları Neler Oldu?

Araştırmanın üçüncü alt problemini oluşturan “salgın öncesi yüz yüze eğitim ile salgın sonrası yüz yüze eğitim sürecini karşılaştırdığınızda salgın dönemindeki uzaktan eğitim sürecinin bugünkü yüz yüze eğitime olan olumlu katkıları neler olmuştur?” sorusuna ilişkin öğretmenlerin görüşleri alınmıştır. Görüşmeler neticesinde ulaşılan tema, kategori, kod ve frekans değerleri tablo 5.7’de sunulmuştur.

Tablo 5.7 Uzaktan eğitimin yüz yüze eğitime olan olumlu katkısı

Tema	Kategoriler	Kodlar	Frekans
Uzaktan Eğitimin Katkısı	Teknolojik Gelişim	Farklı uygulamaların kullanımı	5
		Teknolojik aletlerin kullanımı	4
	Eğitimin Devamlılığı	Eğitim-Öğretime ara vermeden devam edilmesi	3
	Toplumsal/Sosyal	Yüz yüze eğitimin değerinin anlaşılması	3
		Arkadaşlığın değeri	1
		İletişim	1
	Aile Katılımı	Ailelerin eğitime dahil olması	2
Toplam			19

Tablo 5.7 incelendiğinde öğretmen görüşlerinin teknolojik gelişim, eğitim devamlılığı, toplumsal/sosyal ve aile katılımı olmak üzere dört kategori altında toplandığı görülmüştür. Bu kategoriler arasında en fazla vurgulanan teknolojik gelişim (f=8) kategorisi olmuştur. Bununla ilgili olarak Ö₄ “*salgın sürecinde tıpkı sınıfta ders işliyormuşuz gibi Morpa Kampüsten, Okulistikten yararlanarak bilgiler verildi. Uzaktan eğitime katılanlar çok güzel şekilde yararlandı. Ama katılmayanlar, girmeyenler gerekli bilgileri alamadı. Velilerle iş birliği yaparak bu öğrencilerle yüz yüze eğitim yaptık.*” (Teknolojik gelişim/farklı uygulamaların kullanımı) ifadelerini kullanarak farklı interaktif yöntemler ile eğitime devam ettiğini belirtmiştir. Ö₆ “*Salgın sonrası yüz yüze eğitimde salgın öncesinde teknoloji kullanımını iyice öğrenen öğrencilerim bilgi kaynaklarına ulaşma konusunda kendilerine yeter hale geldiler.*” (Teknolojik gelişim/teknolojik aletlerin kullanımı) açıklamasını yaparken Ö₁₅ ise “*Salgın sonrası öğrenciler iletişim teknolojilerini ve Web 2 araçları ile yaptığımız etkinlikleri daha rahat kullandılar.*” (Teknolojik gelişim/teknolojik aletlerin kullanımı) şeklinde ifade etmiştir.

Kategoriler arasında yer alan eğitimin devamlılığı ile ilgili olarak Ö₃ “*Uzaktan eğitim olmasaydı öğrencilere ulaşmak imkânsız olacaktı. O zaman da işlenen konuların telafisi çok zor olacaktı.*” (Eğitimin devamlılığı/eğitim öğretime ara vermeden devam edilmesi) açıklamasını yaparken, Ö₁₀ “*Uzaktan eğitimin tek katkısı çocukların*

tamamen okuldan, arkadaşlarından ve eğitimden uzak kalmamalarını sağladı. Biz sıkı bir şekilde canlı dersleri ve takiplerini yaptığımız için gerileme pek yaşanmadı. Olumlu katkısı budur.” (Eğitimin devamlılığı/eğitim öğretime ara vermeden devam edilmesi) şeklinde görüş bildirmiştir.

Kategorilerden bir diğeri toplumsal/sosyal ile ilgili olarak Ö₁₇ *“Temizlik konusunda daha dikkatliydiler. Teması en aza indirdiler. Arkadaşlığın değeri bilindi.” (Toplumsal/sosyal-arkadaşlığın değeri) şeklinde görüşlerini belirtirken, Ö₇ “Salgın sürecinde veliler özellikle eğitimde öğretmenin etkisini, aslında eğitim öğretimin zannedildiği kadar kolay bir süreç olmadığını fark ettiler. Toplumun, velinin okula olan tutumu bir miktar değişti.” (Toplumsal/sosyal-yüz yüze eğitimin değerinin anlaşılması) ifadelerini kullanarak yüz yüze eğitime olan bakış açısında değişim olduğunu dile getirmiştir.*

Kategoriler arasında en az vurgulanan aile katılımı olmuştur. Bununla ilgili olarak Ö₂ *“Aileler eğitime daha çok katkıda bulundu.” (Aile katılımı/ailelerin eğitime dahil olması) açıklamasını yapmıştır. Araştırmaya katılan Ö₁₁ kendisine sorulan bu soruya “uzaktan eğitimin yüz yüze eğitime hiçbir katkısı olmadı.” şeklinde yanıt vermiştir.*

5.8 Salgın Öncesi Yüz Yüze Eğitim ile Salgın Sonrası Yüz Yüze Eğitim Sürecini Karşılaştırdığınızda Salgın Dönemindeki Uzaktan Eğitim Sürecinin Bugünkü Yüz Yüze Eğitime Olan Olumsuz Etkileri Nedir?

Araştırmanın dördüncü alt problemini oluşturan “Salgın öncesi yüz yüze eğitim ile salgın sonrası yüz yüze eğitim sürecini karşılaştırdığınızda salgın dönemindeki uzaktan eğitim sürecinin bugünkü yüz yüze eğitime olan olumsuz etkileri nelerdir?” sorusuna ilişkin öğretmenlerin görüşleri alınmıştır. Görüşmeler neticesinde ulaşılan tema, kategori, kod ve frekans değerleri tablo 5.8’de sunulmuştur

Tablo 5.8 Uzaktan eğitim sürecinin yüz yüze eğitime yansıyan olumsuz etkileri

Tema	Kategoriler	Kodlar	Frekans
Olumsuz Yansımalar	Sosyal Süreç	Okul ve sınıf kurallarının unutulması	8
		Arkadaşlık ilişkileri	4
	Akademik Olumsuzluklar	Konulardaki eksiklikler	5
		Bazı kavramların anlaşılmaması	1
	Teknoloji Bağımlılığı	Teknolojik aletlerle geçirilen vaktin salgın sonrasında devam etmesi	2
Toplam			20

Tablo 5.8 incelendiğinde sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin sosyal süreç, akademik olumsuzluklar, teknoloji bağımlılığı olmak üzere üç kategori altında toplandığı görülmüştür. Bu kategoriler arasında en fazla vurgulanan sosyal süreç (f=12) olmuştur. Bu kategorinin altında okul ve sınıf kurallarının unutulması, arkadaşlık ilişkileri kodları yer almıştır. Bu temayla ilgili olarak Ö₁ “Çocuklarda sosyalleşme, arkadaşlık ilişkilerinin azalması, sınıf kurallarına uyum konularında olumsuz etkileri oldu. Bilinçli velilerin çocuklarında fazla bir sorun yaşanmasa da uzaktan eğitim diğer çocukların zararına olmuştur.” (Sosyal süreç/okul ve sınıf kurallarının unutulması) açıklamasını yaparken, Ö₇ “Çocukların salgın sürecinde ekran karşısındaki rahat tutumları, ödevi aksatma durumları yüz yüze eğitimde de devam etti.” (Sosyal süreç/okul ve sınıf kurallarının unutulması) şeklinde görüş bildirmiştir. Bu konuda Ö₁₂ ile öğrencilerin tutumuna yönelik benzer yanıtlar verdikleri dikkat çekmiştir. Ö₁₂ “Okula uyum problemleri arttı. Evde yaptıkları rahat hareketler sınıfta gözlemlendi. (Ayakkabı çıkarma, derste uyuma vb.).” (Sosyal süreç/okul ve sınıf kurallarının unutulması) şeklinde ifade etmiştir. Ö₆ “Salgın sürecinde okula gidemeyen ve sosyal çevreleri ile de yeterince temas kuramayan çocuklar bu ortamların onlara sunduğu sosyalleşme imkanlarından da mahrum kalmış oldular. Sonrasında yüz yüze eğitim başlaması ile onların birlikte hareket etme ve sosyalleşmeyi öğrenmeleri zaman aldı.” (Sosyal süreç/arkadaşlık ilişkileri) ifadelerine yer verirken, Ö₁₁ “Salgın öncesi yüz yüze eğitimde sınıf disiplini, okuma yazma, arkadaşlık ilişkileri, sosyal etkinliklere

katılım, çevre duyarlılığı ve büyüklere saygı konusunda olumlu eğitim verirken başarı oranı oldukça yüksekti. Pandemi sonrası yüz yüze eğitimde başarı oranımız çok düştü.” (Sosyal süreç/arkadaşlık ilişkileri) açıklamasını yapmıştır.

Akademik olumsuzluklar kategorisi altında konulardaki eksiklikler, bazı kavramların anlaşılmaması kodlarına yer verilmiştir. Bu temayla ilgili olarak Ö₉ “*uzaktan eğitimle yapılan dersleri bazı öğrencilerin tam olarak anlayamadıklarını gördük. Ayrıca her öğrenci uzaktan eğitime katılamadı. Onlarda bu konuda sıkıntı yaşadılar.*” (Akademik olumsuzluklar/konulardaki eksiklikler) açıklamasını yaparken, Ö₁₆ “*Sınıfta nasıl davranılacağı unutuldu. Akademik eksiklikler çok yaşandı.*” (Akademik olumsuzluklar/konulardaki eksiklikler) şeklinde görüşünü ifade etmiştir.

Teknoloji bağımlılığı kategorisi altında teknolojik aletlerle geçirilen vaktin salgın sonrasında devam etmesi kodu yer almıştır. Bununla ilgili olarak Ö₄ “*Çocuklarda tablet, telefon alışkanlığının arttığını gördüm. Hatta izledikleri video içeriklerinden gördüklerini sınıfta anlatırken bile korktuklarını gördüm. Ödev yapma, kitap okuma alışkanlıklarını kazandırmada çok zorlandım.*” (Teknoloji bağımlılığı/teknolojik aletlerle geçirilen vaktin salgın sonrasında devam etmesi) Bu ifadelerle Ö₃ ile paralel yanıtlar verdiği görülmüştür, Ö₃ “*Öğrencilerde bir gevşeme ve boşlama oldu. Telefon, tablet vb. ile daha fazla zaman geçirir oldular. Konularda illaki eksiklikler kaldı.*” (Teknoloji bağımlılığı/teknolojik aletlerle geçirilen vaktin salgın sonrasında devam etmesi) şeklinde teknoloji bağımlılığının arttığına yönelik gözlemini dile getirmiştir.

Ö₁₇ kendisine sorulan bu soruya “*Olumsuz bir durum olmadı, dersine çalışan öğrenciler çalışmaya devam etti.*” yanıtını vermiştir.

5.9 Salgın Öncesi Yüz Yüze Eğitim ile Salgın Sonrası Yüz Yüze Eğitim Sürecini Karşılaştırdığınızda Salgın Dönemindeki Uzaktan Eğitim Sürecinin Sizin Bugünkü Mesleki Gelişiminize Olan Olumlu Katkıları Nelerdir?

Araştırmanın beşinci alt problemini oluşturan “Salgın öncesi yüz yüze eğitim ile salgın sonrası yüz yüze eğitim sürecini karşılaştırdığınızda salgın dönemindeki uzaktan eğitim sürecinin sizin bugünkü mesleki gelişiminize olan olumlu katkıları nelerdir?”

sorusuna ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşleri alınmıştır. Görüşmeler sonunda oluşan tema, kategori, kod ve frekanslar tablo 5.9’da verilmiştir.

Tablo 5.9 Uzaktan eğitim sürecinin mesleki gelişime olan olumlu katkıları

Tema	Kategoriler	Kodlar	Frekans
Olumlu Katkı	Teknolojik Gelişim	Uygulamalar öğrenme	9
		Bilgisayar, tablet kullanımı.	9
	Bireysel/Mesleki Gelişim	Kendini ifade etme	2
		Beklenmedik durumlara çözüm üretme	1
Toplam			21

Tablo 5.9 incelendiğinde sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin teknolojik gelişim ve bireysel/mesleki gelişim olmak üzere iki kategori altında toplandığı görülmüştür. Bu kategoriler arasında en fazla vurgulanan teknolojik gelişim (f=18) olmuştur. Bu kategorinin altında uygulamalar öğrenme, bilgisayar, tablet kullanımı kodları yer almıştır. Bununla ilgili olarak Ö₂ “*Uzaktan eğitimde internet üzerinden birçok etkinlik üretebildik.*” (Teknolojik gelişim/uygulamalar öğrenme) ifadelerini kullanmıştır. Ö₄ “*Bilgisayar kullanma becerim daha da arttı. Çocuklara eğitim verirken hangi sitelerden nasıl yararlanacağımı öğrendim. Öğrencileri sıkmadan bilgisayar başında nasıl durdurulacağını öğrenmiş olduk.*” (Teknolojik gelişim/uygulamalar öğrenme) ifadelerine yer verirken, Ö₆ ile benzer yanıtlar vermiş, çocuklara sunulabilecek uygulamalar konusunda kendilerini geliştirdiklerini dile getirmişlerdir. Ö₆ “*Salgın sürecinde işlediğim dersleri daha ilgi çekici hale getirmek ve yine EBA uygulaması üzerinden hazırladığım değerlendirme etkinlikleri, öğrencilerimin neleri öğrenip neleri öğrenemediklerini tespit etmek amacıyla öğrendiğim yeni uygulamalar, araştırma ve öğrenme sürecim salgın döneminin benim mesleki gelişime kattığı olumlu taraflardır.*” (Teknolojik gelişim/uygulamalar öğrenme) açıklamasını yapmıştır. Ö₁₁ “*Telefon, tablet bilgisayar gibi teknolojik aletleri daha etkin kullanmayı öğrendik. Bunu öğrencinin yararına kullanmaya başladık.*” (Teknolojik gelişim/bilgisayar, tablet kullanımı) ifadelerine yer vererek teknoloji kullanım becerisinin olumlu yönde geliştiğine vurgu yapmıştır.

Bireysel/mesleki gelişim kategorisi altında beklenmedik durumlara çözüm üretme ve kendini ifade etme koduna yer verilmiştir. Bununla ilgili olarak Ö₇ “*Karşılaşılan sorunlarla baş etme becerisi ve özel nedenlerle okula devam edemeyecek olan çocuklara daha rahat müdahale etme becerisi gelişti. Özellikle uzaktan eğitimde de mesleki gelişimin sağlanacağı fark edildi.*” (Bireysel/mesleki gelişim- beklenmedik durumlara çözüm üretme) şeklinde görüşünü dile getirmiştir. Ö₅ ise “*İyi bir konuşmacı olduk. Uzaktan eğitimde dinleyicilere hâkim olma, onları ikna etme kabiliyetlerine, iyi bir konuşma stiline sahip olduk diyebilirim.*” (Bireysel/mesleki gelişim/kendini ifade etme) şeklinde görüş belirtmiştir.

5.10 Salgın Öncesi Yüz Yüze Eğitim ile Salgın Sonrası Yüz Yüze Eğitim Sürecini Karşılaştırdığınızda Salgın Dönemindeki Uzaktan Eğitim Sonrası Hangi Konularda Olumsuzluklar Yaşadınız?

Araştırmanın altıncı alt problemini oluşturan “Salgın öncesi yüz yüze eğitim ile salgın sonrası yüz yüze eğitim sürecini karşılaştırdığınızda salgın dönemindeki uzaktan eğitim sonrası hangi konularda olumsuzluklar yaşadınız?” sorusuna ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşleri alınmıştır. Görüşmeler sonucunda oluşan tema, kategori, kod ve frekanslar tablo 5.10’da sunulmuştur.

Tablo 5.10 Uzaktan eğitim sonrası olumsuzluk yaşanan konular

Tema	Kategoriler	Kodlar	Frekans
Yaşanılan Olumsuz Durumlar	Sosyal Uyum	Zayıf arkadaşlık ilişkileri	5
		Kuralların unutulması	5
	Akademik	Konu eksikliği	4
		Yazı problemi	2
		Defter kullanımı	1
Toplam			17

Tablo 5.10 incelendiğinde sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin sosyal uyum ve akademik olmak üzere iki kategori altında toplandığı görülmüştür. Bu kategoriler arasında en fazla vurgulanan sosyal uyum (f=10) olmuştur. Bu kategorinin altında

kurallarının unutulması, zayıf arkadaşlık ilişkileri kodları yer almıştır. Bu temayla ilgili olarak Ö₁ “*Kalabalık ailelerde kış mevsiminde sobalı evlerden canlı yayına bağlanan çocuklarda sorunlar yaşadım. Çocukların okula uyumları konusunda zorluklar yaşadım. Sınıf kurallarını bilmiyorlardı. Söz alma, yardımlaşma, oyun oynama becerileri bir hayli gerilemişti. Kuralları birlikte belirledik.*” (Sosyal uyum/zayıf arkadaşlık ilişkileri) şeklinde görüş bildirirken Ö₁₁ ile birbirine paralel yanıtlar verdiği görülmüştür. Ö₁₁ “*Öğrencilerin arkadaşlık duygusu ile bir arada oynamalarında sıkıntı yaşadım, yaşıyorum. Eskiden tüm öğrenciler bir arada oynarken şimdi 22 öğrencimin 22’si de farklı farklı oyun oynamak istiyor. Çoğunluğun istediği oyunu birlikte oynuyoruz. Defter kullanımını hala oturtamadım. Uğraşmaktan yoruldum. Zaman zaman anlatıp, yazmalarını kontrol ediyorum. Öğrenciler teknolojik aletlerle çok zaman geçirdikleri için bunlarda bir tutku haline geldi. Pandemi sonrası bu aletleri ders yerine oyun oynama aracı olarak kullanmaya başladılar bu da derslere olumsuz yansıdı. Dikkat seviyeleri düştü. Ders dinlemekte sıkıntılar oluştu. Velilerle konuşarak sınırlı kullanmaları sağlandı.*” (Sosyal uyum/zayıf arkadaşlık ilişkileri) ifadelerini kullanmıştır. Kuralların unutulması koduna yönelik Ö₁₆ “*sınıf kuralları unutulmuştu. Kurallar üzerinde daha çok durdum. Velilerle görüşmelerim arttı. Kurala uymayan çocuklara bazı yaptırımlar uyguladım. (Kurala uymayan sınıftaki arkadaşlarına çikolata ısmarladı.)*” (Sosyal uyum/kuralların unutulması) şeklinde görüş bildirmiştir.

Akademik kategorisinin altında konu eksikliği, defter kullanımı, yazı problemi kodları yer almıştır. Bu temaya yönelik Ö₁₃ “*Ders kontrolleri sağlanamayan, derse girmeyen öğrencilerin seviyelerinde gerileme görüldü. Bire bir dersler yapmaya çalışarak aradaki farkı kapatmaya gayret ettim.*” (Akademik/konu eksikliği) şeklinde görüş bildirmiştir. Ö₅ “*Okumada pek zorluk yaşamadık. En büyük eksiklik yazı konusunda oldu. 1. Sınıflarda tam hasat zamanı geldi derken marttan diğer yılın sonuna kadar 1,5 yıl heba oldu. Daha çok yazı ağırlıklı çalışmalar yaptık.*” (Akademik/yazı problemi) şeklinde görüş belirtirken Ö₈ ve Ö₁₅ yüz yüze eğitime geçişte herhangi bir olumsuz durum yaşamadıklarını dile getirmişlerdir.

5.11 Salgın Öncesi Yüz Yüze Eğitim ile Salgın Sonrası Yüz Yüze Eğitim Sürecini Karşılaştırdığınızda Salgın Dönemindeki Uzaktan Eğitim Sonrası Hangi Konularda Olumsuzluklar Yaşadınız? Ne Tür Çözümler Ürettiniz?

Araştırmanın altıncı alt problemini oluşturan Salgın öncesi yüz yüze eğitim ile salgın sonrası yüz yüze eğitim sürecini karşılaştırdığınızda salgın dönemindeki uzaktan eğitim sonrası hangi konularda olumsuzluklar yaşadığı sorulmuştur. Bu alt problem kapsamında yaşanan sorunlara ne tür çözümler ürettikleri de sorulmuştur. Görüşmeler sonucunda oluşan tema, kategori kod ve frekanslar tablo 5.11’de sunulmuştur.

Tablo 5.11 Yaşanılan olumsuzluklara bulunan çözümler

Tema	Kategoriler	Kodlar	Frekans
Problemlere Bulunan Çözümler	Sosyal Uyum	Kuralların hatırlatılması	5
		Oyunlaştırma	4
	Bilişsel/Akademik Destek	Bireysel destek	4
		Konu tekrarı	3
	Ailenin Sürece Katılımı	Aile ile iş birliği.	2
Toplam			18

Tablo 5.11 incelendiğinde alınan görüşlerin sosyal uyum, bilişsel/akademik destek, ailenin sürece katılımı olmak üzere üç kategori altında toplandığı görülmüştür. Bu kategoriler arasında en fazla vurgulanan sosyal uyum (f=9) olmuştur. Bu kategorinin altında kuralların hatırlatılması, oyunlaştırma kodları yer almıştır. Bununla ilgili olarak Ö₁ “*“Kalabalık ailelerde kış mevsiminde sobalı evlerden canlı yayına bağlanan çocuklarda sorunlar yaşadım. Çocukların okula uyumları konusunda zorluklar yaşadım. Sınıf kurallarını bilmiyorlardı. Söz alma, yardımlaşma, oyun oynama becerileri bir hayli gerilemişti. Kuralları birlikte belirledik.”* (Sosyal uyum/kuralların hatırlatılması) ifadelerine yer verirken, Ö₁ ile birbirine paralel yanıtlar veren Ö₁₂ “*Ders sürecinde odaklanma, sınıf kontrolsüzlüğü sorunları ile karşılaştım. Bunun için sınıf kuralları tekrar öğrencilerle oluşturuldu.”* (Sosyal uyum/kuralların hatırlatılması) şeklinde görüşünü dile getirmiştir. Ö₁₇ ise “*çocukların kitap okuma*

alışkanlığında azalma oldu, grup çalışmalarını yapamadık, bireysel oyunlar artınca bencillik yapma davranışı da arttı, ahlaki olarak çok etkilendiler. Grup oyunlarına ağırlık verdim.” (Sosyal uyum/oyunlaştırma) ifadelerini kullanmıştır.

Bilişsel/akademik destek kategorisinin altında bireysel destek, konu tekrarı kodlarına yer verilmiştir. Bununla ilgili olarak Ö₄ “*Özellikle harflerin yapılış şekli, büyük harflerin kullanıldığı yerler, noktalama işaretleri bu konularda çok zorlandım. Ancak yüz yüze eğitime geçince üzerinde durabildim.” (Bilişsel/akademik destek-konu tekrarı) ifadelerini kullanmıştır. Ö₁₃ “Ders kontrolleri sağlanamayan, derse girmeyen öğrencilerin seviyelerinde gerileme görüldü. Bire bir dersler yapmaya çalışarak aradaki farkı kapatmaya gayret ettim.” (Bilişsel/akademik destek-bireysel destek) şeklinde görüşünü bildirmiştir. Ö₅ “Okumada pek zorluk yaşamadık. En büyük eksiklik yazı konusunda oldu. 1. Sınıflarda tam hasat zamanı geldi derken marttan diğer yılın sonuna kadar 1,5 yıl heba oldu. Daha çok yazı ağırlıklı çalışmalar yaptık.” (Bilişsel/akademik destek-bireysel destek) şeklinde görüşünü belirtmiştir.*

Ailenin sürece katılımı kategorisinin altında ise aile ile iş birliği kodu yer almıştır. Bununla ilgili olarak Ö₁₆ “*Sınıf kuralları unutulmuştu. Kurallar üzerinde daha çok durdum. Velilerle görüşmelerim arttı. Kurala uymayan çocuklara bazı yaptırımlar uyguladım. (Kurula uymayan sınıftaki arkadaşlarına çikolata ısmarladım.)” (Ailenin sürece katılımı/ aile ile iş birliği) şeklinde görüş bildirmiştir.*

5.12 Dönem Başında Uzaktan ve Yüz Yüze Eğitim Süreçleri Size Seçenek Olarak Sunulsa Nasıl Bir Tercihle Bulunursunuz? Neden?

Araştırmanın yedinci alt problemini oluşturan “Dönem başında uzaktan ve yüz yüze eğitim süreçleri size seçenek olarak sunulsa nasıl bir tercihte bulunursunuz? Neden?” sorusuna ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşleri alınmıştır. Görüşmeler sonucunda oluşan tema, kategoriler, kod ve frekanslar tablo 5.12’de sunulmuştur.

Tablo 5.12 Uzaktan eğitim ile yüz yüze eğitime yönelik tercihiniz ne olurdu? Neden?

Tema	Kategoriler	Kodlar	Frekans
Eğitim Türü	Yüz Yüze Eğitim	Etkileşim fazla	9
		Sosyal gelişim	5
		Eğitime erişim	3
		Planlama yapılması	2
		Değerlendirme	1
	Uzaktan Eğitim		
Toplam			20

Tablo 5.12 incelendiğinde öğretmenlerin tercihini yüz yüze eğitimden yana kullandığı görülmüştür. Yüz yüze eğitim kategorisi altında etkileşim fazla, sosyal gelişim, eğitime erişim, planlama yapılması, değerlendirme kodları yer almıştır. Bununla ilgili olarak Ö₃ “*Tabiki yüz yüze eğitimi tercih ederim. Eksiklikler anında görülebiliyor. Müdahale edilebiliyor. Etkileşim daha fazla.*” (Yüz yüze eğitim/etkileşim fazla) açıklamasını yaparken Ö₅ “*Tabiki yüz yüze eğitim. Öğretim karşılıklı iletişimle elde edilen bir olay. Uzaktan eğitimde bu kolaylıkları yakalamak zor.*” (Yüz yüze eğitim/etkileşim fazla) şeklinde görüş bildirmiştir. Ö₁₆ “*Yüz yüze eğitimi tercih ederim. Yakın temas çok önemli ve anında gözlemliyoruz. Disiplin ve akademik başarı açısından daha sağlıklı, yüz yüze eğitimde daha çok sorumluluk verebiliyorum. Toplumsal kurallar daha iyi öğreniliyor. Birlikte oynamayı öğreniyorlar.*” (Yüz yüze eğitim/etkileşim fazla) şeklinde görüş bildirmiştir. Ö₈ “*Seçenek sunulsa yüz yüze eğitimi seçerim. Öğrencilerle aynı ortamda olmak, onların ilgi ve isteklerini göz önünde bulundurarak eğitim öğretim yapmak isterdim.*” (Yüz yüze eğitim/etkileşim fazla) ifadelerini kullanırken Ö₄ “*Tabiki yüz yüze eğitim. Çocuklar okulda eğlenebiliyor, sosyalleşebiliyor. Uzaktan eğitimde bunların hiçbiri gerçekleşmiyor. Öğrencileri değerlendirme imkânımız uzaktan eğitimde çok kısıtlı.*” (Yüz yüze eğitim/sosyal gelişim) şeklinde açıklama yapmıştır. Ö₁₂ ise “*Yüz yüze eğitim. Sosyallik açısından ve eğitimin kalitesi açısından daha sağlıklı olduğunu düşünüyorum.*” (Yüz yüze eğitim/sosyal gelişim) ifadelerini kullanmıştır. Ö₇ “*Yüz yüze eğitimi tercih ederim. Uzaktan eğitim sürecinde öğrenci başarısı, eğitimin verimliliği gözlenemiyor. Öğrencilere bireysel olarak müdahale çok zor oluyor. Öğrencilerin uzaktan eğitimde sadece %25-%30 gibi bir kesimine ulaşılabilirken bu oran yüz yüze eğitimde %90 oranına ulaşılabilir.*” (Yüz yüze eğitim/eğitime erişim) ifadelerine yer vererek

eğitime erişime vurgu yapmıştır. Ö₉ “Kesinlikle yüz yüze eğitimi tercih ederim. Çünkü herkesin erişimi açısından daha iyi ve sağlıklı. Sürecin kontrolü açısından daha iyi. Belli sınırlamalar olmadan ders ve etkinlikleri çok daha rahat yapabiliyoruz. Teknik sıkıntılar yok. Materyal erişimi etkinlik ve çalışma kağıtları, ödevlendirme çok daha fazla ve iyi. Canlı derslerde evden gelen gürültü ve sesler yok. Dersler bölünmüyor. Kontrol bende. Devamlı grupları takip etmek zorunda değiliz. Her şeyi planlar dahilinde çok daha iyi yapabiliyoruz.” (Yüz yüze eğitim/planlama yapılması) şeklinde görüş bildirmiştir.

6. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1 Tartışma ve Sonuç

Araştırma kapsamında sınıf öğretmenlerinin COVID 19 Pandemi dönemindeki uzaktan eğitime yönelik ve pandemi sonrasındaki yüz yüze eğitime yönelik görüşleri alınmıştır. Öğretmenlerin görüşleri kapsamında elde edilen bulgular literatürde yer alan diğer araştırmaların sonuçlarıyla karşılaştırılarak tartışılmıştır.

6.1.1 Araştırmanın Birinci Alt Problemine Yönelik Sonuç ve Tartışma

Araştırmanın birinci alt problemini “uzaktan eğitimde sınıf öğretmenlerini en çok zorlayan süreçler nelerdir?” sorusu oluşturmuştur. Bu alt amaca yönelik araştırmaya katılan öğretmenler çoğunlukla donanım eksikliği konusunda sorunlar yaşadığını ifade etmiştir. Bu sonuç alan yazın ile örtüşmektedir. Örneğin Saygı (2021) pandemi sırasında uzaktan eğitim sürecinde sınıf öğretmenlerinin karşılaştığı sorunlara yönelik yapmış olduğu araştırmada, teknolojik araç-gereçlerin eksikliğinden ve kullanımından kaynaklı yaşanan sıkıntıların öğrencilerin derslere katılımı ve devamlılığı noktasında problem teşkil ettiğini ifade etmiştir. Bu anlamda araştırmaların sonuçları birbirini destekler nitelikte olup araştırmaya katılan sınıf öğretmenleri de öğrencilerin ve ailelerin teknolojik aletlerin kullanımı ve bunlara erişim konusunda sorun yaşadığını ifade etmiştir. Bu durumun ailelerin sosyoekonomik durumu ve eğitim seviyesiyle ilgili olduğu düşünülmektedir. Keskin vd (2021) yaptığı araştırmada teknik aksaklıklar ile birlikte internete erişimde problemler yaşandığı sonucuna ulaşmıştır. Öğrenci katılımının düşük olduğu da birçok katılımcı tarafından ifade edilmiştir. Ayrıca ders esnasında öğrencilerin farklı durumlarla meşgul olduğu da belirtilmiştir. Bu anlamda yapılmış olan çalışmalar birbiriyle örtüşmektedir. Araştırmaya katılan sınıf öğretmenleri öğrencilerin ders esnasında çok rahat tavırlar sergilediğini ifade etmiştir. Bu durumun yüz yüze eğitime geçildiğinde de devam ettiğini belirtmişlerdir. Bunun en büyük sebebinin uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin ev ortamının eğitime uygun şekilde düzenlenmemiş olduğu düşünülmektedir. Ailelerin süreci yeteri kadar gözlemleyemediği, gerektiği kadar müdahalede bulunmadıkları düşünülmektedir. Kıyıcı (2021) tarafından ele alınan Eğitim Bilişim raporunda öğretmenler uzaktan

eğitime geçişle birlikte dijital ortamlara adapte olmakta zorlandıklarını, Öğretmen Ağı gibi platformların aracılığıyla yeni araçlar kullanmaya başladıklarını böylece uyum sağlayabildiklerini ifade etmişlerdir. Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinden evlerinde teknolojik alt yapının yeterli olmadığını, kendilerine uzaktan eğitim için teknolojik araçlar temin ettiklerini, ev ortamına internet aldıklarını ifade eden öğretmenler olmuştur. Bu bulgular teknoloji kullanımının ülkemizde yüksek oranlarda olmadığını düşündürmektedir. Ayrıca araştırmaya katılan öğretmenlerden kıdem yılları yüksek olanların teknolojiyi genç öğretmenler kadar iyi takip edemedikleri düşünülmektedir. Pandemi sayesinde bireyler tarafından teknolojinin avantajları olduğunun fark edildiği, acil uzaktan eğitim ile bu alandaki bilgi eksikliğinin gün yüzüne çıktığı düşünülmektedir. Can ve Ozan (2021) tarafından yapılan araştırmaya katılan öğretmenler teknik aksaklıkların oluştuğunu, her öğrencinin interneti olmadığı için uzaktan eğitim sürecinin eğitimde eşitsizliğe sebep olduğunu ifade etmişlerdir. Uzun ve Akdeniz (2022) araştırmalarında öğretmenler uzaktan eğitim sürecinde motivasyon eksikliği, beden dilini kullanamama gibi konularda zorluklar yaşadıklarını ifade etmiştir. Ayrıca ebeveynlerin ders sürecine müdahil olmaları, ödev kontrolü yapmamaları, teknoloji kullanımında yeterli bilgi ve donanımına sahip olmamaları öğretmenler tarafından yaşanan problemler olarak ifade edilmiştir. Bu çalışma ile yapılan araştırma sonuçları birbiriyle örtüşmektedir. Araştırmaya katılan öğretmenler de öğrenci ve velinin uzaktan eğitim hakkında yeterli donanımına sahip olmadığını ifade etmiştir. Velilerin sürece uyum sağlamaları için öğrencilerden önce velilere uzaktan eğitim hakkında bilgilendirme yapan öğretmenler olmuştur. Acil uzaktan eğitim sürecinde öğretmenler sadece öğrencilere değil velilere de uzaktan eğitimi tanıtmış, velilerden eğitimin sağlıklı ilerlemesi için destek beklediğini de ifade etmişlerdir. Yapılan araştırma sonucunda bazı velilerin başlangıçta kendisinin daha iyi eğitim vereceğine yönelik yaklaşımının olduğu fakat ilerleyen süreçte bunu başaramadığı için öğretmenle iş birliği yapmaya yaklaştığı görülmüştür. Öğretmenler bu süreçte hem öğrencilerle hem velilerle bir uyum sürecine girmiştir. Yaşanan zorluklardan dolayı öğretmenlerin uzaktan eğitimde mesleki anlamda tatmin olmadıkları, motivasyon eksikliği yaşadıkları düşünülmektedir. Özcan ve Saydam (2021) tarafından yapılan araştırmada uzaktan eğitim sürecinde ev ortamının ders çalışmaya uygun olmadığı için defter kullanırken yazılarını yere uzanarak yazan, masa ve sandalye kullanamayan çocuklar olduğu ve bu durumdan dolayı salgın öncesi verilen eğitimin unutulduğu,

yazılarda bozulmalar meydana geldiği de sınıf öğretmenleri tarafından ifade edilmiştir. Bu yönüyle yapılan çalışma benzer görüşler içermektedir. Özellikle birinci sınıf öğretmenlerinin yazı ve defter düzeni konusunda sıkıntılar yaşadığı, çocukların okula dönüşünde birçok şeyi yeniden öğrenmeye çalıştıkları sınıf öğretmenleri tarafından ifade edilmiştir. Fakat araştırmaya katılan ve uzaktan eğitim sürecinde bir zorluk yaşamadığını ifade eden öğretmenler de olmuştur. Bu durumda öğrenci başarı düzeyi, velilerin ilgisi, öğretmenlerin eğitim için farklı yöntem ve teknikler kullanmasının bu farklılıkta etkili olduğu düşünülmektedir. Bakırcı vd. (2021) yapmış oldukları araştırma ile ortaokul öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin derse katılım oranının düşük olduğu konusunda problem yaşadıkları sonucuna ulaşmıştır. Sebep olarak ise alt yapı yetersizliğinin olduğunu ifade etmişlerdir. Katılımcılara uzaktan eğitimin sınırlılığı sorulduğunda jest ve mimiklerin kullanımının kısıtlandığını belirtmişlerdir. Yapılan araştırmada uzaktan eğitimin olumsuz tarafları sorulduğunda jest ve mimikleri kullanamamak olduğunu belirtenler olmuştur. Bu durumun iletişim problemlerine sebep olduğunu, yüz yüze eğitimde olduğu gibi problemlere anında müdahale edilemediğini de ifade etmişlerdir. Uzaktan eğitimin iletişim konusunda, kendinin ifade edememe, dersi doğru olarak aktaramama gibi konularda eksik kaldığı düşünülmektedir. Karakuş vd. (2020) yapmış olduğu araştırmada Türkçe öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde kendilerini zorlayan durumlar arasında internete erişim ve donanım eksikliği olduğunu ifade etmişlerdir. Araştırmaya katılan birçok öğretmen aynı konuya vurgu yapmıştır. Öyle ki öğretmenler arasında internet problemleri yaşanması sebebiyle kendilerine en yakın parkta öğrencileri bir araya getirerek ders veren de olmuştur. Öğretmenler arasında teknolojiye erişim problemi yaşayan öğrencileri okula davet ederek bire bir ilgilenen, konu açığını kapatmaya çalışanlar olmuştur. Bu açıdan öğretmenlerin süreçte büyük fedakarlıkta bulundukları düşünülmektedir. Karadağ vd. (2022)'nin çalışmasında katılımcılar uzaktan eğitim sürecinde teknolojiyi kullanma konusunda yeterince tecrübe sahibi olmadıkları için başlangıçta verimli ders yapamadıklarını, öğrencilerin internet bağlantı sorunları yaşadığını, materyal kullanımı olmadığı için etkili bir öğrenmenin gerçekleşmediğini ifade etmişlerdir. Bu bulgular yüz yüze eğitimde sadece klasikleşen somut materyallerin kullanıldığını akla getirmektedir. Öğretmenlerin alışagelmiş yöntemler dışında yeni yöntemleri de sürece dahil etmelerinin gerektiği, bunun da dijital çağa uygun hizmet içi eğitimler verilerek olacağı düşünülmektedir. Bakıoğlu (2020) fen

bilimleri öğretmenleriyle yapmış olduğu çalışmada öğretmenlerin en çok internet bağlantısı ve teknik donanım konusunda problem yaşadıkları sonucuna ulaşmıştır. Balaban (2021) tarafından 10 farklı branştan öğretmenin uzaktan eğitimle ilgili görüşlerini almak amacıyla bir araştırma yapılmış, araştırmaya katılan öğretmenler eğitim sistemimizin acil uzaktan eğitime hazırlıklı olduğunu ifade etmişler ve uzaktan eğitimi iyi bir seçenek olarak değerlendirmişlerdir. Öğrencilerin materyalleri diledikleri gibi kullanabildiğini belirtmişlerdir. Dezavantajı olarak etkileşimin az olduğunu, gerekli alt yapı ve donanıma sahip olmayan öğrenciler olduğunu ifade etmişlerdir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin branş öğretmeni olmasının uzaktan eğitime yönelik olumlu dönüt vermelerindeki en önemli sebep olduğu düşünülmektedir. Yaş grubu büyüdükçe öğrencilerin teknoloji kullanım becerisinin uzaktan eğitim için yeterli olabileceği düşünülmektedir. Fakat araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin görüşleri küçük yaş grubu için uzaktan eğitimin verimli olmadığı yönündedir. Kandemir ve Sezgin Nartgün, (2022) tarafından ilkokul, ortaokul ve lise öğretmenlerinin katıldığı uzaktan eğitime yönelik görüşlerini paylaştıkları araştırmada ilkokul öğretmenleri en büyük sorunun dönüt alamama olduğunu ifade ederken ortaokul öğretmenleri öğrenci devamsızlığı, öğrencilere ulaşamama, lise öğretmenleri derse katılımın az olması olarak belirtmişlerdir. Bu araştırmalar gösteriyor ki küçük yaş grubuna eğitim veren öğretmenler ile büyük yaş grubuna eğitim veren öğretmenlerin yaşadıkları problemlerde farklılık gözlenmiştir. İlkokul öğretmenleri derse devamsızlık konusunda bir problem yaşamadıklarını ifade ederken ortaokul ve lise öğretmenleri öğrencilerin devamsızlığı konusunda zorluklar yaşadığını ifade etmişlerdir. Salgının tüm dünyayı etkilediği düşünüldüğünde ülkelerde benzer problemlerin yaşandığı yapılan araştırmalarda gözler önüne serilmektedir. Li vd. (2022)'nin yapmış olduğu çalışmada uzaktan eğitimin fırsat eşitsizliğini artırdığını, gelişmekte olan ülkelere vurgu yaparak Avrupalı çocukların Afrikalı çocuklara kıyasla eğitime bu süreçte daha kolay erişim sağladığını ifade etmişlerdir. Şeker vd. (2020)'nin yaptığı araştırmada gelişmekte olan ülkeler internet ve alt yapı problemini daha fazla yaşamış olsa da ABD'de ve Avrupa ülkelerinde de donanım kaynaklı eşitsizlik yaşanmıştır. Muthuprasad vd. (2021)'in Hindistan'daki üniversite öğrencileriyle yapmış olduğu çalışmada öğrenciler en büyük sorunun internete erişim olduğunu ifade etmiştir. Ferri vd. (2020)'nin yapmış olduğu araştırmada birden fazla ülkeden katılımcı görüş belirtmiş ve teknolojik cihaz eksikliğinden, internet bağlantı

sorunlarından, eğitimcilerin ve eğitim görenlerin teknoloji kullanım beceri eksikliğinden kaynaklı birçok problemin süreçte var olduğunu belirtmişlerdir. Bu durum düşündürmektedir ki salgın tüm dünyayı hiç de hazır olmadığı anda yakalamış ve sosyal hayattan ekonomiye, psikolojiden eğitime kadar birçok konuda dünya insanı ortak sorunlar yaşamıştır.

Öğretmenlerin bu süreçte yaşadıkları problemlere yönelik buldukları çözümler arasında en sık tekrarlananı veli ile iş birliği olmuştur. Akgül (2021)'in yapmış olduğu araştırmada velilerin bu süreçte çocukların eğitimine destek olmadığı, uzaktan eğitim esnasında anne babaların kontrolsüz davrandığı dile getirilmiştir. Bu çalışma sonucu yapılan araştırmada görüş bildiren birçok öğretmenle çalışmaktadır. Uzaktan eğitim sürecinde yaşanan problemlerin çözüme kavuşması için birçok öğretmen veli ile iş birliği yapmıştır. Fakat Akgül'ün araştırması ile örtüşen öğretmen görüşleri de mevcuttur. Katılımcılar tarafından uzaktan eğitimin ilk günleri öğrencileri derse yönlendirmeyip kendilerinin okuma yazmayı öğretebileceğine inanan veliler olduğunu ifade edenler olmuştur. Süreç boyunca ilerleme olmayınca öğretmenle iş birliğine yaklaşmışlardır. Bu açıdan bakıldığında öğretmenlerin öncelikle velilere uzaktan eğitimi anlatmaları, onlara rehberlik etmelerinin önemli olduğu düşünülmektedir. Arslan ve Arı (2021)'in fen bilimleri öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik görüşlerini inceledikleri araştırmada öğretmenler velilere ulaşamadıklarını, telefon numaraları olmadığından dolayı iletişim kuramadıklarını ifade etmiştir. Fakat araştırmaya katılan sınıf öğretmenleri yaşanan zorlukları veli ile iş birliği yaparak çözdüğünü belirtmiştir. Bu durum branş öğretmenlerinin sınıf öğretmenleri kadar veli iletişiminin olmadığını ve bu sebeple salgın sürecinde sınıf öğretmenlerinin velileri eğitime dahil etmelerinin kolay olduğunu düşündürmektedir. Başaran vd. (2020)'in yapmış olduğu araştırmada aile bireylerinin ders çalışma ortamında sessizliği sağlayarak, ders saatleri dışında sosyal aktivite amaçlı birlikte eğlenceli vakit geçirerek kendilerine destek oldukları, ders saatlerini kaçırmamaları konusunda sıkı denetim gösterdikleri katılımcılar tarafından ifade edilmiştir. Bu çalışmayla araştırmada görüş bildiren sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin benzerlik gösterdiği görülmüştür. Araştırmada görüş bildiren öğretmenler öğrencilerin motivasyon eksikliği yaşadığını belirtmiştir. Bunun çözümü için de sosyal etkinliklere yönelmişlerdir. Öğrencileri evde aileleriyle oyun oynamaları konusunda yönlendirmişlerdir. Ayrıca ders sürecinde

müzik aleti çalmayı bilen öğrencilere söz hakkı vermişler, dersi eğlenceli hale getirmeye çalışmışlardır. Pedagojik açıdan duruma yaklaşıp süreci kolaylaştıran öğretmenler olmuş, bu durumun motivasyonu artırarak ders sürecine olumlu katkısının olduğu düşünülmektedir. Aktaş ve Çoban Sural (2023) tarafından yapılan araştırmaya katılan öğretmenler veli ile iş birliği yaparak ortaya çıkan problemleri çözdüklerini ifade etmişlerdir. Ayrıca uzaktan eğitim sürecinin öğretmen-veli iş birliğini güçlendirdiği de katılımcılar tarafından belirtilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre yaşanan zorluklara sınıf öğretmenlerinin bulduğu çözümler arasında aile ile iş birliği yanında öğrencilere bireysel destek verilmesi olmuştur. Sınıf öğretmenleri internet bağlantısı olmayan öğrencilere mahallede bulunan parkta, okula imza için gidilen günlerde çocuklar davet edilerek bireysel ders verdiklerini ifade etmişlerdir. Bu pencereden bakıldığında öğretmenlerin uzaktan eğitimi daha verimli hale getirmek için gösterdiği çaba, zaman ve mekân açısından sınır koymadan öğrencilerinin akademik başarısı için fedakarlıklarda bulunmaları ve öğrencilerinin sosyal açıdan motivasyon kaybı yaşamaması için gösterdiği özveri dikkat çekmektedir.

6.1.2 Araştırmanın İkinci Alt Problemine Yönelik Sonuç ve Tartışma

Araştırmanın ikinci alt problemini “uzaktan eğitimde öğrencileri en çok zorlayan süreçlere yönelik sınıf öğretmenlerinin görüşleri nasıldır?” sorusu oluşturmaktır. Araştırmaya katılan sınıf öğretmenleri öğrencilerin akademik anlamda, donanım konusunda, sosyal duyuşsal alanda zorluklar yaşadığını ifade etmişlerdir. Akgül (2021)’in yapmış olduğu araştırmada elde edilen sonuçlar arasında öğrencilerin, öğretmenlerin ve velilerin uzaktan eğitim sürecinde yaşamış olduğu en büyük problemin teknolojik araç-gereçler ve internet eksikliğinden kaynaklı olduğu görülmüştür. Araştırmaya katılan sınıf öğretmenleri de öğrencilerin birçoğunun evinde bilgisayar, tablet olmadığını derslere telefon üzerinde katıldıklarını ifade etmiştir. İki öğrencisi olan evlerde ders saatleri denk geldiğinde bir öğrencinin derse katılamadığı araştırmanın sonuçları arasındadır. Bu sebepten dolayı uzaktan eğitimin birçok öğrenci için verimli geçmemesinin sonucu olarak bir sonraki kademelerde bilişsel, duyuşsal birçok alanda eksiklik yaşayacakları düşünülmektedir. Özellikle derslere aktif katılamayan bir öğrencinin sarmal bir programda bir sonraki konuya dezavantajlı

başlayacağı, verimli bir süreç geçiremeyeceği akla gelmektedir. Sosyal izolasyondan dolayı toplumsal becerilerinin zayıf olacağı düşünülmektedir.

Yılmaz (2022)'nin yapmış olduğu araştırmada katılımcılar uzaktan eğitim sürecinde iletişim sorunları yaşadıklarını ve uzaktan eğitimin iletişimi olumsuz yönde etkilediğini dile getirmişlerdir. Araştırmaya katılan öğretmenler sınıf ortamında olumsuz davranışlara bakışları ile dahi engel olabilirken uzaktan eğitimde jest ve mimiklerin bir etkisinin olmadığını ifade etmiştir. Bu durum iletişimde birtakım engelleri ortaya çıkarmıştır. Teknolojik aksaklıklar sebebiyle sesin ulaşamamasından kaynaklı da sağlıklı iletişim olmamıştır. İletişimin sağlıklı olmadığı bir eğitim ortamının aradaki duygu geçişini, bilgi aktarımını olumsuz etkileyeceği özellikle küçük yaş grubu için bunun eksikliğinin her bir gelişim alanına olumsuz yansıtacağı düşünülmektedir. Altınok (2022) yapmış olduğu araştırma ile uzaktan eğitim sürecinde derse motive olma, hazırbulunuşluk düzeyi, grup çalışmaları ve öğrenme istekliliğinin düşük olduğunu belirtmiştir. Bu sonuç araştırmaya katılan öğretmenlerin görüşleri ile örtüşmektedir. Araştırmaya katılan öğretmenler yüz yüze eğitime geçildikten sonra öğrencilerin birbirlerinden uzaklaştığını, sosyal mesafe sebebiyle oyun kurmayı da unuttuklarını ifade etmişlerdir. Öğrencilerin okul ortamından uzak kalarak birçok gelişim alanında problemler yaşadığı, bunların en başında da sosyal gelişimin olduğu düşünülmektedir. Ayrıca okul ortamındaki sosyalleşme uzaktan eğitimde gerçekleşemediği için öğrencilerin derse karşı ilgisinin azalmasının, sürekli ekrana maruz kalan bireyin grup çalışmasında başarı gösterememesinin sebebinin bu olduğu da düşünülmektedir. Uzun ve Akdeniz (2022)'in yapmış olduğu çalışmada katılımcılar öğrencilerin en fazla kendilerini ifade etme becerilerinde zorlandıklarını ve öğrenciler arası bireysel farklılığın arttığını ifade etmişlerdir. Araştırmalardan elde edilen sonuçlara bakıldığında uzaktan eğitim sürecinde her öğrenci yeterli teknolojik-alt yapı donanımına sahip olamadığı için fırsat eşitliği sağlanamamıştır. Bu durumun öğrenciler arasındaki farkı artırdığı düşünülmektedir. İman ve Deli (2022) yapmış oldukları araştırmada okul öncesi öğretmen adaylarının en çok teknik aksaklıklar, uygulamalar ve etkileşim kurma konusunda problem yaşadıkları sonucuna ulaşmışlardır. Bilgisayar eksikliği ve internetteki kopmalar sonucu derse odaklanamadıklarını öğretmen adayları ifade etmişlerdir. Ayrıca sınav, ödevlendirme ve motivasyon eksikliği konularında da uzaktan eğitimde problemler yaşadıklarını

belirtmişlerdir. Bu araştırma üniversitede eğitim gören öğretmen adaylarına yöneliktir ama yaşanan problemler benzerdir. Yapılan araştırma sınıf öğretmenlerine yönelik ve bu araştırmanın sonucuyla örtüşmektedir. Daha önce birçok kişinin uzaktan eğitim deneyiminin olmamasının birçok problemi de beraberinde getirdiği düşünülmektedir. Seyhan (2021) araştırmasında öğretmen adaylarının en çok internet erişim problemi yaşadığı bulgusuna ulaşmıştır. Teknik donanım konusunda eksikliği olan öğrenciler de bu süreçte zorlandıklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca öğrenciler sosyal faaliyetlerin uzaktan eğitim sürecinde olumsuz etkilendiği yönünde görüş bildirmişlerdir. Başaran vd. (2020), yapmış olduğu çalışmada öğrenciler uzaktan eğitimin derse aktif katılım, dönüt alma/verme ve etkileşim konusunda yeterli olmadığını ifade etmişlerdir. Araştırmada, yüz yüze eğitimde konu anlaşılmadığında öğrenciler ifade edemese bile öğretmenlerin hissettiklerini ve telafi edebildiklerini fakat bu durumun uzaktan eğitimde olmadığı şeklinde görüş bildiren öğretmenler olmuştur. Bu sebeple uzaktan eğitimde anında dönüt düzeltmenin tam anlamıyla gerçekleşmediği düşünülmektedir. Bakioğlu (2020) fen bilimleri öğretmenleriyle yapmış olduğu çalışmada öğrencilerin yaşadıkları problemler arasında internet ve teknik donanıma erişim, motivasyon düşüklüğü, iletişim zayıflığının olduğunu ifade etmişlerdir. Aktaş ve Çoban Sural (2023) yapmış oldukları çalışmada öğrencilerin en çok zorlandığı durumun motivasyon eksikliği olduğunu ifade etmişlerdir. Öğrenciler derslere katılmak istememiş, bıkkınlık durumları gözlemlenmiştir. Teknik alt yapı eksikliği, internete erişimin olmayışı yaşanan zorluklar arasında belirtilmiştir. Akça ve Ergün (2020) tarafından yapılan çalışmada ilkökul öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik görüşleri alınmıştır. Öğrenciler sosyal ortamdan uzak kaldıkları için arkadaşlarını özlediklerini, ekran karşısında oturma göz sağlığını bozduğunu, kambur oturduklarını bu sebepten dolayı yüz yüze eğitimi istediklerini ifade etmişlerdir. Bu araştırma sonuçları göstermektedir ki uzaktan eğitim süreci alt yapı eksikliği, teknolojik donanım eksikliği olan öğrencilerin bilişsel alanda verimsiz bir süreç yaşamalarına sebep olmuş, sosyal gelişimi olumsuz etkilemiştir. Öğrencilerin sosyoekonomik durum sebebiyle aile fertleri ile aynı odada bulunmak zorunda kalması, öğrenme ortamının ders süreci için uygun olmamasının birtakım aksamalara sebebiyet verdiği de düşünülmektedir. Ayrıca uzaktan eğitim sürecinin sağlık konusunda göz sağlığını, iskelet sistemini olumsuz etkilediği, öğrencilerin dikkat dağınıklığı yaşamalarına da sebep olduğu düşünülmektedir.

6.1.3 Araştırmanın Üçüncü Alt Problemine Yönelik Sonuç ve Tartışma

Araştırmanın alt problemlerinden bir diğerini “salgın öncesi ve sonrası yüz yüze eğitim süreçleri karşılaştırıldığında sınıf öğretmenlerinin salgın dönemindeki uzaktan eğitimin bugünkü yüz yüze eğitime olan olumlu katkıları hakkındaki görüşleri nasıldır?” sorusu oluşturmuştur. Alınan cevaplar arasında en sık tekrarlanan teknolojik aletlerin kullanımı ve bu sayede farklı uygulamaların kullanılmaya başlanması yanıtları olmuştur. Alınan cevaplar doğrultusunda dijital araç gereçlerin eğitime bu kadar uzun süreli dahil edilmediği bunun sebebi olarak da öğretmenlerin kıdem yılına bakılarak teknolojiye yönelik yeterli tecrübelerinin olmadığı, yüz yüze eğitimde okulların sahip olduğu koşulların buna elverişli olmadığı düşünülmektedir. Uzaktan eğitim sayesinde öğretmenlerin öğrencilerine ulaşabilmek, eğitim öğretim sürecini aksatmadan devam ettirmek amacıyla teknolojik aletleri kullanmayı, verimli ders süreci geçirmek için yeni uygulamalar öğrendikleri görülmektedir. Alınan cevaplar arasında ailelerin eğitime dahil edilmesi de yer almıştır. Yüz yüze eğitimde öğrenciyi gözlemlene fırsatı bulan, anında müdahale edebilen öğretmenlerin uzaktan eğitimde görünmeyen süreci yönetebilmek amacıyla aileleri eğitime dahil edip ortaya çıkacak problemleri en aza indirmeyi hedeflediği düşünülmektedir. Araştırmadan elde edilen sonuçlar alan yazın ile örtüşmektedir. Yılmaz (2022)’nin yapmış olduğu araştırmada öğretmenler uzaktan eğitim sürecinde öğretmen ve veli iletişiminin artmasından ve online görüşmeler sayesinde daha fazla veliye ulaşabilmelerinden dolayı uzaktan eğitimin katkı sağladığını ifade etmişlerdir. Yüz yüze eğitim sürecinde veli toplantıları dışında çok nadir gerçekleşen veli-öğretmen etkileşimi uzaktan eğitim sürecinde sıklıkla gerçekleşmiştir. Başaran vd. (2020) yapmış olduğu araştırmada katılımcılar uzaktan eğitim sayesinde eğitimin aksamadığını, eğitim sürecinin devamlılığı konusunda olumlu katkısının olduğunu ayrıca okulun değerinin anlaşıldığını ifade etmişlerdir. Bu çalışma ile yapılan araştırma sonuçları örtüşmektedir. Öğretmenler ara verilmeden eğitimin devam etmesi açısından uzaktan eğitimin faydalı olduğunu belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin görüşleri arasında okulun öneminin aileler tarafından anlaşıldığı ifadesi yer almıştır. Velilerin uzaktan eğitimden önce okula karşı tutumları ile uzaktan eğitimden sonraki tutumlarının farklı olduğu, bunun sebebi olarak da uzaktan eğitimde ailelere çok iş düşmesi, öğretmen ve okul olmadan eğitim sürecinin kolay olmadığının fark edilmesi olduğu düşünülmektedir. Konca ve

Çakır (2021) tarafından yapılan araştırmada okul öncesinden ilkokula geçen çocukların velilerinin uzaktan eğitime yönelik görüşleri alınmıştır. Uzaktan eğitimin yüz yüze eğitime tek alternatif yol olduğunu, öğretmenin uzaktan eğitim sayesinde çocuklarla ilgilenebildiğini ve uzaktan eğitim sayesinde çocukların okulla bağ kurabildiğini ifade etmişlerdir. Bu bulgulara bakıldığında öğretmenin çocuklarla hep iletişim halinde olduğu görülmektedir. Veli ve öğretmen iş birliği içinde hareket edip, öğretmen veli aracılığıyla kolaylıkla çocuğa ulaşabildiği için uzaktan eğitimin faydasının olduğu düşünülmektedir.

6.1.4 Araştırmanın Dördüncü Alt Problemine Yönelik Sonuç ve Tartışma

Araştırmanın dördüncü alt amacını “salgın öncesi ve sonrası yüz yüze eğitim süreçleri karşılaştırıldığında sınıf öğretmenlerinin salgın dönemindeki uzaktan eğitimin bugünkü yüz yüze eğitime olan olumsuz katkıları hakkındaki görüşleri nasıldır?” sorusu oluşturmuştur. Alınan cevaplar arasında okul ve sınıf kurallarının unutulması yer almıştır. Bu açıdan alan yazın ile örtüşmektedir. Yeşil ve Balcı Karaboğa (2023) tarafından okul yöneticilerinin katılımıyla bir araştırma yapılmış ve salgın sonrasındaki süreçte yönelik katılımcılar tarafından öğrencilerde davranış sorunlarının ortaya çıktığı, okul kültürüne uyum sağlama konusunda problemler yaşandığı, kuralların unutulmasının yanı sıra sosyal becerilerin unutulması, akademik başarıda düşüş olduğu da ifade edilmiştir. Bu çalışma sınıf öğretmenlerinin katılımıyla gerçekleşen araştırmayla paralellik göstermektedir. Uzaktan eğitim sonrası devam eden yüz yüze eğitimde kuralların unutulmuş olması, öğrencilerde görülen ev ortamı rahatlığı öğretmenlerin dikkatini çekmiş ve öğretmenler sürekli okul ve sınıf kurallarını hatırlatmak durumunda kaldığını ifade etmiştir. Bu durum uzaktan eğitim sürecinde ev ortamında kuralların olmadığını, öğrencilerin ders sürecindeyken yeterli takibin yapılmadığını, öğrencilerin ders esnasında sürekli yeme içme gibi farklı durumlarla ilgilendiğini bu sebepten de alışkanlıkların yüz yüze eğitime aktarıldığını düşündürmektedir. Bu durum yapılan diğer araştırmaların sonuçlarıyla örtüşmektedir. Subaşı (2023) tarafından yapılan araştırmada sosyal bilgiler öğretmenleri öğrencilerde salgın sonrası uyum problemlerinin olduğunu ifade etmişlerdir. Katılımcılar öğrenci profilinin değiştiğine dikkat çekmiştir. Sosyal bilgiler öğretmenleri öğrencilerde öğrenme kaybının olduğuna da değinmiş, salgın sürecindeki konuları öğrenememiş

olduklarına ve öğrencilerin yeni konuları kavrayamadıklarına da vurgu yapmışlardır. Bu sonuçlar kıyaslandığında farklı eğitim kademelerinde, farklı yaş gruplarında benzer olumsuz durumların meydana geldiği özellikle öğrenci davranışlarında olumsuz yönde değişimler olduğu düşünülmektedir. Araştırma sonucu göstermektedir ki yüz yüze eğitime geçildiğinde öğrenciler konu eksiklikleriyle, davranış problemleriyle eğitime başlamıştır. Şahin ve Günel Şahan (2023) tarafından yapılan araştırmada resmi ve özel okullarda görev yapmakta olan rehber öğretmenleri ve sınıf rehber öğretmenlerinin görüşleri alınmıştır. Katılımcılar salgın sonrası öğrencilerde teknoloji bağımlılığının arttığına, öğrencilerin temel okul becerilerini unuttuklarına değinmiştir. Ayrıca öğrencilerin konu eksikliklerinin olduğu ve geçmiş bilgileri de unuttuklarına vurgu yapılmıştır. Bu araştırmanın sonucu ile sınıf öğretmenlerine yönelik yapılan çalışmanın sonucu paralellik göstermektedir. Yapılan araştırmada katılımcılar 1. Sınıfta öğrenilen yazı yazma davranışının 2. Sınıfta unutulduğunu hatta sıfırdan yazı eğitimi verdiklerini ifade etmişlerdir. Bu durumun sebebinin ise ebeveynlerin çocukların eğitim süreciyle yeterince ilgilenememesinin olduğu düşünülmektedir. Ailelerin sosyo-ekonomik kaygı yaşaması, eğitim seviyesinin düşük olması veya salgının hastalık evresinden kaynaklı eğitimle yeterince ilgilenememesinin de etkili olduğu düşünülmektedir. Yurdusever ve Küçükturan (2023) tarafından yapılan araştırmaya katılan öğretmenler öğrencilerde davranış değişikliğinin meydana geldiğini belirtmiştir. Bu davranışların derslere karşı isteksizlik, ders çalışma rutinlerinin değişmesi yönünde olduğu ifade edilmiştir. Ayrıca sosyal başarısı düşen, kurallara uymayan öğrenci profillerinin ortaya çıktığı öğretmenler tarafından belirtilmiştir. Araştırma bulguları düşündürmektedir ki yüz yüze eğitim sürecinin kazandırmış olduklarını uzaktan eğitim süreci bir silgi gibi silip sadece izini bırakmaya başlamışken yüz yüze eğitime geçilip telafi fırsatı sunulmuştur. Özellikle sosyal yaşam kurallarının unutulmasının okullara da yansıdığı görülmüş, akademik başarılar olumsuz etkilenmiş, öğrencilerin mecbur kalıp teknolojiyle iç içe yaşamalarından ötürü teknoloji bağımlılığı oluşmaya başlamıştır. Öğrencilerin sosyal uyum konusunda da problemler yaşadıkları görülmüştür. Sürece bakıldığında insanların yüz yüze iletişim kurmadığı bir dönemde özellikle küçük yaş grubundaki öğrencilerin sosyal becerilerinin zayıf olmasının beklenen sonuç olduğu düşünülmektedir.

6.1.5 Araştırmanın Beşinci Alt Problemine Yönelik Sonuç ve Tartışma

Araştırmanın beşinci alt problemi “salgın öncesi ve sonrası yüz yüze eğitim karşılaştırıldığında salgın dönemindeki uzaktan eğitimin sınıf öğretmenlerinin bugünkü mesleki gelişimine olumlu katkıları nelerdir?” sorusu üzerinedir. Sınıf öğretmenleri uzaktan eğitimin kendilerinin mesleki gelişimine olumlu katkıda bulunduğunu ifade etmişlerdir. Katılımcılar uzaktan eğitim sayesinde yeni uygulamalar ile tanıştıklarını, teknolojik araçları kullanmayı öğrendiklerini dile getirmişlerdir. Yüz yüze eğitime geçildiğinde ders sürecinde teknolojiyi kullanmaya devam ettiklerini hatta konu eksikliği olan öğrencilerle talep halinde WhatsApp üzerinden ders yaptıklarını ifade etmişlerdir. Bu durum salgın sürecinde geçilen uzaktan eğitimin bireylerin yaşamlarında olumlu katkılarının da olduğunu, kalıcı bazı alışkanlıklar kazandırdığını aklı getirmektedir. Bu konuda alan yazın incelendiğinde benzer sonuçlar elde edilmiştir. Yılmaz (2022)’nin yapmış olduğu araştırmaya göre öğretmenler uzaktan eğitim sürecinde dijital araç gereç kullanma becerilerini geliştirmiş, Web 2.0 araçlarının kullanımını öğrenmiştir. Ayrıca literatürde uzaktan eğitim sürecinde teknolojik beceri geliştirilmesi ve teknolojinin eğitim içerisindeki önemi üzerine farkındalık kazandırdığı yönünde olumlu görüşler yer almıştır (Özdoğan ve Berkant, 2020). Bu durum öğretmenlerin daha önce dijital araç gereçleri ders sürecinde aktif kullanmadıklarını, birçok öğretmenin uzaktan eğitim konusunda yeterince tecrübesi olmadığını düşündürmektedir. Altıntaş (2021)’in araştırmasında öğretmenler uzaktan eğitim sürecinde eğitim sitelerinden, Web 2.0 araçlarından faydalandıklarını dile getirmişlerdir. Teknoloji kullanımı konusunda uzaktan eğitimin kendilerine yarar sağladığını ifade etmişlerdir. Uzun ve Akdeniz (2022)’in yapmış olduğu araştırmada görüş bildiren katılımcılar özeleştirisi yaparak uzaktan eğitim sürecinde sanal ortamdaki uygulamalar, ders sürecinin gerçekleştiği platformlar üzerinde kendilerinin yeterli olmadıklarını dile getirmişlerdir. Ayrıca bu süreçte stajyer öğretmen gibi olduklarını, yeni bilgiler öğrendiklerini ifade etmişlerdir. Bu araştırma sonucu yapılan çalışma ile örtüşmektedir. Araştırmada katılımcılardan uzaktan eğitim sürecinde kendisine bilgisayar aldığını, teknolojik araçları kullanmayı bu süreçte öğrendiğini ifade etmiştir. Bu durum uzaktan eğitimin bireyleri mecburi olarak dijital araç gereç kullanmaya yönlendirdiğini, gerekli kurumlar tarafından daha önce çalışmalar yapılmadığını düşündürmektedir. Bakioğlu ve Çevik (2020)

tarafından yapılan araştırmada fen bilimleri öğretmenleri pandemi sürecindeki uzaktan eğitim sayesinde farklı programları kullanmaya başladıklarını, online platformları keşfettiklerini, zor şartlarda da eğitimin devamlılığını sağladıkları için özgüven duygularının geliştiğini ifade etmişlerdir. Bu araştırma sonucu sınıf öğretmenleriyle yapılan çalışma sonucuyla benzerlik göstermektedir. Araştırmaya katılan sınıf öğretmenleri yeni uygulamalar öğrendiklerini, karşılaşılan problemlerle baş edebilme becerilerinin geliştiğini ifade etmişlerdir. Uzaktan eğitim sayesinde farkında olunmayan birçok becerinin farkına varıldığı, öğretmenlerin kendilerini keşfetmek için fırsat bulduğu düşünülmektedir. Karadağ vd. (2022) tarafından yapılan çalışmada katılımcılar uzaktan eğitim sürecinin Web 2.0 araçlarını kullanma becerilerini geliştirdiğini, farklı öğrenme araçlarını araştırdıklarını, bilgisayar programlarını kullanma becerilerine katkı sağladığını ifade etmişlerdir. Araştırmaya katılan öğretmenler de Web 2.0 araçlarının kullanımında kendilerini geliştirdikleri yönünde görüş belirtmişlerdir. Öğrencileri değerlendirme konusunda da yeni uygulamalar keşfettiklerini, yüz yüze eğitimde de birçok uygulamayı kullanmaya devam ettiklerini belirtmişlerdir. Bu açıdan bakıldığında öğretmenlerin birçoğunun salgın öncesi yüz yüze eğitimde teknolojiyi klasik öğrenme yöntemleriyle harmanlayamadıkları, aktif kullanmadıkları düşünülmektedir. Muthuprasad vd. (2021) tarafından Hindistan’da yapılan araştırmada, salgın sürecindeki uzaktan eğitimin bireylerin teknolojik araçları kullanma becerilerine katkı sağladığı ifade edilmiştir. Salgının evrensel problemler yaşanmasına sebep olduğu gibi bireylere benzer beceriler de kazandırdığı düşünülmektedir. Aktaş ve Çoban Sural (2023) tarafından yapılan araştırmada sınıf öğretmenleri uzaktan eğitim sürecinde keşfettikleri eğitici platformların özellikle ilk okuma yazma öğretimini kolaylaştırdığını ifade etmişlerdir. 1. Sınıf okutan sınıf öğretmenleri ses öğretimini uzaktan eğitim sürecinde yüz yüze eğitime kıyasla daha kolay gerçekleştirdiklerini ifade etmişlerdir. Bu çalışma araştırmadaki görüşlerin birçoğuyla çelişmektedir. Öğretmenler uzaktan eğitim sürecinde okuma yazma öğretiminin zor olduğunu, defter düzeninde problemler yaşadıklarını hatta 2. Sınıfa geçen öğrencilerin yazmayı unuttuğunu ifade etmişlerdir. Bu durum farklı şehirlerde yaşayan, farklı eğitim seviyesinde, farklı sosyo-ekonomik düzeye sahip ailelerde yaşayan öğrencilerin uzaktan eğitim sürecinde birbirinden ayrıldığını böylece fırsat eşitsizliğinin de ortaya çıktığını düşündürmektedir. Araştırmada katılımcılar salgın sürecinde geçiş yapılan uzaktan eğitim sayesinde kriz anlarında eğitimin devamlılığını

sağlama konusunda tecrübe kazandıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca sınıf öğretmenleri uzaktan eğitimin kendilerinin iletişim becerilerini geliştirdiğini, kendilerini ekran karşısında ifade edebilme, dinleyicilere hâkim olma yönünde birtakım becerilere katkı sağladığını ifade etmişlerdir. Salgın sürecinde mecburi olarak öğrenilen uygulamaların yüz yüze eğitimde de kullanılmaya devam edildiği ifade edilmiştir. Salgın sonrası süreçte farklı alanlarda online eğitim sayısının artması, kurumların hizmet içi eğitimleri online olarak devam ettirmesi, çevrimiçi toplantılar gibi alışkanlıkların kazanıldığı düşünülmektedir.

6.1.6 Araştırmanın Altıncı Alt Problemine Yönelik Sonuç ve Tartışma

Araştırmanın altıncı alt amacını “sınıf öğretmenleri salgın öncesi ile salgın sonrası yüz yüze eğitim sürecini karşılaştırdığında uzaktan eğitim sonrası hangi konularda olumsuzluklar yaşadı?” sorusu oluşturmuştur. Ayrıca bu sorunlara bulunan çözümler de amacın bir diğer basamağını oluşturmaktadır. Öğretmenlerden alınan görüşler arasında öğrencilerin ev ortamı rahatlığına alışmış olmasından kaynaklı ders esnasında uyuma, yeme-içme davranışlarının devam etmesi, teknolojik bağımlılığının oluşması en sık tekrarlanan yanıtlar olmuştur. En sık tekrarlanan çözüm ise kuralları hatırlatmak ve öğrencilerin birbiriyle uyumu için oyun tekniğinin kullanılması olmuştur. Yılmaz (2022)’nin yapmış olduğu çalışmada katılımcı öğretmenlerin önemli bir kısmı uzaktan eğitim sürecinden somut olarak sonuç alınamadığını ve uzaktan eğitimde ilerleme gözlenemediğini ifade etmiştir. Bu çalışmanın sonucu yapılan araştırma ile örtüşmektedir. Araştırmaya katılan sınıf öğretmenleri derslere katılmayan veya teknolojik aksaklıklar sonucu ara sıra katılım sağlayan birçok öğrencinin uzaktan eğitim sonrasında konu eksikliğinin meydana geldiğini ifade etmiştir. Özellikle 1. Sınıf öğrencilerinin okuma yazma konusunda büyük eksikliği olduğu katılımcılar tarafından görülmüştür. Bu durum öğrenciler derse katılmadığında ebeveynler tarafından herhangi bir telafi sürecine gidilse dahi verimli olmadığını düşündürmektedir. Öğretmenler bu süreci telafi etmek amacıyla bireysel dersler yaptıklarını belirtmişlerdir. Fidan (2020) yapmış olduğu çalışmada sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitime ilişkin görüşlerini almıştır. Elde edilen bulgulara göre öğretmenler uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin akademik olarak derslerden geri kalmadıkları ve öğrencilerin sosyal çevreden kopmadıkları yönünde olumlu görüş dile

getirmişlerdir. Yapılan çalışmada ise sınıf öğretmenlerinin birçoğu eğitimin devamlılığı açısından uzaktan eğitim hakkında olumlu görüş bildirirken, çocukların sosyal çevreden koptukları, oyun oynamayı ve kuralları tamamen unuttukları yönünde olumsuz görüş bildirmişlerdir. Bu yönüyle alan yazıyla çelişmektedir. Bunun sebebinin ebeveynlerin tutumundaki farklılıklar, öğretmen veli iş birliğinin yetersiz olması, çocuklar arasındaki bireysel farkların olduğu düşünülmektedir. Kurnaz vd. (2020), yapmış olduğu araştırmada katılımcıların çoğunluğu öğrencilerin yüz yüze eğitimde tartışmalara daha fazla katılım gösterdiklerini, uzaktan eğitimde katılımın düşük olduğunu ifade etmişlerdir. Öğrencilerin arkadaşları ile aynı ortamda olduklarında daha aktif olduklarını dile getirmişlerdir. Yapılan araştırmada katılımcılar öğrencilerin ders sürecine aktif katılım göstermediklerini ifade etmiştir. Bu durum öğrencilerin ekran karşısında bireysel hayatlar yaşamış olmasından dolayı motivasyon eksikliğine sebep olduğu düşünülmektedir. Ayrıca katılımcılardan da öğrenildiği üzere küçük yaş grubundaki birçok öğrenci uzaktan eğitimi ilk defa tecrübe etmiştir ve bundan dolayı da uzaktan eğitime karşı yabancı olmasının derslere aktif katılmamasındaki sebep olduğu düşünülmektedir. Aktaş ve Çoban Sural (2023) tarafından yapılan araştırmada öğrencilerin yüz yüze eğitime geçtiklerinde yaşadıkları en büyük problemin uyum sorunu olduğu ifade edilmiştir. Kurallara uymama, özgüven problemi, arkadaşlık bağı kuramama yaşanan sorunlar arasında gösterilmiştir. Bu araştırmanın sonucu yapılan çalışmayla örtüşmektedir. Çalışmada görüş bildiren öğretmenler öğrencilerin kuralları unuttuklarını ve yüz yüze eğitime geçildiğinde çözüm olarak sürekli kuralların hatırlatıldığını ifade etmişlerdir. Ayrıca öğrencilerin grup oyunlarında problemler yaşadığı da çıkan sonuçlar arasındadır. Bu duruma çözüm olarak ise öğretmenler grup oyunları oynatmış, sürekli olarak birbirleriyle iletişim kurmalarını sağlamıştır. Ayrıca öğrencilerin kitap okuma alışkanlıklarının azaldığı da elde edilen sonuçlar arasındadır. Bunun sebebinin uzaktan eğitimde uzun süre ekran karşısında vakit geçirmeleri, ebeveynlerin süreci sağlıklı şekilde takip edememelerinin olduğu düşünülmektedir. Öğretmenlerle yapılan görüşmede yüz yüze eğitime geçildikten sonra ekran bağımlılığının arttığı öğrenilmiştir. Gökmen ve Filiz (2022) tarafından yapılan araştırma branş öğretmenlerinin katılımıyla gerçekleşmiştir. Öğretmenler yüz yüze eğitime geçişte yaşadıkları zorluklara yönelik görüşlerini ifade etmişlerdir. Öğretmenler öğrencilerin evde ekran karşısında sergiledikleri rahat tutumun okulda da devam ettiğine vurgu yapmışlardır. Bu sebeple okula uyum

sağlamada zorlandıklarını ifade etmişlerdir. Kurallar unutulduğu için kuralları hatırlatma gereği duyduklarını da belirtmişlerdir. Yapılan araştırma ortaokul kademesinde görev yapan öğretmenlere yönelik yapılmış fakat elde edilen sonuçlar ilkokul kademesinden elde edilen sonuçlarla paralellik göstermektedir. Bu bulgular doğrultusunda uzaktan eğitime hazır olma düzeyinin her kademe için düşük olduğu düşünülmektedir. Şahin (2023) tarafından yapılan araştırma farklı sosyo-ekonomik düzeye sahip okullarda görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitimden yüz yüze eğitime geçişte karşılaştıkları sorunlara yönelik görüşlerine yer vermiştir. Öğretmenler alt sosyoekonomik düzeye sahip çocukların bulunduğu okulda pandemi sürecinde beraber vakit geçirebildikleri için sosyal ilişkilerinde, iletişimde bir problem yaşamadıklarını ifade etmiştir. Fakat üst sosyoekonomik düzeyde bulunan okullarda eğitim alan öğrencilerin okulda akran zorbalığı yaşadığı dile getirilmiştir. Yapılan bu araştırma akranlarıyla iletişime geçememiş öğrencilerin sosyal alanda problemler yaşadığını göstermektedir. Öğrencilerin sınıf kurallarını unutmuş olmaları, kuralsız hareket etmeleri yapılan araştırma ile örtüşmektedir. Bu açıdan bakıldığında çocukların, sosyal yaşama uyum sağlamaları gereken dönemde salgının mecburi olarak insanlara dayattığı sosyal izolasyon sonucu artık kalabalıktan kaçtığı, birbiriyle oyun kurmakta zorlandığı, daha çok telefon, TV, bilgisayar üzerine kurulu bir yaşama adapte oldukları düşünülmektedir. Yaşanılan sosyal problemlerin en büyük sebebinin salgın olduğu katılımcılar tarafından sıklıkla dile getirilmiştir.

6.1.7 Araştırmanın Yedinci Alt Problemine Yönelik Sonuç ve Tartışma

Araştırmanın bir diğer alt problemini “dönem başında uzaktan ve yüz yüze eğitim süreçleri sınıf öğretmenlerine seçenek olarak sunulsa tercihleri ne olurdu?” sorusu oluşturmuştur. Araştırmaya katılan sınıf öğretmenleri yüz yüze eğitimi tercih edeceklerini ifade etmişlerdir. Bu sonuç yapılan diğer çalışmalarla örtüşmektedir. Altıntaş (2021)’in araştırmasında öğretmenler pandemi sürecinde uzaktan eğitimin bir mecburiyet olduğu için yapılması gerektiği fakat normal zamanda ilkokul öğrencileri için uygun olmadığını dile getirmişlerdir. Bu açıdan yapılan araştırmanın sonucu alan yazıyla örtüşmektedir. Araştırmaya katılan öğretmenler yüz yüze eğitimi tercih edeceklerini, özellikle küçük yaş gruplarıyla uzaktan eğitim sürecinin sosyallik açısından uygun olmadığını ifade etmişlerdir. İlkokul öğrencilerinin oyuna, harekete

daha çok ihtiyacı olduğundan uzaktan eğitimde sosyal gelişimin desteklenmesinin oldukça zor olduğu düşünülmektedir. Yılmaz (2022)'nin araştırmasında katılımcılar uzaktan eğitimin yüz yüze eğitime kıyasla zor ve yorucu olduğunu, çocuk gelişimi açısından birtakım problemlerle karşılaşıldığını ifade etmişlerdir. Türker ve Dündar (2020)'nin yapmış olduğu araştırmada öğretmenler öğrencilerin derse yeterince ilgi göstermemesi, velilerin uzaktan eğitim sürecine önem vermemesi, öğretmen ve öğrenci arasında sağlıklı iletişim kurulamaması gibi nedenlerden dolayı uzaktan eğitim hakkında olumsuz görüş bildirmişlerdir. Bu çalışma yapılan araştırmayla örtüşmektedir. Araştırmaya katılan öğretmenler etkileşimin fazla olması gerektiğini düşündükleri için yüz yüze eğitimi desteklemektedir. Öğretmenler öğrencilerin ilgi ve isteklerini anında fark etmek ve dönüt vermek istediği için yüz yüze eğitimin daha faydalı olduğunu dile getirmiştir. Arada bir kanal olduğunda iletişimin genellikle sağlıklı yürümediği, bireylerin karşılıklı yüz yüze yaptıkları iletişimin daha sağlıklı olduğu düşünülmektedir. İletişim böyleyken eğitimin özellikle küçük yaş gruplarında yüz yüze olmasının daha sağlıklı olacağı düşünülmektedir. Tüzün vd. (2021) araştırmalarında uzaktan eğitimin daha iyi görüldüğü tek durumun hobilere zaman ayırma konusu olduğunu belirtmişlerdir. Üniversite öğrencilerine yönelik yapılan bu çalışmada katılımcıların uzaktan eğitimden memnun olmadıkları ve yüz yüze eğitimi tercih ettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışma incelendiğinde üniversite öğrencileri hobilerine zaman ayırabildiği halde uzaktan eğitim yerine yüz yüze eğitimi tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Bu durum her eğitim kademesinde yüz yüze eğitimin yerinin önemli olduğunu düşündürmektedir. Seyhan (2021) yapmış olduğu araştırmada öğretmen adayları tarafından yüz yüze eğitimin değerinin anlaşıldığı sonucuna ulaşmıştır. Öğrenciler uzaktan eğitim yerine yüz yüze eğitimin daha verimli olduğunu ifade etmişlerdir. Baloğlu ve Fırat (2022) tarafından ilköğretim öğretmenlerinin uzaktan eğitim ile yüz yüze eğitimi karşılaştırmalarına yönelik yapılan araştırmada öğretmenler derse devamlılığın sağlanması ve aktif katılımın olmasından dolayı yüz yüze eğitimin önemli olduğunu ifade etmişlerdir. Ayrıca sınıf yönetimi ve öğrencilere dönüt verebilme açısından yüz yüze eğitimin gerekli olduğunu da dile getirmişlerdir. Bu çalışmada ifade edilen dönüt verme aşamasının uzaktan eğitimde kolaylıkla gerçekleşmediği, birtakım internet kopmalarından dolayı gecikmelere sebebiyet verdiği ve bunun da eğitim sürecindeki telafi edilebilecek durumları zorlaştırdığı düşünülmektedir. Aktay ve Keser (2023) tarafından yapılan araştırmada sınıf

öğretmenlerinin tercih sunulsa yüz yüze eğitimi tercih edeceklerini çünkü yüz yüze eğitimde öğrencilerinin dikkatinin, derslere katılımının daha iyi olduğunu, öğrencilerle kurulan iletişimin saha sağlıklı olduğunu ifade etmişlerdir. Ayrıca öğretmenler mesleki doyumun yüz yüze eğitimde daha fazla olduğunu dile getirmişlerdir.

Yapılan araştırmaların bulguları karşılaştırıldığında öğretmenlerin benzer yanıtlar verdiği görülmektedir. Öğretmenler için sosyal yaşam, bireyle karşılıklı iletişim, arada bir kanal olmadan bireye ulaşabilme büyük önem arz etmektedir bundan dolayı da elde edilen bu bulgular yüz yüze eğitimin öğretmenler açısından değerli olduğunu düşündürmektedir. Gören vd. (2020)'nin yapmış olduğu araştırmada katılımcılar yüz yüze eğitimin verimine değinmiş, uzaktan eğitimin bireyleri olumsuz etkilediği yönünde açıklama yapmıştır. Karadağ vd. (2022)'nin araştırmasında katılımcılardan biri hariç diğer tüm öğretmenler uzaktan eğitime karşı çıkmıştır. Öğretmenler uzaktan eğitimin yorucu bir süreç olduğunu, çocuk gelişimi açısından yeterli olmadığını, ilkokul öğrencileri için uygun olmadığını belirterek uzaktan eğitimin mecburi olmadıkça tercih edilmemesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Yapılan araştırmada sınıf öğretmenleri de sosyal gelişime vurgu yapmış ayrıca toplumsal kuralların yüz yüze eğitimde daha iyi öğrenildiğini belirtmiştir. Katılımcılar eğitimin değerlendirilmesi açısından problemler yaşadıklarını ve yüz yüze eğitimde değerlendirmenin kolaylığından bahsetmişlerdir. Ölçme ve değerlendirme konusuna değinilmiş olması ilkokul öğrencilerinin okuma ve yazma boyutunu ölçmede çevrimiçi araçların yeterli olmadığını düşündürmektedir. Ayrıca öğretmenlerin özellikle yüz yüze eğitimi tercih etmelerinin sebebi teknik aksaklıkların eğitimi aksatamayacağıdır. Araştırmada bazı öğretmenlerin uzaktan eğitimde yaşadıkları olumsuzlukları dile getirirken bazı öğretmenler herhangi bir olumsuzluk yaşamadıklarını dile getirmiştir. Bu konuda öğretmen ile veli iş birliğinin güçlü olması, ailelerin eğitim seviyesinin yüksek olması gibi ihtimallerden dolayı olumsuzlukların yaşanmamış olabileceği düşünülmektedir.

Bu araştırmada Covid 19 salgını sebebiyle eğitimin devamlılığını sağlamak amacıyla uygulanan uzaktan eğitime yönelik öğretmen görüşleri incelenmiştir. Sadece süreçte yaşananlar değil uzaktan eğitim öncesi ve sonrası da öğretmenler tarafından değerlendirilmiştir. Tedmem (2021)'nin raporunda okulların kademeli olarak açılma sürecinde ilkokul, 8. ve 12. sınıflara öncelik verilmesine yönelik öneri dikkat

çekmektedir. Ortaokul ve lise kademelerinde sınıf bazlı yaklaşırken ilkokul kademesinin tamamı için yüz yüze eğitime geçilmesi önerilmiştir. İlkokul, okul öncesi gibi küçük yaş gruplarının uzaktan eğitim sürecinden olumsuz etkilendiği düşünülmektedir. Öğretmenlerin de dile getirdiği gibi özellikle küçük yaş grupları için yüz yüze eğitimin avantajlarının uzaktan eğitimle kıyas edilemeyecek kadar fazla olduğu düşünülmektedir. Yapılan bu araştırmanın bulguları ve alan yazında benzer araştırmalardan elde edilen bulgular birçok evin teknolojik alt yapı ve donanımının olmadığını, birçok eğitimcinin ve öğrencinin teknolojik aletlerin ve dijital uygulamaların kullanımına yönelik bilgi eksikliğinin olduğunu, aslında uzaktan eğitim için hazırlıksız olduğumuzu, birçok evde öğrenme ortamlarının yeterli olmadığını göstermekte ve öğretmenlik mesleğinde yüz yüze, arada bir kanal olmadan iletişim kurmanın, eğitim vermenin değerli olduğunu düşündürmektedir. Salgının sosyal hayata kattığı birçok yeniliğin çocukların, genç ve yetişkinlerin yaşam biçimi haline geldiği görülmektedir. Pandemi sürecinde doğan ve şu an 3 yaşında olan bir öğrenci grubunu gözlemleme fırsatı bulan bir öğretmen olarak çocukların kalabalık bir alandan kaçtığını, birbiriyle iletişim kurmakta zorlandıklarını, arkadaş grubunda henüz yeni gülümseme fırsatı bulan çocukların olduğunu ifade etmek isterim. Ebeveynlerin kurduğu cümlelerden en dikkat çeken ise “salgın döneminde büyüyen bir çocuk olmasından dolayı böyle davranıyor.” olmaktadır. Salgın sürecinde gerçekleştirilen uzaktan eğitimin her eğitim kademesine farklı yansımalarının, farklı kalıcı etkilerinin olduğu düşünülmektedir.

6.2 Öneriler

6.2.1 Araştırmacılara Yönelik Öneriler

- Araştırma bir ilde çalışan 17 öğretmen ile çalışılmıştır. Benzer çalışmalar farklı bölge ve illeri de kapsayacak şekilde daha geniş çalışma gruplarıyla gerçekleştirilebilir.
- Bu çalışma sınıf öğretmenleriyle gerçekleştirilmiş olup farklı branşlarda görev yapmakta olan öğretmenleri de kapsayacak araştırmalar yapılabilir.

- Uzaktan eğitim sürecinde yaşanan problemlere yönelik her branştan öğretmenin katılabileceği, yalnızca çözüm önerilerinin sunulacağı bir çalışma yapılabilir.

6.2.2 Uygulayıcılara Yönelik Öneriler

- Araştırma sonucunda katılımcıların en büyük probleminin teknik aksaklıklar, donanım eksikliği olduğu anlaşılmıştır. Katılımcıların bu problemlerine yönelik imkanlar çerçevesinde her okul için uzaktan eğitim sürecinde kullanılabilecek dijital araç gereçlerin olduğu, internet bağlantısının bulunduğu sınıflar tasarlanabilir.
- Araştırmada uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin derslere düzenli olarak katılım göstermediklerine ve bu sebeple birçok konuda eksiklik yaşadıklarına dair sonuca ulaşılmıştır. Bu sonuçtan hareketle öğrenciler ve veliler uzaktan eğitime yönelik bilgilendirilerek, tekrar uzaktan eğitime geçilmesi durumunda benzer problemlere karşı önlemler alınabilir.
- Yapılan araştırmada öğretmen, öğrenci ve velilerin uzaktan eğitime yönelik bilgi eksiklikleri olduğu, daha önce bu kadar detaylı teknoloji kullanımına yönelik bilgi ve tecrübelerinin olmadığı katılımcılar tarafından belirtilmiştir. Tüm öğrenim kademesinde eğitim gören öğrencilere, her öğrenim kademesinde görev yapmakta olan eğitimcilere ve velilere uzaktan eğitimde teknoloji kullanımına yönelik bilgilendirme yapılması önerilebilir.

KAYNAKLAR

- Adıyaman, Z. (2002). Uzaktan eğitim yoluyla yabancı dil öğretimi. *The Turkish Online Journal of Educational Technology – TOJET*, 1(11), 92-97.
- Ak, A., Oral, B., & Topuz, V. (2018). Marmara Üniversitesi Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu uzaktan öğretim sürecinin değerlendirilmesi. *Bilim, Eğitim, Sanat ve Teknoloji Dergisi*, 2(1), 71-80.
- Akça, G. & Akgün, E. (2020). *İlkokul öğrencilerinin uzaktan eğitim sürecinde yaşadığı sıkıntılar*. EJERCongress Bildiri Kitabı.
- Akdeniz, İ., & Uzun, M. (2022). Öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde sınıf yönetiminde karşılaştıkları problemlere ilişkin görüşleri. *KSÜ Eğitim Dergisi*, 4(1), 45-75.
- Akgül, G. & Oran, M. (2020). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin, ortaokul öğrencilerinin ve öğrenci velilerinin pandemi sürecindeki uzaktan eğitime ilişkin görüşleri. *Eğitimde Yeni Yaklaşımlar Dergisi*, 3(2), 15-37.
- Aksoy, D.A., Bozkurt, A. & Kurşun, E. (2021). Yükseköğretim öğrencilerinin koronavirüs (Covid-19) pandemi sürecinde uzaktan eğitime yönelik algıları. *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (AUJEF)*, 5(3), 285-308.
- Aktaş, N. & Çoban Sural, Ü. (2023). Acil uzaktan eğitim sürecinin ilkokuma yazma öğretimine yansımaları: birinci sınıf öğretmen ve veli deneyimleri. *Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(1), 142-209.
- Aktay, S. & Keser, R. (2023). İlkokulda uzaktan eğitim mi, yüz yüze eğitim mi? *International Primary Education Research Journal*, 7(2), 70-90.
- Alpago, H. & Alpago, O. D. (2020). Koronavirüs salgınının sosyoekonomik sonuçları. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, (8), 99-114.
- Alper, A. (2020). Pandemi sürecinde K-12 düzeyinde uzaktan eğitim: durum çalışması. *Milli Eğitim*, 49(1), 45,46.
- Altıntaş Yüksel, E. (2021). Sınıf öğretmenlerinin covid-19 salgını sürecinde çevrim içi ders-uzaktan eğitim deneyimlerinin incelenmesi. *Ulakbilge*, 57, 291–303.
- Anastassopoulou, C. R. (2020). Data-based analysis, modelling and forecasting of the COVID-19 outbreak. *PLoS One*, 15(3) e0230405. [Çevrim-içi: <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0230405>], Erişim Tarihi:10.08.2020.

- Anderson (2003) Interaction-based model of e-learning. [Çevrim-içi: https://www.researchgate.net/figure/Interaction-Based-Model-of-E-learning-Anderson-2003_fig1_280621620], Erişim tarihi:05.12.2021
- Arslan, K. & Görgülü,A.A.(2021).Covid-19 (koronavirüs) pandemisinde gerçekleştirilen çevrim içi eğitime yönelik öğretmen görüşleri. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 10(4), 1598- 1617.
- Aslan, H. (2023). Measures taken in schools due to epidemics in the late ottoman and early republic period. *Dini Araştırmalar*. 26(65) ,419-458.
- Avcı, F. & Akdeniz, E. C. (2021). Koronavirüs (Covid-19) salgını ve uzaktan eğitim sürecinde karşılaşılan sorunlar konusunda öğretmenlerin değerlendirmeleri. *Uluslararası Sosyal Bilimler ve Eğitim Dergisi – USBED*, 3(4), 117-154.
- Aydın-Çolak, E., Kırbıyık, N. & Kesten, A. (2023). Pandemi dönemindeki uzaktan eğitim sonrası okula dönüş sürecinin sınıf öğretmenlerine ve ilkokul öğrencilerine yansımaları. *Trakya Eğitim Dergisi*, 13(3), 1908-1928.
- Aydıntan,B., Özkara Z.U. & Taş,A. (2022). *Disiplinlerarası bakış açısıyla salgın ve dijitalleşme*. Gazi Kitabevi.
- Bakırcı H., Özcan Ö. & Kara Y. (2021). Salgın döneminde ortaokul öğretmenlerinin uzaktan eğitime yönelik görüşlerinin belirlenmesi. *Fen, Matematik, Girişimcilik ve Teknoloji Eğitimi Dergisi*, 4(3), 155-170.
- Bakioğlu, B. & Çevik, M. (2020). Covid-19 pandemisi sürecinde fen bilimleri öğretmenlerinin uzaktan eğitime ilişkin görüşleri. *Turkish Studies*, 15 (4), 109-129.
- Balaman, F. & Hanbay Tiryaki, S. (2021). Corona virüs (covid-19) nedeniyle mecburi yürütülen uzaktan eğitim hakkında öğretmen görüşleri. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 10 (1), 52-84.
- Balcı,A. (2020). Covid-19 özelinde salgınların eğitime etkileri. *Uluslararası Liderlik Çalışmaları Dergisi:Kuram ve Uygulama*, 3(2),75-85.
- Baloğlu, H. & Fırat, M. (2022). İlkokul öğretmenleri covid-19 pandemi deneyimlerine dayalı olarak uzaktan eğitim ve yüz yüze eğitimi nasıl karşılaşıyorlar? *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi (AUAd)*, 8(2), 1-35.
- Bartlett, J. D., Griffin, J., ve Thomson, D. (2020). Resources for supporting children's emotional well-being during the Covid-19 pandemic. *Child Trends*, 12,1-8.
- Baş, T. & Akturan, U. (2017). *Sosyal bilimlerde bilgisayar destekli nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.

- Başaran, M., Doğan, E., Karaoğlu, E. & Şahin, E. (2020). Koronavirüs (covid-19) pandemi sürecinin getirisi olan uzaktan eğitimin etkililiği üzerine bir çalışma. *AJER- Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 368-397.
- Başol, G. (2019). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme*. PegemA Yayıncılık.
- Beşirli, H., Tekten Aksürmeli, Z.S. & Çapcıoğlu, İ. (2022). *Toplumun pandemi halleri: pandemide toplumsal dönüşüm*. PegemA Yayıncılık.
- Bogdan, R.C. & Biklen, K.S. (2022). *Eğitimde nitel araştırma teori ve metodlara giriş*. (Çeviri Ed. Ahi, B. ve Balcı, S.). PegemA Yayıncılık.
- Bozkurt, A. (2020). Koronavirüs (Covid-19) pandemi süreci ve pandemi sonrası dünyada eğitime yönelik değerlendirmeler: yeni normal ve yeni eğitim paradigması. *AUAd*, 6(3), 112-142.
- Bozkurt, A., Jung, I., Xiao, J., Vladimirschi, V., Schuwer, R., Egorov, G., ... & Paskevicius, M. (2020). A global outlook to the interruption of education due to COVID-19 Pandemic: Navigating in a time of uncertainty and crisis. (2020). *Asian Journal of Distance Education*, 15(1), 1-126. [<https://doi.org/10.5281/zenodo.3878572>.]
- Bundervoet, T., Dávalos, M.E. & Garcia, N. (2022). The short-term impacts of COVID-19 on households in developing countries: An overview based on a harmonized dataset of high-frequency surveys. [Çevrim-içi: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC8823956/#fn18>], Erişim tarihi: 07.08.2020.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak E., Akgün, Ö., Karadeniz Ş. & Demirel F. (2021). *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri*. PegemA Yayıncılık.
- Büyükuslu, A.R. (2020). *Koronavirüs sonrası yenisünya düzeni; ekonomi, devlet, yapay zekâ*. Der Yayınları.
- Can, E. & Ozan, C. (2021). Eğitim bilişim ağı (EBA): Covid-19 küresel salgınının yansımaları. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 41(3), 1553-1595.
- Can, E. (2020). Koronavirüs (Covid-19) pandemisi ve pedagojik yansımaları: Türkiye’de açık ve uzaktan eğitim uygulamaları. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 11-53.
- Canoğulları, E., Yıldız-Arıanoğlu, E., Kesik, S. & Atıcı, M. (2022). Covid-19 salgını sürecinde yüz yüze eğitime geçen ortaokullarda gerçekleşen öğrenci istenmeyen davranışlarının incelenmesi. *TEBD*, 20(1), 44-68. <https://doi.org/10.37217/tebd.979158>

CGTN. [Çevrim içi: <https://news.cgtn.com/news/2020-04-26/Distance-learning-during-COVID-19-worsens-educational-inequality-Q0ouQ9TlQY/index.html>] Erişim tarihi: 07.08.2020.

Coşkun Keskin, S., Şentürk, G., Ömer, M. & Dursun, R. (2021). Uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlerin yaşadığı problemler: sosyal bilgiler öğretmenleri örneği. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, (11), 475-505.

Creswell, J.W. (2021). *Nitel araştırma yöntemleri: beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni* (çeviri ed. bütün m. ve demir, s. b.). Siyasal Kitabevi.

Çelebi, M. (2021). *Nitel araştırma yöntemleri*. PegemA Yayıncılık.

Çelik, N. & Kılıçoğlu, D. (2024). Covid-19 pandemisi sonrası okullarda yaşanan öğrenci sorunlarının incelenmesi. *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (AUJEF)*, 8(2), 531-568.

Çilek, A., Uçan, A. & Ermiş, M. (2021). Pandemi sürecinde sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitime ilişkin görüşleri. *Turan: Stratejik Araştırmalar Merkezi*, 13 (49), 308-323.

Çoban, S. (2013). *Uzaktan ve teknoloji destekli eğitimin gelişimi, istanbul: XVI. Türkiye’de İnternet Konferansı Bildiri Kitabı*.

Çoruk, A. (2021). *Covid 19 salgınının Türk eğitim sistemine yansımaları*. PegemA Yayıncılık.

Çukadar, S. & Çelik, S. (2003). İnternete dayalı uzaktan öğretim ve üniversite kütüphaneleri. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 4(1), 31-42.

Daniel, J. (2020). Education and the covid-19 pandemic. *Prospects*, 49(1), 91-96. doi: <https://doi.org/10.1007/s11125-020-09464-3>

Demircioğlu, İ.H., Avşar, Z. & Tuncer, C.O. (2020). *Salgınla yaşamak güvenlik ve gelecek*. PegemA Yayıncılık.

Diker C.Y. (2020). Eğitim izleme raporu 2020: Eğitimin içeriği. Eğitim reformu girişimi. [Çevrim-içi: <https://www.egitimreformugirisimi.org/egitim-izleme-raporu-2020-egitimin-icerigi/>] Erişim tarihi: 15.01.2024.

Dünya Sağlık Örgütü [DSÖ] (2020). [Çevrim-içi: <https://www.who.int/home/search-results?indexCatalogue=genericsearchindex1&searchQuery=PANDEM%C4%B0&wordsMode=AnyWord>] Erişim tarihi: 05.07.2020.

Emin, M. N. (2020). Koronavirüs salgını ve acil durumda eğitim. *Seta Perspektif*. 268.

- Ergil, Y. E., Evkuran, R., Okur, M., Selcan Okur, H., Altınışik, İ. & Konca, Y. (2023). Uzaktan eğitim sonrasında ilkokul öğrencilerindeki değişimlerin sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences*, 9(71),4084-4094.
- Ersoy, A. F. (2016). *Fenomenoloji. Eğitimde nitel araştırma desenleri*. Anı Yayıncılık.
- Fidan, M. (2020). Covid-19 belirsizliğinde eğitim: ilkokulda zorunlu uzaktan eğitime ilişkin öğretmen görüşleri. *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 24-43.
- Filiz, S. ve Gökmen, F. (2022). Pandemi sürecinde ortaokul öğretmenlerinin online eğitimden yüz yüze eğitime geçişlerde yaşananlara ilişkin görüşleri, *JRES*, 9(2), 297-326.
- Gökçe Toker, A. (2008). Küreselleşme sürecinde uzaktan eğitim. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi* (11), 1-12.
- Gören, S.Ç., Gök, F.S., Yalçın, M.T., Göregen, F. & Çalışkan, M. (2020). Küresel salgın sürecinde uzaktan eğitimin değerlendirilmesi. Ankara Örneği. *Milli Eğitim*, 49(1), 69-94.
- Hodges, C., Moore, S., Lockee, B., Trust, T., & Bond, A. (2020). The difference between emergency remote teaching and online learning. *EDUCAUSE Review*, 27, 1-12. [Çevrim içi: <https://er.educause.edu/articles/2020/3/the-difference-between-emergency-remote-teaching-andonline-learning>.], Erişim tarihi: 08.08.2020.
- Honigsbaum M. (2009). Historical keyword pandemic. *The lancet*, 373 (9679), 1939.
- Hürriyet (2020). *Uzaktan eğitim raporu açıklandı*. [Çevrim-içi: <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/uzak-egitim-raporu-aciklandi-ilkokul-ogrencileri-yuz-yuze-egitimden-yana-41518564>], Erişim tarihi:17.01.2024.
- İltar, F., Kolcu Başkaya M. & Kılınç, S. (2024). Öğretmenlerin ve velilerin pandemi (covid-19) sürecinde millî eğitim bakanlığının uzaktan eğitim uygulamalarına ilişkin görüşleri. *International Journal of Original Educational Research*, 3(2), 78–90.
- İşman, A. (2022). *Uzaktan eğitim*. PegemA Yayıncılık.
- Kabul, N., Ince, E.Y. & Kabul, A. (2022). Öğrencilerin pandemi sonrası yüzyüze eğitime uyum süreci. *International Journal of Innovative Approaches in Social Sciences*, 6(2), 81-108. doi: 10.29329/ijiasos.2022.458.3)

- Kandemir, A. & Sezgin Nartgün,Ş., (2022). Öğretmenlerin uzaktan eğitim yorgunluğu. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(26), 424-449.
- Kantos, E.Z. (2021). *MSGSÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 1 (23), 476-491
- Karaca, A. & Özenç, E.G. (2024). Pandemi sonrası ilköğretim öğrenci davranışları hakkında sınıf öğretmenlerinin görüşleri. *Kalem Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi*, 14(2), 261-282.
- Karadağ Yılmaz, R., Savaş, H. & Kalkan, S. (2022). Katkıları ve sorunlarıyla uzaktan eğitime farklı bir bakış: sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim algıları. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(1), 277-296.
- Karakuş, N., Ucuşsatar, N., Karacaoğlu, M. Ö., Esendemir, N. & Bayraktar, D. (2020). Türkçe öğretmeni adaylarının uzaktan eğitime yönelik görüşleri. *Rumelide Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (19), 220-241.
- Karaman, Y.Ö. & Konyalıar, N. Covid-19 salgın döneminde uzaktan eğitimde yaşanan sorunlar ve öğrenci memnuniyetine etkisi. *İşletme Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 7 (1),19-36.
- Karataş, S. ve Çakmak Kılıç, E. (2020). *Açık ve uzaktan öğrenme*. PegemA Yayıncılık.
- Kazak, E., & Demirci, R. (2024). COVID-19 Eğitim sürecinde uzaktan eğitimin olumlu ve olumsuz yönlerinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Siirt Eğitim Dergisi*, 4(1), 51-71.
- Kılıç, O. (2020). *Tarihte küresel salgın hastalıklar ve toplum hayatına etkileri*. Türkiye Bilimler Akademisi Yayınları.
- Kıyıcı, G. (2021). Eğitim izleme raporu 2021: Eğitim ortamları. *Eğitim reformu girişimi*. [Çevrim-ici: <https://www.egitimreformugirisimi.org/egitim-izleme-raporu-2021-egitim-ortamlari/>], Erişim tarihi:17.01.2024.
- Kızıldaş, Y. & Çetinkaya, Ö.E. (2021). Sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecine yönelik görüşleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 20 (80), 1896-1914.
- Konca, A.S., & Çakır, T. (2021). Pandemi sürecinde uzaktan eğitim ile okul öncesi eğitimden ilköğretime geçiş hakkında veli görüşleri. *Yaşadıkça Eğitim*, 35(2), 520-545.
- Kurnaz, A., Kaynar, H., Barışık, Ş.C. & Doğrukök B. (2020). Öğretmenlerin uzaktan eğitime ilişkin görüşleri. *Milli Eğitim*, 49 (1), 293-322.

- Kurt, K., Kandemir, M.A. & Çelik, Y. (2021). Covid-19 pandemi sürecinde uzaktan eğitime ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşleri. *Türkiye Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 6(1), 88-103.
- Kürüm Yapıcıoğlu, D. (2020). *Pandemi döneminde eğitim, iyileştirelim iyileşelim*. Anı Yayıncılık.
- La Russa, P. (2011). Pandemic novel 2009 H1N1 influenza: what have we learned? *Semin respir crit care med*. 32(4): 393-399. [Çevrim-içi: https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/21858744/?from_term=LaRussa+P&from_cauthor_id=21858744&from_pos=1], Erişim tarihi: 16.01.2024.
- Lau, J., Yang, B., & Dasgupta, R. (2020). The world university rankings. [Çevrim- içi: <https://www.timeshighereducation.com/features/will-coronavirus-make-online-education-go-viral>], Erişim tarihi: 07.08.2020.
- Li, J., Yang, S., Chen, C. & Li, H. (2022). The impacts of covid-19 on distance education with the application of traditional and digital appliances: evidence from 60 developing countries. [Çevrim-içi: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC9180322/#B58-ijerph-19-06384>], Erişim tarihi: 16.01.2024.
- MEB (2020). Uzaktan eğitim kararı. [Çevrim-içi: <https://www.meb.gov.tr/bakan-selcuk-koronaviruse-karsi-egitim-alaninda-alinan-tedbirleri-acikladi/haber/20497/tr>] Erişim tarihi: 07.08.2020
- Miks, J., & McIlwaine, J. (2020). Keeping the world's children learning through Covid-19. Unicef. [Çevrim içi: <https://www.unicef.org/coronavirus/keeping-worlds-children-learning-through-covid-19>], Erişim tarihi: 07.08.2020.
- Muthuprasad, T., Aiswarya, S., Aditya, K.S. & Jha G.K. (2021). Students' perception and preference for online education in India during COVID -19 pandemic. *Social Sciences & Humanities Open*. 3(1). [Çevrim-içi: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2590291120300905#bib60>], Erişim tarihi: 18.01.2024.
- Odabaşı, H.F., Akkoyunlu, B. & İşman A. (2020). *Eğitim teknolojileri okumaları*. PegemA Yayıncılık.
- OECD (2001): Understanding digital divide, oecd publications, Paris. [Erişim tarihi: 03.12.2023]
- Okumuş, E. (2021). Covid-19 küresel salgın sürecinde ev ve aile. *Mevzu: Sosyal Bilimler Dergisi*, 6, 89-117.

- Özcan, A.F. & Saydam E.N. (2021). İlkokul birinci sınıf öğretmenlerinin covid 19 salgın sürecinde ilk okuma yazma öğretimine yönelik algıları. *Journal of Individual Differences in Education*. 3(2), 62-86.
- Özer, B. (1990). Uzaktan eğitim sisteminin evrensel yapısı. *Kurgu Dergisi*, 8(2), 550-575.
- Özer, M. (2020). Educational policy actions by the ministry of national education in the times of Covid-19 pandemic in Turkey. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 28(3), 1124- 1129.
- Özerbaş, M.A. (2020). *Öğretim teknolojileri kitabı*. PegemA Yayıncılık.
- Parıldar, H. (2020). Tarihte bulaşıcı hastalık salgınları. *Tepecik Eğit. ve Araşt. Hast. Dergisi*, 30 (Ek sayı),19-26.
- Patton, M.Q. (2018). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri* (Çeviri Ed. Bütün M. ve Demir, S. B.). PegemA Yayıncılık.
- Radu, M.C., Schnakovszky C., Herghelegiu, E., Ciubotariu V.A. & Cristea I. (2020). The impact of the covid-19 pandemic on the quality of educational process: a student survey. [Çevrim-içi: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC7660608>], Erişim tarihi: 17.02.2023.
- Sarı, E. & Sarı, B. (2020). Kriz zamanlarında eğitim yönetimi: covid-19 örneği. *Uluslararası Liderlik Çalışmaları Dergisi: Kuram ve Uygulama*, 3(2), 49-63.
- Sarı, T. & Nayır, F. (2020). Pandemi dönemi eğitim: sorunlar ve fırsatlar. *Turkish Studies*, 15(4), 959-975. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.44335>
- Saygı, H. (2021). Covid-19 pandemi uzaktan eğitim sürecinde sınıf öğretmenlerinin karşılaştığı sorunlar. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 109-129.
- Seyhan A. (2021). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının covid-19 salgını sürecinde uzaktan eğitim deneyimleri ve görüşleri. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*. 7(3), 65-93.
- Sezgin, S. (2021). Acil uzaktan eğitim sürecinin analizi: Öne çıkan kavramlar, sorunlar ve çıkarılan dersler. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(1), 273-296.
- Sözen, N. (2020). Covid 19 sürecinde uzaktan eğitim uygulamaları üzerine bir inceleme. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi (ASEAD) Eurasian Journal of Researches in Social and Economics (EJRSE)*. 7(12), Sayfa 302-319.

- Subaşı, Y. (2023). Öğretmenlerin covid-19 sonrası okula dönüş sürecini online seslifoto (osf) yöntemiyle anlamak. *EKEV Akademi Dergisi (Özel Sayı)*, 432-451. <https://doi.org/10.17753/sosekev.1344624>
- Şahin H. & Günel Şahan S. (2023). Ortaokul öğrencilerinin covid-19 küresel salgın süreci sonrası eğitim ihtiyaçlarının destekleyici program bağlamında incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 48 (216), 67-92.
- Şahin, Ü. (2023). Online eğitim sonrası yüz yüze eğitimde karşılaşılan sorunlar. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 14(2), 781-801.
- Şahinarslan,E. & Karakaş,H. (2023). İlkokul öğretmenlerinin çevrimiçi teknolojik yeterlilikleri ve pandemi sürecindeki uygulamalara ilişkin görüşleri. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 25(1),49-78.
- Şeker, M., Özer,A. & Korkut,C. (2020). *Küresel salgının anatomisi:insan ve toplumun geleceği*. Türk Bilimler Akademisi.
- TEDMEM. (2021). 2020 eğitim değerlendirme raporu (TEDMEM Değerlendirme Dizisi 7). Ankara: Türk Eğitim Derneği.
- Telli-Yamamoto, G., & Altun, D. (2020). Coronavirüs ve çevrimiçi (online) eğitimin önlenemeyen yükselişi. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 25-34.
- Türnüklü, A. (2000). Eğitim bilim araştırmalarında etkin olarak kullanılabilecek nitel araştırma tekniği: görüşme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 24(24), 543- 559.
- TÜSİAD. (2021). *Covid-19 etkisinde Türkiye’de eğitim*. TÜSİAD.
- Tüzün, F., & Yörük-Toraman, N. (2021). Pandemi döneminde uzaktan eğitim memnuniyetini etkileyen faktörler. *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 14(3), 822–845.
- Usta. E. (2007). Harmanlanmış öğrenme ve çevrimiçi öğrenme ortamlarının akademik başarı ve doyuma etkisi. [Yayınlanmamış Doktora Tezi] Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Üstün, Ç., & Özçiftçi, S. (2020). Covid-19 pandemisinin sosyal yaşam ve etik düzlem üzerine etkileri:bir değerlendirme çalışmaları. *Anadolu Kliniği Tıp Bilimleri Dergisi*, 25(1), 142-153.
- Yeşil, A. & Balcı Karaboğa, A. (2023). The experiences and opinions of school administrators on distance education applied during the Covid-19 pandemic. *Inonu University Journal of the Faculty of Education*, 24(1), 148-174.

- Yetgin, M.A. (2020). *Stratejik pandemi yönetimi covid-19 ile ilgili sektörel görgül araştırmalar kitabı*. Gazi Kitabevi.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, A., & Akar Vural, R. (2020). Covid-19 pandemisi ve derinleşen eğitim eşitsizlikleri. Türk Tabipleri Birliği Covid19 Pandemisi Altıncı Ay Değerlendirme Raporu, 556-565.
- YÖK (2020). Koronavirüs (COVID-19) bilgilendirme notu. [Çevrim-ici: www.yok.gov.tr], Erişim tarihi: 12.04.2020.
- Yunus, Ö., Kalaycı, S. ve Yıldırım, Z. (2024). Pandemi öncesi uzaktan eğitim ile pandemi sonrası yüz yüze eğitim sürecinin karşılaştırılması. *DÜMAD (Dünya Mültidisipliner Araştırmalar Dergisi)*, 7(1), 23-44.
- Yurdusever, A. & Küçükturan, A. G. (2023). Covid-19 pandemisi sonrasında ilköğretim öğrencilerinde gözlenen davranış değişiklikleri. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(1), 35-46.
- Yüksel, A. N. (2020). Nitel bir araştırma tekniği olarak görüşme. *International Social Sciences Studies Journal*, 6, 547-552.
- Yüzbaşıoğlu, M.K., Bozdemir Yüzbaşıoğlu, H., Aşkın Tekkol, İ. & Kaymakçı, S. (2023). Sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinden elde ettikleri deneyimler. *Eğitim ve Bilim*, 48 (215), 173-199.
- Zhong, R. (2020). The coronavirus exposes education's digital divide. [Çevrim-ici: <https://www.nytimes.com/2020/03/17/technology/china-schools-coronavirus.html>], Erişim tarihi: 22.02.2021

EKLER

EK A Görüşme Soruları

1. Uzaktan eğitimde sizi en çok zorlayan süreç ya da süreçler nelerdir?
 - a. Söz konusu süreç ya da süreçlerde yaşadığınız zorluklara yönelik nasıl çözümler ürettiniz?
 - b. Söz konusu zorlukları salgın sonrası yüz yüze eğitimde yaşamaya devam ettiniz mi? Cevabınız evet ise uzaktan eğitim sürecinde işe koştüğunuz çözümleri mi kullandınız yoksa farklı çözümler mi geliştirmek zorunda kaldınız?
2. Uzaktan eğitimde öğrencilerinizi en çok zorlayan süreç ya da süreçlerin neler olduğunu düşünüyorsunuz?
 - a. Öğrencilerin söz konusu süreç ya da süreçlerde yaşadığı zorlukların giderilmesine yönelik herhangi bir faaliyette bulundunuz mu?
 - b. Size göre öğrencileriniz söz konusu zorlukları salgın sonrası yüz yüze eğitimde yaşamaya devam ettiler mi? Cevabınız evet ise zorlukların giderilmesine yönelik herhangi bir faaliyette bulundunuz mu?
3. Salgın öncesi yüz yüze eğitim ile salgın sonrası yüz yüze eğitim sürecini karşılaştırdığınızda salgın dönemindeki uzaktan eğitim sürecinin bugünkü yüz yüze eğitime olan olumlu katkıları nelerdir?
4. Salgın öncesi yüz yüze eğitim ile salgın sonrası yüz yüze eğitim sürecini karşılaştırdığınızda salgın dönemindeki uzaktan eğitim sürecinin bugünkü yüz yüze eğitime olan olumsuz etkileri nelerdir?
5. Salgın öncesi yüz yüze eğitim ile salgın sonrası yüz yüze eğitim sürecini karşılaştırdığınızda salgın dönemindeki uzaktan eğitim sürecinin sizin bugünkü mesleki gelişiminize olan olumlu katkıları nelerdir?
6. Salgın öncesi yüz yüze eğitim ile salgın sonrası yüz yüze eğitim sürecini karşılaştırdığınızda salgın dönemindeki uzaktan eğitim sonrası hangi konularda olumsuzluklar yaşadınız? Ne tür çözümler ürettiniz?
7. Dönem başında uzaktan ve yüz yüze eğitim süreçleri size seçenek olarak sunulsa nasıl bir tercihte bulunursunuz? Neden?